

PL 153
H-28

077

24

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр РкШ153; Н28 Инв. № М 102.461

Автор _____

Назва Георгій Нарбут: Посмертна виставка творів.

Місце, рік видання У 1996.

Кіль-ть стор. _____

-\\- окр. листів _____

-\\- ілюстрацій _____

-\\- карт _____

-\\- схем _____

Том _____ вип. _____

Конволют: _____

ГЕОРГІЙ НАРБУТ

ANNALS OF THE

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА
Ukrainisches Historisches Schewtschenko-Museum in Kiew

76c

Н 28

РкЦ/153

Н-28

ГЕОРГІЙ НАРБУТ

ПОСМЕРТНА
ВИСТАВКА ТВОРІВ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ
1926

4-18977

Д 194201
м
м

СЯ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ.

- Українська книга XVI—XVIII ст. (Труди Українського Наукового Інституту Книгознавства. Том I). К. 1926. Стор. XII + 444. (Більш двохсот ілюстрацій.) Ц. 5 кр.
- Зміст: 1. В. Романовський. Друкар Іван Федорович, 2. П. Клименко. Графіка шрифту Острозької Біблії, 3. С. Маслов. Етюди з історії українських стародруків, 4. М. Макаренко. Орнаментація української книги XVI—XVIII ст., 5. П. Попов. Матеріали до словника українських граверів, 6. Д. Щербаківський. Оправи книжок київських золотарів та 7. П. Курінний. Лаврські інтролігатори.
- С. Маслов. Каталог ювілейної виставки українського друкарства XVI—XVIII ст. К. 1925. Стор. 50. Ц. 75 коп.

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА БІБЛІОТЕКА КНИГОЗНАВСТВА

1. О. Маслова. Рукописна книга. К. 1925. Стор. 114. Ц. 85 к.
2. П. Попов. Друкарство, його початок і поширення. К. 1925. Стор. 72. Ц. 50 коп.
3. Д. Балака. Бібліотека в минулому. К. 1925. Стор. 116. Ц. 80 коп.
4. С. Маслов. Укр. друк. книга XVI—XVIII ст. К. 1925. Стор. 76. Ц. 55 коп.
5. Є. Рихлік. Друкарська техніка. К. 1925. Стор. 96. Ц. 60 к.
6. В. Ігнатієнко. Українська преса. К. 1926. Стор. 87. Ц. 50 коп.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ.

ХАРКІВ, Спартаківська № 3.

ФІЛІЇ ПО ВСІХ ОКРЕМИХ МІСЦЕВОСТЯХ УСРР.

В И Д А Н Н Я
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО
МУЗЕЮ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА
У КИЇВІ, ВУЛ. РЕВОЛЮЦІЇ, 29.

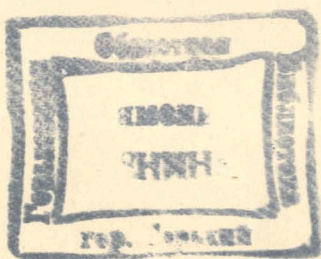
1. Освященіє п открытіє Кієвскаго Художественно-Промышленнаго п Научнаго Музея, К. 1905 ст. 30 . 50 к.
2. Отчетъ Кієвскаго Худож.-Промышленнаго п Научнаго Музея имени Н. А. за 1910 г., К. 1911, ст. 37 . . 50 к.
3. Теж за 1911 р., К. 1912, ст. 31 50 к.
4. Теж за 1912 р., К. 1913, ст. 37 50 к.
5. Теж за 1913 р., К. 1914, ст. 35 50 к.
6. Теж за 1914 р., К. 1914, ст. 35 50 к.
7. Теж за 1915 р., К. 1916, ст. 37 50 к.
8. Виставка артист. творів Т. Шевченка, К. 1911, ст. 19 20 к.
9. Программа отдѣла «Старый Кіевъ», К. с. а, ст. 22 . 20 к.
10. Отдѣлъ археологій. Краткий указатель предметовъ, К. 1913, ст. 57 20 к.
11. Виставка українських килимів, К. 1924, ст. 16 . . . 20 к.
12. Виставка фаянсових та порцелянових виробів Київво-Межигірської фабрики, К. 1925, ст. 16 20 к.
13. Д. Щербаківський та Ф. Ернст. Український портрет. Виставка українського портрету XVII—XX ст., К. 1925, ст. 64 75 к.
14. Д. Щербаківський. Реліквії старого київського самоврядування, К. 1925, ст. 51 60 к.
15. Д. Щербаківський. Перший театральний будинок у Києві та його садиба, К. 1925, ст. 27 40 к.
16. А. Винницький. М. Т. Біляшівський, його життя та музейна робота. К. 1926, ст. 16 20 к.
17. Посмертна виставка творів Г. Нарбута. К. 1926, ст. 170 —

ДЛЯ МУЗЕЇВ ТА ІНШИХ НАУКОВИХ УСТАНОВ ВИСИ-
ЛАЄТЬСЯ КОМПЛЕКТ ВИЩЕЗАЗНАЧЕНИХ ВИДАНЬ
ЗА СІМ КАРБОВАНЦІВ.

44 153 (48кр) 6-8 Нардугі Г. 1, -4

76 cl

Друкується згідно з постановою Музейного Комітету.
Директор Всеукр. Істор. Музею ім. Т. Шевченка
Андр. Винницький.

Київськ. Округ № 18550.
Держтрест «Київ-Друк»,
1-ша фото-літо-друкарня.
Зам. 1027—1000.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІМ. КІРС

ВІД МУЗЕЙНОГО КОМІТЕТУ

Влаштування посмертної виставки творів Г. І. Нарбута являється в плані роботи Музею спробою популяризації й вивчення—шляхом експозиції й видання—низки майстрів українського малярства, твори яких знаходяться й збираються у Всеукраїнським Історичнім Музеї ім. Шевченка у Києві. Ця праця має з'ясувати шляхи розвитку й окремі епізоди в еволюції малярства на Україні в минулому і сприяти піднесенню нашої художньої культури — в сучасному.

Виставка творів Г. І. Нарбута була задумана давно—вже зараз після смерти художника почали збирати матеріали про нього. Проте важкі обставини часу стояли на перешкоді здійсненню мети—з'ясувати всю колосальну художню спадщину, що покинув небіжчик, і ту роль, що відіграв він у розвитку сучасної графіки й мистецтва книги. Посмертна виставка творів Нарбута, організована «Государственным Русским Музеем» в Ленінграді 1922 року, ще більше з'ясувала потребу виявити Нарбута, як національно-українського митця, з'ясувати як коріння його творчости, так і, особливо, останній київський його період, що дав

найблискучіші прояви Нарбутового генія й лишився, через причини горожанської війни, майже невідомим—особливо за межами нашої республіки.

Ще протягом 1922 року завідуючий Музею колишньої Української Академії Мистецтв (пізніше—Художній Інститут), якій Нарбут віддав стільки своїх сил, Ф. Л. Ернст робив спроби zorganizувати зазначену виставку при Інституті. Але ця спроба, як і кілька пізніших—в наших тяжких для культурної праці обставинах лишилася марною. Так само не пощастило й усім спробам видати капітальну, присвячену Нарбутові монографію, або хоч-би популярний нарис його творчості.

Лише з перенесенням думки про влаштування виставки до стін Всеукраїнського Історичного Музею ім. Шевченка справа стала на твердий ґрунт. 1924 року остаточно склався Комітет для влаштування виставки у складі А. В. Винницького (голова Комітету), В. П. Нарбут, А. Т. Середи, Д. М. Щербаківського й Ф. Л. Ернста (секретаря Комітету), а року 1925 цей склад було доповнено представником Українського Наукового Інституту Книгознавства Я. І. Стешенком. Праця Комітету могла здійснитися особливо завдяки тій щирій відданості справі, яку виявила перша дружина художника, В. П. Нарбут. Проте й тут за сприятливіших обставин праця Комітету гальмувалась відсутністю коштів на ремонт виставочної залі, на законтрування речей і видання каталогу.

Справа збирання оригінальних творів художникових, як і видань з його творами чи окремих репродукцій з них, виявилась надмірно важкою не тільки через величезну про-

дуктивність майстра, але й через те, що завдяки переїзду покійного митця, в самий час революції, з Ленінграду до Києва, численним змінам політичної влади, що відбулися у Києві протягом 1917—1920 років, а також ускладненням в родиннім житті художниковім та в справі спадкоємства—ці праці розпоршились по різних установах, організаціях, окремих особах, в великій кількості вивезені за кордон, іноді привласнені сторонніми особами, частиною—лишилися в ленінградськім мешканні Нарбутовім, майно якого теж збереглося лише в невеликій мірі. Через ці причини київська виставка, як і виставка ленінградська 1922 року—при всій великій кількості зібраного матеріялу далеко не вичерпує всього, створеного нашим майстром.

Комітет Всеукраїнського Історичного Музею імени Шевченка з особливим задоволенням висловлює свою щиру подяку всім окремим особам та установам, що ласкаво дали Музеєві на час виставки свої матеріяли, чи дарували їх, або так чи інакше допомогли влаштуванню виставки, а саме: П. О. Балицький, небіжчик М. Ф. Біляшівський, М. Л. Бойчук, В. Н. Вайсблат, А. С. Дахнович, П. Діброва, П. Д. Етінгер (Москва), С. О. Єфремов, Я. М. Жданович (Москва), М. К. Зеров, М. М. Іванченко, Д. В. Керанов, А. Г. Кирияков (Лубні), М. О. Козік, Б. Г. Крижанівський (Ленінград), В. Г. Кричевський, В. С. Кульженко, Д. І. Митрохин (Ленінград), Ю. С. Михайлів, В. П. Нарбут, Ф. Нотгафт (Ленінград), Ф. Самоненко, А. Т. Серeda, Я. І. Стешенко, П. П. Филипович, Б. В. Якубський, а також Українська Академія Наук, Київський Художній Інститут, Український Науковий Інститут Книгознавства, Державне

Видавництво України, Музей Українського Мистецтва в Харкові, Український Видавничий Фонд у Празі, Всенародня Бібліотека України, Київська Картинна Галерія, Центральна Дитяча Бібліотека м. Києва й т. и.

Поставивши збирання творів Нарбутових, як і всього, що так чи инакше характеризує творчість славного художника, за одне з кардинальних завдань свого Художнього Відділу, Музей сподівається, що й надалі як установи, так і окремі особи, яким не байдужа пам'ять Нарбутова, допомогатимуть Музеєві в цій його праці.

Випускаючи цю книжку в світ, Комітет Музею вважає, що це—лише початок у справі вивчення й популяризації нашого великого графіка. Необхідним дальшим кроком і разом з тим логічним закінченням виставки явиться велика монографія про Нарбутова, яку має видати Державне Видавництво України.

*Комітет Всеукраїнської Історичної
Музею ім. Т. Шевченка.*

ФЕДІР ЕРНСТ

ГЕОРГІЙ НАРБУТ. ЖИТТЯ И ТВОРЧІСТЬ

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР

ВКЛА

НАВУТОРВМ

ПРАВА, ѿНѢВЕРСАЛИ І КРѢП
СѢПИ СЛАДЖАУІЕ ІХ МЛЕСПІМ
ПНАМ НАРЕѢПАМ НА ВЛАЕ
НИ ІХ ПОКѢПЛЕННИЕ СРѢ
ПА І УИНИ ЗРОНИХ ѢРАДО
ВИХ І СѢДОВИХ МБЕСП ВИД
НИ ОНИМ СѢПѢ. ВІК СІМБ
НА ДЦАПІИ І ВІСІМБ
Д ЦАПІИ. Ѣ ГЛѢОВ І
І ВАПѢРИНІ.

Більш як шість років тому, 23 травня 1920 року, серед нас зійшов у могилу художник, значіння якого ще далеко не оцінено сучасниками. Лише люди, що ближче стоять до мистецького життя, чи до книжної справи—мають ближчу уяву про постать Нарбутову. Ширші кола—лише чули його ім'я. Масам—воно просто невідомо.

В інтелігентських колах Росії це ймення відоме, як ймення одного з найкращих представників кола «Мир Искусства», як одного з найвидатніших графіків, визначного творця художньої книги. Західня Європа знає Нарбута лише з графічних виставок у Ляйпцігу, в Венеції, в Мальме, в Празі.

А між тим, Нарбут має більше право на визнання, ніж багато хто з всесвітньо-відомих митців. Графіка-бо й

мистецтво книги—мають незрівняно більші сфери й засоби впливу на маси, ніж малювання пейзажів чи жанру. Десятки дитячих книжок, оздоблених Нарбутом, впливали виховниче на десятки тисяч молодих читачів. Сотні ілюстрованих Нарбутом видань з літератури, науки, мистецтва, сотні номерів журналів з його окрасами, мальованим ним плакати, грошові знаки, поштові марки, листівки, конверти,—свідомими й несвідомими шляхами впливали на мільйони населення.

Значіння Нарбутове, його могутні здібності схарактеризував найкраще славний російський художник І. Я. Білібін, залишаючи 1919 року межі своєї батьківщини, в розмові з Я. М. Ждановичем: «Нарбут—огромнейших, прямо необ'ятных размеров талант. Я считаю его самым выдающимся, самым большим из русских графиков».

Така оцінка творчости відомого російського художника Нарбута—заслговує на увагу. Проте іменно ця українська стихія в мистецькій мові Нарбутовій—ще досі не виявлена гаразд. Він був українець не тільки кров'ю, мовою, перекованнями,—українською стихією просякнуті й усі його твори, і формальне джерело його генія б'є завсіди з рідного чорнозему Чернігівщини.

Мало того—незабутньою заслугою Нарбутовою являється те, що тільки-но перший гуркіт революційного грому сколихнув українське народнє море—він одразу кинувся сюди, на далекий південь—щоби свідомо оддати усі сили на служіння своему народові, на будування нової української культури. Він був одним з будівників першого вищого художнього закладу на Україні, й через всі бурхливі події тримав її кермо міцно в руках до самої своєї смерті. Самих глибин народнього духу пізнав він і виявив в останніх своїх творах.

На тридцять п'ятім році увірвалось життя одного з найталановитіших художників, яких дала українська земля. Він весь горів бажанням праці, прагнув творити, будувати, був весь у майбутньому. Але й те, що створено Нарбутом протягом цього короткого часу—повинне стати відомим усім.

Лише шляхом згуртування усієї художньої спадщини Нарбутової по загально-присутних музеях, періодичним влаштуванням виставок, виданням повної монографії й низки загально-присутних, популярних видань ми досягнемо того, щоби ймення художникове стало відомим кожному громадянину нашої країни. Це єсть обов'язок не тільки перед народом, з якого вийшов Нарбут — але обов'язок перед усім культурним світом, тому що найвищі культурні досягнення кожного народу повинні стати власністю всього людства.

І. Г Л У Х І В.

Рід Нарбутів веде своє походження з Литви. Проте ще в давні часи Нарбути переходять на лівобережну Україну й осідають на Чернігівщині. Найдавніший документ, що зберігся в родині Нарбутів, свідчить, що вже 1678 року їхній предок, знатний товариш сотні глухівської, Мойсій Нарбут, посідав млин на річці Ловрі—в місцевості, де зазнався пізніше хутір Нарбутівка, коло Глухова.

Протягом XVIII та XIX сторіччя нащадки запорозьких козаків перетворюються помалу на шляхетне «сословіє». Стали такими й Нарбути. Проте шляхта ця була дрібна, закутня, ніколи видатної ролі ні в війську, ні в адміністрації не грала, й інтереси її, певно, сягали недалеко поза огорожу рідного нарбутівського хутора.

Для таких хуторян найближче повітове місто являється центром всесвіту. Колись, що правда, Глухів і був центром—принаймні лівобережної України, чи гетьманщини. Це, глухе тепер місто—дало світовій культурі—заснувателя російської музики—Максима Березовського—першого чужинця, ім'я якого золотими літерами було написано на мармуровій стіні болонської академії; воно дало і славного Лосенка—заснувателя російської академічної школи в малярстві; дало нарешті й найкращого графіка Росії й України, Георгія Нарбута.

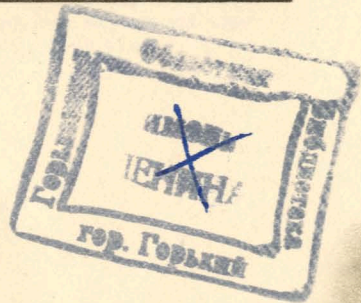
Батько Нарбутів, Іван Яковлевич (1854—1919), здобув освіту в київському університеті. Служив якимсь запасним

збірщиком при глухівськiм складi. Маленький маeток Нарбутiвка не мiг прогoдувати його досить численнoї родини, та й хазяїн з нього був кепський. Веселий, безладний, трохи деспотичний, не був ворогом i картам та чарцi. Після 1907 року він перейшов на службу до сусiднього, Новгород-Сiверського повіту, i вдома здебiльшого не бував. Весь тягар господарства лежав на його дружинi, матерi його дiтей. Неонiла Миколаївна, народжена Махнович, була родом з Київа, де й одружилася з iваном Яковлевичем ще 1881 року. Людина прекраснoї душі, працьовита, вона сама вела все хатнє господарство i виховала семеро дiтей. Вона й лишилася завжди до них близькою—на протилежнiсть батьковi, що був завжди чужий своїй сем'ї.

Тут-же, на хуторi Нарбутiвцi («Нарбутоука», за мiсцевою вимовою з невеликою домiшкою бiлоруською), в 16-ти верствах вiд Глухова, й народився їхнiй перший син, маленький Жорка—26 лютого 1886 року. Нарбут сам у своїх випадкових автобiографiчних фрагментах розповiдає про хутiр, двiр з тополями та ялиною посерединi, невеличкий будиночок, обшитий сiрим вiд часу деревом, з шести кiмнат; про прекрасний сад з вiковими липами та про пiвсотнi селянських хаток. Тут i росли дiти—Жорж i брат його, пiзніше поет Володимир Нарбут,—та иншi—не бачивши до десятирiчного вiку нічого, крiм хутора та його околиць. Сам Нарбут свiдчить, що вже тодi глибокий мистецький хист шукав собi виходу в вирiзуваннi з кольорового паперу (чи не за тими зразками, що вживається їх скрiзь по українських селах?), в лiпленнi з тiста. Нi фарб, нi оливцiв він доти не бачив.

Про першу дитячу освiту нарбутiвських хлопцiв переказує, зi слiв Г. I., їхня сусiдка по маeтковi, О. Д. Карнiка (за чоловiком—Глеваська). Першим навчителем був сусiдний паламар Андрiй iванович, з великою медалею на червонiй биндi, що одержав він за 50 рокiв служби. Чи мало клопоту зазнав маeстро з Хохловки вiд своїх нарбутiвських учнiв. Вони залiзали до городу, обривали горох, трусили яблунi—поки дяк з лементом «ах ви, сарана нарбутiвська!» не вижене їх звiдти.

46871-4

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
м. КІРС

Року 1896 Іван Яковлевич оддав свого сина до глухівської гімназії. Уперше маленький, напівдикий Жорка побачив «місто».

Гімназія, куди оддали його, — мало заохочувала до науки. На чолі її стояв тоді М. Ф. Лазаренко—старий, типовий чиновник часів Победоносцева, місцевий поміщик.¹ Цілий педагогічний склад був своєрідний калейдоскоп типів, що заслуговує—в умовах глухої провінції та лютої реакції 1880—1890-х років—мабуть чи не спеціальної монографії. Жорка і в першій, і в другій класі «зазимував». Науки мало вабили його, і вчився він завжди кепсько.

Мабуть, гарний навчитель малювання допоміг нашому нарбутівському дикунові стати славним художником? Ні, ні в якій мірі. Напівбожевільний П. Р. Райлян навчав разом і каліграфії, і малювання. Родом молдаванин, сухий, жилуватий, з розпатланим чорним волоссям, зеленими скляними очима й червоним носом, він дивував тільки учнів своїми курйозними витівками. Малювання далі од гіпсових фігур не пішло, а після третьої класи й зовсім припинилося. Нарбут не міг звідси винести нічого.

Надзвичайно здібна натура штовхала його на природню путь. В четвертій класі, коли вчили давньо-слов'янської мови, він зацікавлюється старими шрифтами й копіює, сторінка за сторінкою, Остромирове євангеліє, списує Поученіє Володимира Мономаха, Пісню про Роланда, уривки з Слова о Полку Ігоревім, Київський літопис, якесь оповідання з литовської історії. Знайшов десь старовинну німецьку біблію—й копіює весь заголовок та окремі гравюри. Ці штихи, як і портрет Лютера, він копіював штрих за штрихом, передаючи техніку штихарства. А під портретом, не знаючи добре мови, підписав теж готичними літерами: «Gütter».² Одже з 15 років з роду—шрифт, графіка приваблюють Жоржа. Ще пізніше, вже у 7-й класі бувши, Нарбут питає в навчителя німецької мови, М. К. Кронберга,

¹ Школяри звали його—сухого, як мощі—«Таранкою». Він був трохи схожий на ту, з надзвичайним смаком та гумором намальовану голову—з волоссям на кінці носа й великими окулярами—що вміщена Нарбутом в казці Андерсена «Прыгун» 1913 року.

² Спомини Мик. Л. Ернста.

дозволу виписати «слова» до майбутньої лекції—графічно. Той дозволив. Через день—два Нарбут подає йому до катедри цілий аркуш, розписаний німецькими словами—старовинними готичними літерами, з заставкою й орнаментальною літерою.

Другий момент у творчості Нарбута-юнака—це любов до природи, шукання в ній краси й прагнення перенести цю красу на папір. Кожне літо в своїй Нарбутівці він годинами лежить на лузі й дивиться у траву. Приглядається до життя всяких комашок, кобилок, збирає цікаві квіточки й трави, ловить коників, метеликів. Серед останніх його цікавили тільки гарні з мальовничого боку—з ясними, яскравими кольорами, й особливо ті, що мали чіткий графічний малюнок. Він змалював всіх своїх метеликів у спеціальний зшиток і, здається, це й була найголовніша мета його ловлення. Коли брат мій та автор цих рядків¹ піймали чудесного метелика—жовтого, з чорними оксамитовими смужечками та чорними хвостичками на нижніх крильцях—та довідалися з німецького альбому, що він зветься «махаон», Нарбут схвилювався надзвичайно й не міг від нього одірватись. Тільки сам піймавши нарешті другого махаона, він заспокоївся й почав одразу змалювати. Махаони протягом кількох років були нашим божевільям—і порівняйте, скільки їх літає на перших виданнях нарбутівських казок навіть пізнішої, петербурзької доби. Придивіться, скільки знання природи, яке своєрідне гумористичне освітлення їх у цих пізніших казках—«Мизгирь», «Теремок», «Война грибов».

Безумовно в Глухові народився й третій елемент Нарбутової творчості—це його любов до старовини, зокрема української. Нарбут жив на той час понад самим «валом» козацьких часів, в соборному заулкові. Цей собор—гарна стара церква, де уперше, в присутності царя Петра, анатематствували Мазепу й катували його виображення. В двох кроках від Нарбутової квартири стояла напівзруйнована

¹ Ми обидва були молодші від Нарбута—брат на 4 роки (але лише одною класою нижче), я—на 6 років (трьома класами нижче).

«каменичка», з якої підземний хід веде до Скоропадської греблі. Компанія гімназистів з участю Нарбута не раз лазила до цього ходу, але без успіху—провалювалися в якусь темну яму, свічки гасли—і поверталися перелякані, ні з чим. В другий бік понад валом здіймається мурована «Башта»—побудована колись для урочистої зустрічі цариці Катерини. Під валом унизу стояв великий білий камінь—переказували, що це місце церковного престолу колишнього погорілого дівочого монастиря. За Есманню, на Веригині,—з зарослих баговинням глибоких калюж хлопці витягували шматки білого мармуру—колись це були паркові басейни розкішної садиби Кирила Розумовського. Далі, на Ярмарківщині—теж ставки від колишньої садиби Румянцева-Задунайського.

Все це цікавило, вабило школярів. Одного дня—це було, здається, 1902 року—школярі притягли до гімназії темнобурі, зотлілі рештки шовкового козацького поясу. Виявилось, що це Нарбутова компанія почала справжнісінькі розкопи козацького валу біля свого та сусідніх дворів. Земля була переповнена людськими кістками, черенами, нарешті витягли з землі пояс. Його взяв навчитель словесности Ол. Ніч. Малинка¹ і передав до якогось музею. Розкопи набули таких розмірів, що школярі не помітили, як підкопали один дуже необхідний дерев'яний будиночок у дворі соборного дяка Юницького.

Пізніше, коли Нарбут почав ходити до місцевої земської «публічної» бібліотеки, він міг тут знайти невеличкий музей місцевої, переважно козацької, старовини—багато зброї, цілу колекцію люльок, універсали й т. и. Пробудженню любови до мистецтва й української старовини сприяло ще й знайомство з місцевим культурним діячем, лікарем П. Я. Дорошенком—видатним знавцем української генеалогії, панської садиби, власником добірної бібліотеки з української старовини й архіву з історії Лівобережжя, автором досліду про садибу Миклашевських «Волокитин» та інших. Близька дружба між обома тривала майже до самої смерти того та другого.

¹ Етнограф, як я пізніше довідався.

Зберігся Нарбутів лист до П. Я. Дорошенка, датований 2 жовтнем 1904 року, коли він допіру перейшов до 7-ої класи гімназії. Він як не можна краще характеризує його вже збуджені інтереси до рідної старовини. Нарбут уже студює «Описаніє Старой Малороссіи» Ол. Лазаревського, шукає там вказівок про минуле своєї Нарбутівки, цікавиться родовим гербом.

Нарбут багато малював на ті часи. Переказують, що батько вороже дивився на це й за дитинства сина бив його. Жорка біг до матери, плакав і знову брався до роботи. Проте помилкою було б думати, що це був тихенький, з нахилом до спокійної праці, хлопець. То була бойова, войовнича натура, й уся компанія Нарбутова надбала собі у Глухові гучної, але далеко не найкращої слави. Жорстокі бійки з хлопцями, гульня в «паці» (костомашки, іноді налиті оливом), дикі вихватки—наводили терор на всю околицю місцевість і іменно це, а не нахил до малювання, згадують ще дотепер старі глухівчани.

В Глухові довелось Нарбутові й уперше дебютувати з своїми творами на прилюдних виставках. У вересні місяці 1904 року місцеве повітове земство влаштувало зразкову сільсько-господарську виставку. Тодішній голова земської управи, видатний культурний діяч В. М. Амосов¹ — вже знаючи про твори нашого школяра — виставив тут кілька його художніх спроб. Тут була аквареля «Георгій Победоносец», що скоро після того була видана Общиною св. Євгенії й на яку пізніше Нарбут сам, на його влучний вираз, «не міг без сорому дивитись». Знається, там-же був і «Lütter», що ми згадували вище, і декілька аркушів з метеликами, рослинами й квітами. Пригадують, що земство присудило Нарбутові навіть якийсь похвальний відзив.² Художникові було на той час 18 років.

Протягом останніх двох років свого перебування у гімназії Нарбут підпадає вже іншим впливам. Він сам розповідає, як знайшовши в місцевій публічній бібліотеці

¹ Місцевий дідич, власник Кучерівки—колишнього маєтку Румянцева-Задунайського; пізніше, 1917 року—міський голова.

² Спомини Мик. Л. Ернста.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
№ 1095

журнал «Мірть Искусства», захопився цим колом і напярямом, яке й покляло свою печать майже на всю його пізнішу творчість. Коло цього-ж часу попадають до його рук і видання різних російських казок з малюнками Білібіна — що дійсно були величезним кроком наперед в мистецтві книги й створили до певної міри епоху. Ними захоплювались і в Глухові. Нарбут починає спочатку копіювати, а потім і самостійно творити в білібінському дусі, і Білібін стає його ідеалом та духовним проводирем на довгий час. Цей новий шабель в Нарбутовій творчості зафіксовано в другій, на цей раз спеціально-художній виставці, що влаштував її був місцевий гурток аматорів у квітні місяці 1906 р., тоб-то саме перед тим, як Нарбут скінчив гімназію.

Це було в великому будинкові місцевого аристократа, відомого фундатора «Воздвиженського братства», М. М. Неплюєва. Багато умебльований, з прекрасними старовинними портретами з роду Неплюєвих, серед яких було декілька першорядних речей, він стояв завжди порожній, з завішаними шторами й чехлами на меблях та люстрах. До Неплюєва й звернулися організатори виставки.¹ В чотирьох чи п'яти кімнатах та залах глядач, крім оздоби самого будинку (там були, крім портретів, ще розкішний сервіз старого саксу, деякі картини, бронзи), міг ознайомитись і з творами Айвазовського, Яблочкіна, деякими прекрасними акварельними портретами та мініатюрами з місцевих поміщицьких домів (були між ними й портрети пензля допіру згаданого А. М. Мокрицького), порцеляною фабрики Миклашевського, бронзами Лансере та меблями в стилі модерн, виконаними за проєктами співучасниці виставки, К. П. Гулевої. Ось до участі в цій виставці притягли й Нарбута. Нарбут виставив тут «Войну грибов» в її першій редакції (друга редакція, 1909 року, була видана), яка вся цілком перейнята білібінським духом—але для молодого, напівдикого хлопця, який ніде не вчився й нічого не бачив—виконана просто блискуче. Акварелі Нарбутові зацікавили

¹ П. П. Лютій, лікар Ап. Ап. Мокрицький (син Ап. Мик. Мокрицького, відомого художника, учня Венеціанова й Брюлова), К. П. Гулева, Є. Л. та О. Л. Ернст.

усіх, і дві з них були тоді фотографовані організаторами виставки собі на пам'ять.

Нарешті, в червні 1906 року, Нарбут здобув бажаний атестат. Не блискучий це документ. Лише «поведеніє» оцінено (з натяжкою, звичайно) балом «5». Решта — самі «тройки», в тім числі й з малювання.

Добре пригадую собі Нарбута тих часів. Це був високий, ставний, здоровий хлопець двадцяти років з роду, з повним рожевим обличчям та густим чорним волоссям, що непокірливо лізло на чоло. Вигляд добродушний, лише губи якось надуті—ніби незадоволені.

Наближався рішучий момент—вирішення усієї дальшої долі. Батько хотів, щоб сини вступили до природничого факультету київського університету. Сини не хотіли й слухати—одного тягло до «Мира Искусства», другого до літератури. І те, й друге було лише у Петербурзі.

Кінчилось сваркою. Володимир та Георгій таємно від батька подали заяви до петербурзького університету—на факультет східніх мов—не сподіваючись, що їх приймуть на інші факультети. Батько не давав грошей, і однині сини одмовились від матеріальної підмоги з його боку.¹ Єсть відомості (перевірити їх мені не пощастило), що ці гроші на від'їзд дав В. М. Амосов—той самий, що влаштував виставку 1904 р. Він купив «Войну грибов» за сто карбованців, і в-осени 1906 року брати Нарбути опинились у Петербурзі.

II. РОКИ НАВЧАННЯ.

Петербург.

Вперто, твердою ногою, спочатку інстинктивно, а далі свідомо йде Нарбут до свого призвання. Майже без ухилу—від дитячих років і до смертного одра. Університет, звичайно, не цікавив Нарбута—це був лише привід, паспорт,

¹ Значно пізніше, читаючи по газетах та журналах похвальні відзиви про свого сина, батько переконався нарешті в його здібностях, але сина це ще більше сердило. «Старий кумпол» — звав він свого батька, що мав велику лису голову.

щоб жити у північній столиці та йти туди, куди його інстинктивно тягло.

Він, який не бачив нічого, крім Глухова та Конотопа, який боязно об'їхав Москву—чув бо, що в ній вулиці дуже плутані—як-би не заблудити! Він, який протягом 11 років у Петербурзі перебуваючи, не навчився путньо розмовляти по-російськи, з півслова вражав своєю м'якою чернігівською говіркою, не знав твердого «г», вимовляв «Глухоу», «Нарбутоука». І ось ця сама Нарбутоука (так і звали його пізніше у Петербурзі приятелі)—через якийсь місяць після приїзду до столиці тремтячими руками бере свої глухівські твори та йде... до самого Білібіна, царя й бога його юнацьких днів. «Вы малоросс?» насмішливо питає той його з першого слова. Але досвідчене око каже майстрові, що перед ним справжнісінький самородок. І треба визнати — більш уважно не можна було поставитись до провінційального, нікому невідомого хлопця: Білібін одразу пропонує йому кімнату в себе й починає фактично керувати його дальшою художньою освітою.

Не тільки тут, але й в університеті нарбутівське ведмеденя орієнтується швидко. Серед товаришів-студентів він хутко надібав таких, яких теж вабило мистецтво.¹ Збираються, малюють, роблять виставку. І ось наша Нарбутоука ще з іншим делегатом йде... до Олександра Бенуа, до Добужинського, Сомова, Лансере, Остроумової—до всіх цих зірок художнього неба тодішнього Петербургу, до всіх цих корифеїв «Мира Искусства», з якими познайомила Нарбута ще глухівська публічна бібліотека.

Вони поставились уважно до молодих студентів, серед творів яких було, звичайно, небагато путнього. Пройшло ще чимало часу, аж доки Нарбут справді таки став на ноги. І тут в першу чергу допоміг йому так само Білібін. Закиданий різними замовленнями від видавництва—він деякі з них передавав Нарбутові — і ця моральна й матеріальна підтримка мала величезне значіння для молодого графика.

¹ Серед них був і Мик. Петр. Сичов—теж почасти зв'язаний з Чернігівщиною, що став пізніше відомим дослідником та директором Російського Музею в Ленінграді.

Дуже велике значіння мало також прихильне ставлення видавничої частини «Общини св. Євгенія», що на той час розвинула широку видавничу діяльність, позначену культурністю та високим художнім рівнем видань. Беззмінні керівники видавництва, Ів. М. Степанов та Мик. Мик. Чернягин, які видали його ранню працю, «Георгія Победоносца», на листівці, давали йому тепер дрібні замовлення на малюнки до конвертів, листівок. Там, де Нарбут не мав рекомендацій, йому не щастило. Бідолаха розмальовував од руки окремі листівки й продавав їх комісійним способом по крамницях. І хіба-ж можна тепер спокійно читати, як він «обідав» в студентській їдальні, взявши «на копійку» каші, та заїдав її хлібом, що давали безплатно.

Трохи згодом Бенуа порекомендував Нарбута видавництвам Вольфа й «Шиповник»; низка альманахів останнього й окремих видань популярних творів того часу—Леон. Андрєєва, Ю. Сльозкина й т. и. вийшли з обкладинками та окрасами Нарбута. Помалу наш глухівчанин починає почувати ґрунт під ногами. Що-ж саме рисував він на ті часи?

Ґрунтовної зміни, якогось раптового перелому від Глухова до Петербургу, власне, немає. Той самий наївнісінький «середньовічний» стиль на конвертах «Общини св. Євгенія»; той самий фальшиво боярський стиль на казках; той самий певний натуралізм у відданню світу природи. Хоч як це дивно, але з рекомендації самого Білібіна видавництво «Русское Чтеніє» купує у молодого провінціала малюнки до «Снегурочки» й «Горшені» — зроблені ще у Глухові. «Снегурочка» —прекрасно видана Експедицією заготовлення державних паперів—це цілковита імітація Білібіна, зроблена проте 1905 року, ще до знайомства з майстром. Довгобороді бояри, стрільці, «маковки» церков, пейзажики з рожевим небом, орнамент із стилізованих звірів, бордюри з стилізованих рослин — переплетених дзвіночків, ромашок, анемон—нарешті самий прийом накладання акварелею рівних кольорових плям з чорними контурами. Здебільшого та-ж сама імітація почувається і в казці «Журавль и цапля», з малюнками 1906 й 1907 років, присвяченими Ол. Бенуа. Але-ж одночасно з тим виступає й надзвичайно характерна,

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ім. К. П. Р. С.

істотна для Нарбута риса—його природній, чисто український гумор. Подивіться, як гумористично трактовано цих птахів, що стоять в поважних позах один проти одного. Далі ця риса розвіється ще значно сильніше.

Навіть і 1909 рік формально й ідеологічно зв'язаний з усім попереднім, юнацьким періодом «білібінщини». «Мизгирь» подає прекрасне знання природи—всіх цих коників, грибоків, павутин, дерев. «Как грибы воевали» — в порівнянні з першою редакцією «Войны грибов», мальованою у Глухові— значно більш дозріла. Тут знову невичерпна фантазія, надзвичайний гумор в передаванні поважних коників з гальябардами в руках, рогачів, метеликів, дзвіночків—і все ще літають знайомі нам з Глухова махаони. «Теремок»—подивіться на постать жаби в червоному каптані, що урочисто-важно пальцем кличе до себе зайця — тут не можна не засміятись.

Значно удосконалилась техніка. Нарбут годинами сидів та скрипів пером, витягуючи лінію.¹ Впертою працею, рік за роком, він досягає того, що пізніше поставило його на перше місце—віртуозності техніки, залізної певності лінії. Білібін давав йому гарні зразки, скерував його від імітації сучасників до студювання першоджерел—старих штихів, лубків, стародруків, кликав «до кумпанії» працювати за одним столом. Звідси, а також під впливом М. В. Добужинського, починається захоплення старо-німецькими штихами, особливо Дюрером. Почуваючи себе нетвердим у рисункові (лист до Добужинського з 1. XII. 1907,² він на початку 1908 р. вступає до майстерні Званцової, якою керували Добужинський та Бакст. Із них перший виявив величезний,—мабуть, не менший від Білібіна,—вплив на Нарбута. Європеїзм Добужинського був найкращим засобом для остаточного звільнення від надто сусального стилю, культу московської старовини Білібіна. Литовець з походження, Добужинський (згідно з власним його свідченням) відчув особливу сим-

¹ Д. Митрохин. Памяти Нарбута. «Среди Коллекционеров» 1922, № 9, стор. 6.

² Каталог виставки произведений Г. И. Нарбута. Петербург, 1922, стор. 16.

патію до Нарбута—предки якого також вийшли з Литви. З Добужинським Нарбутом зближає тонке почуття різних стилів, глибоке знання формальної краси шрифту, вміння «організувати» обгортку чи сторінку в струнке, компактне ціле—чого не знайдеш ні в Бакста, ні в Бенуа, ні в Лансере. Звідси йде й культ Дюрера, що, початий у Німеччині I. Sattler'ом, знайшов у Добужинським захопленого прихильника й від нього опановує й Нарбутом.

Проте цікаво відзначити, що напівнатуралістичне коло «Мир Искусства» переслідуює Нарбутом за його графічну однобокість, за невміння малювати з натури. З цією метою послав його Білібін до майстерні Званцової. В невмінні малювати натуру вже значно пізніше поприкає Нарбутом й Олександр Бенуа.¹ В небажанні малювати «и лес, и поля, и облака, и людей, и всю жизнь» обвинувачує Нарбутом й новітній критик, М. Кузмин.² Яке щастя, що Нарбутом не послухавсь всіх цих порад, і—мабуть несвідомо—лишився чистим графіком.

Чи зберігав ще захоплений Петербургом Нарбутом якийсь звязок з Україною? Що-літа й що-різдва він їздить до Глухова й Нарбутовки. Не тільки рідна земля й родина звязували його з батьківщиною. Тягло його сюди й старе кохання—до М. Р. Біловської—худенької, блідої, чепурної панночки, що допіру кінчала гімназію. М. Р. Біловська належала до культурної сем'ї, з нею хтів Нарбутом тепер поділитись своїми новими вражіннями, їй він присвячує своє видання «Войны грибов» 1909 року. З перших років петербурзького життя видко в нім і перші проблески національного почуття. Мабутом, подібно до молодого Гоголя, сумуючи за своєю батьківщиною, Нарбутом вже 1907 р. видає у виданні Общини св. Євгенії невеличку серію листівок—«Белая Малороссія». Сивий кобзар сидить на тлі

¹ Бенуа писав 1911 року в газеті «Речь»: «Хотелось бы, чтобы Нарбутом и впредь больше смотрел на живую жизнь, питался ею и мало-по-малу забыл свои обычные источники—старинные гравюры, гербы, лубки и миниатюры».

² «Г. Нарбутом». «Русское Искусство». Москва—Петербург, 1923, № 1, ст. 35.

українського краєвиду. Листівка «В деревне» малює бабів та дівчат в українських вбраннях на тлі хат, садків, криниці. Дарма, що малювані вони досить наївно, солодкувато, що кобзар сидить в лаптях, які він позичив від білібінського гусяра. Цікавий самий сюжет, що вабить Нарбута у перший рік його перебування у північній столиці.

Проте, ці почуття лише жевріли десь глибоко в душі. Зовнішньо—Нарбут весь входить в цікавий художній світ Петербургу. Коло художників з їх численними маскарадами, чудернацтвом—вихованими на культурі XVIII віку—знаходить в Нарбуті найвірнішого адепта. Чудернацтво було в натурі самого Нарбути, навіть в його родині; не одставав від нього й брат його Володимир, що одного прекрасного дня вирядився у мандрівку... до Абісінії, де й перебував довгий час. Маскаради, блазенські одяги, білібінський фрак Онегіна припадають Нарбутові до вподоби, як не можна краще.

Пам'ятаю жаркий літній день у Глухові. Сонце пече так, що вулиці та широкі майдани базарів наче-б вимерли. Не ворухнеться листя дерев від бульвару, рідко-рідко проїде, повертаючись з ринку й підіймаючи цілу хмару пилу, що довго золотиться у повітрі—сільський віз. На другім кінці майдану щось заворушилось. Біжать вуличні хлопці, перед ними якась висока, курйозна постать. Чорний фрак старовинного крою, короткі панталони до колін, чулки, лаковані туфлі. З вікон та дверей єврейських крамничок висовуються цікаві голови. Хто це? І раптом: Та це-ж Жорка Нарбут! В костюмі Євгенія Онегіна Нарбут гордо йде через глухівський ринок. На другий день той самий майдан міряв кроками уже не Онегін, а англійський мандрівник по Сахарі чи Єгипту—в сліпуче білим вбранні, з білим шкіряним шоломом на голові.

М ю н х е н.

Надійшов 1909 рік—рік значного перелому в творчості Нарбутовій. Остаточно кинувши у листопаді 1907 року університет, попрацювавши щось коло року в майстерні

Званцової, він рішив попрацювати ще в Німеччині—батьківщині Дюрера, старого дерев'яного штиху, друкарського верстату.

Обидва його навчителі—і Білібін, і Добужинський—удосконалювались у Мюнхені, в школі Ашбе. Сюди-ж таки, до школи свого навчителя Holoschi, направив Нарбута Добужинський.¹ Здається, в травні 1909 року Нарбут вирушив до Мюнхену. Єсть відомості, що це видавець І. Кнебель субсидував усю подорож — бачучи надзвичайну здібність та працьовитість молодого графика, що вже виконав низку замовлень для його видавництва, й бажаючи, очевидно, щільно звязати його з цим видавництвом.

Мюнхенський період Нарбутової праці, на жаль, лишається для нас досі темним. Будь-які спомини, чи оповідання, чи листи його з цієї доби мені майже не відомі.² Пробув він там, здається, менш як рік. Найважливіші для нас питання—над чим саме працював там Нарбут, під чієм керівництвом, що саме створив — лишаються поки-що майже без відповіді. Лише Д. І. Митрохин свідчить, що в Мюнхені Нарбут виконав для видавництва R. Piper обкладинку книги «Mereschkowsky. Tzar und Revolution», й одвідав Юліуса Діца—одного з найкращих німецьких графиків того часу.³

Безумовно звязана з Мюнхеном його велика аквареля «Комета». Декілька комет, якими обдаровувало нас небо протягом кількох років перед тим, сильно вплинули на психіку й художню фантазію Нарбутову. Д. І. Митрохин та Ол. Бенуа мають навіть вражіння, що Нарбут боявся комет, і в малюнках цих криється прихований жах.⁴ В від-

¹ Доповідь М. В. Добужинського на виставці Нарбута в Російськiм Музеї в Ленінграді в серпні 1922 року (на жаль, її ще не надруковано).

² Знав його там художник Могилевський, що й написав в Мюнхені його портрет, і ще дехто—але списатися з ними тепер мені не пощастило.

³ Д. Митрохин. Памяти Нарбута. «Среди Коллекционеров», М. 1922, стор. 7.

⁴ Це цілком можливо, коли взяти на увагу старосвітське оточення, з якого Нарбут вийшов.

данні нічного пейзажу відчувається студіювання старих майстрів. Цікавий і підпис: «Georg v. Narbut Anno D. M.— M. S. C. S. C. X.» — Прекрасна аквареля «Орган», хоч і помічена «Глуховом», проте від неї віє холодною тишею західньої галерії. Постаць принцеси, що грає, певно взято з відомого ван-Ейковського диптиху берлінського музею. На малюнкуві кота, що йде на підлозі шашечного рисунку—цієї доби—у вікні видко мюнхенську Frauenkirche. Та й усі інші малюнки до казки Жуковського «Как мыши кота хоронили» (1910) сильно перейняті впливом німецьких ілюстраторів, а на «Каруселі»—типова штриховка під гравюру.

Певно ніхто не захопив Нарбута так, як Дюрер. Ніхто з сучасних графіків не розвинув такого культу лінії, як Нарбут—і дя сама риса відрізняє старо-німецьку штихарську школу від інших шкіл. Певно від Дюрера йде й любов до декоративних руїн—одкритих арок з гладко обтесаного каміння, напівзруйнованих стовбів фантастичних будов. Можливо, що з Мюнхену йде й нарбутівське захоплення ляльками, яке буяло на той час в Німеччині (перегляньте хоч-би «Jugend» за ті роки), а до Росії перейшло через Бенуа. І навіть творця найулюбленішої дитячої книги, славного мюнхенця Вільгельма Буша Нарбут любив і з захопленням розглядав його малюнки ще й у пізніші, київські роки.

В Мюнхені випадково побачився з Нарбутом у Старій Пінакотеді й мій брат. «Він страшенно захоплювався Дюрером і казав, що ніколи не було більшого графіка. Він прямо упивався ним, ні на що не хтів дивитись, крім Дюрера. Казав, що працює переважно над Дюрером та взагалі над німцями тієї доби».¹

Без сумніву, з Мюнхену повернувся до Росії вже закінчений майстер. На всім дальшій шляху Нарбутові кожний рік приносить свої нові, величезні досягнення. Наступні десять років майстерства й дали стільки, що забезпечили Нарбутові право на світове визнання.

¹ Повідомлення Мик. Л. Ерста.

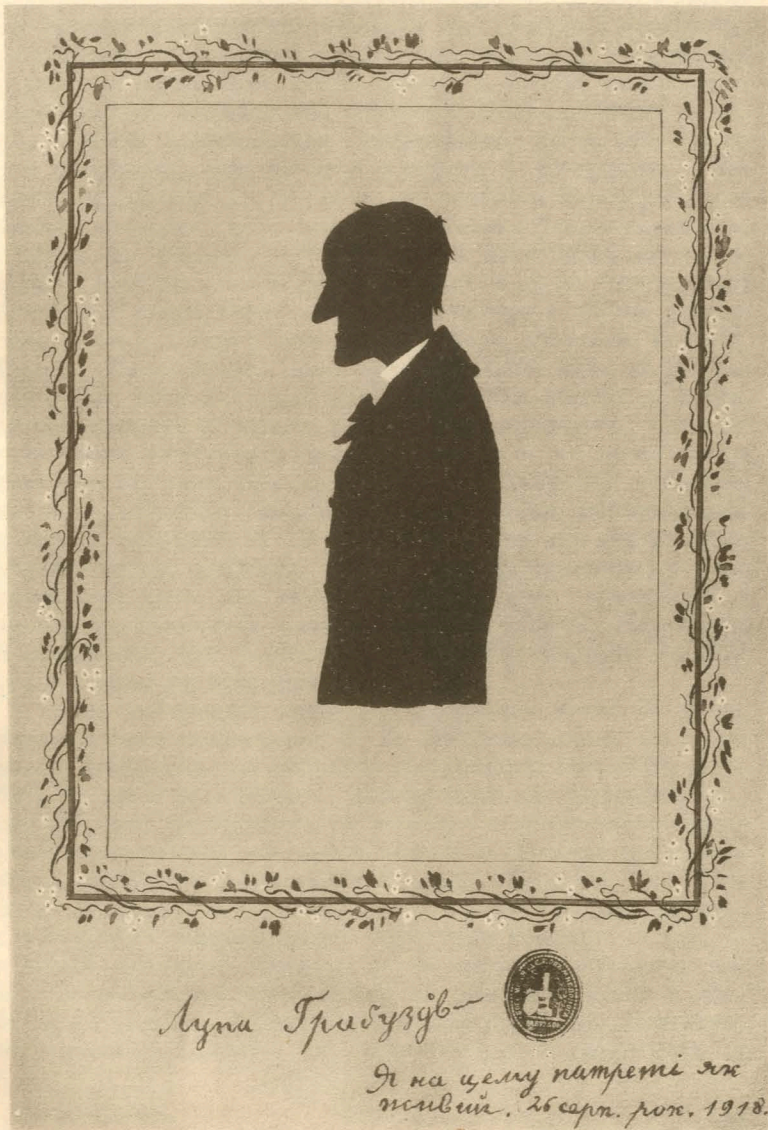
III. МАЙСТЕРСТВО.

Петербург та українська садиба.

Повернувшись з Німеччини, Нарбут остаточно вже, в озброєнні європейського майстра, виступає на арену мистецтва. 1911—1913 роки одмічені для нього новою добою і в сюжеті, і в трактуванні форми.

Ще раніше ми спостерігали захоплення дитячою лялькою. В Росії на цей час вже збирають цілі колекції ляльок—селянського, кустарного виробництва—особливо північних, вятських і т. и. І на Україні на цей час—у Києві, Полтаві, Лубнях—збирають прекрасні зразки цієї галузи народньої творчости. Нарбут з властивим йому одному ентузіазмом весь з головою входить в мистецтво ляльок. Він старанно збирає найкурьйозніші екземпляри—иноді найтипівіші, иноді найнедоладніші—робить їх сам, порадється з ними, як дитина. Найулюбленішою його лялькою був Таха-Бульбаха—африканський готентот власної роботи, зроблений з кокосового горіха й розписаний лаковими фарбами, з курйозною червоною мордою й витріщеними дурними очима. Він малює його, фотографується з ним разом і видає присвячені йому малюнки, до яких Б. Дікс написав спеціальний текст. Ляльки надалі стають органічною частиною Нарбутової натури. В малюнках своїх до дитячих книжок Нарбут прагне схопити найістотніше, найхарактерніше—збільшивши його до гротеску. Прямі дерев'яні руки й ноги, кругла біла голова із здивовано застиглими очима, яркорожеві щоки, кардонні коники з широко розставленими ногами, прямі, як сірники, салдати, тополі на круглих підставках, блазні, будиночки, хитроумні скриньки зі схованими пружинами, з яких раптом вискакує голова якогось «чортяки»—ось нове Нарбутове кохання. Це спрощене, схематизоване віддання найхарактернішого, чудесне, барвисте кольорування—страшенно приваблює і малого, й дорослого.

Проте Нарбут являється реформатором книжкової справи й творцем нової дитячої книги в Росії не одними цими малюнками. Д. І. Митрохин, побратим Нарбутів в його праці

Луца Гребуцьк

Я на цьому портреті як
живий, 26 серп. рок. 1918.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
м. Київ

над оздобленням книги — свідчить, що Г. І. сидів часто по друкарнях—особливо «Сіріус» та «Голіке і Вільборг», де знайшов досвідчених та уважних майстрів, і годинами радився з ними про якість рисунку, засоби найкращого віддання, про кольори, які найкраще відчує об'єктив фотоцинографа, удосконалення штрихового кліше (яке часто сам виправляв), сам вибирав шрифти. І Митрохин, і Чехонін однодушно відзначають, що малюнки Нарбутові були завжди зрозумілі друкареві, завжди легко репродукувались, і через це видавці особливо охоче звертались до нього. Нарбут бере мистецтво книги, як ціле—і це істотна різниця його як у порівнянні з його навчителями з «Мира Искусства», так і з корифеями Заходу—Доре, Дюляком, Ропсом, Бердслі, Преторіусом—яких цікавила лише одна «ілюстрація». Він вибирає папір, одміряє формат всього видання, точно зазначає площину тексту, місце малюнків, і дає не одні лише ілюстрації, що освітлюють ті чи інші місця тексту — не одну обкладинку — але й титульну сторінку, заставки, віньєтки, кінцівки, великі літери, написи, іноді форзаці, шмудтитули і т. п. Таким робом він «організує», «будує» кожну сторінку, зливає текст із малюнком в одне компактне ціле. Це тісне співробітництво художника з друкарем—неодмінна умова художньої книги—відчуження й виявлення всіх можливостей і ставить Нарбута на цілу голову вище од всіх його сучасників.

Серед найкращих казок ми одзначили казки Б. Дікса, видання яких присвячене М. В. Добужинському, та серію казок Андерсена—де особливо відчувається європеїзм Нарбутова та досконале знання французької та німецької ілюстрації. Але трактування їх лишається надзвичайно своєрідним: подивиться на цього коника в мундирі, що стоїть перед картковим будиночком в казці «Прыгун», на блошицю у фракта та на блошиного професора, що нагадує глухівського гімназіального директора Таранку. А далі — «Старий вуличний лихтар», де з таким недосяжним комізмом посаджено якусь жабку на кам'янім мості, і особливо «Соловей»—казка з китайського життя. Це, звичайно, не справжній Китай. Тут відчувається й *chinoiserie*, й

китайська порцеляна, її мабуть китайська ксилографія — але перетворені з комізмом надзвичайним. Нарбут потішається над бідним богдоханом—і найповажніший глядач мимохить усміхнеться з ним разом.

Другу групу цієї доби складають байки Крилова. Ювілей війни 1812 року викликав особливий інтерес до епохи наполеонівських воєн, і ніхто—як той «Мир Искусства», що усією істотою своєю сидів у студюванні минулого — не міг так живо одгукнутись на ювілей, на спогади цілої яскравої епохи олександрівського емпіре'у. І тут знову Нарбут—з властивою йому палкістю природи—не тільки студіює, не тільки відроджує ту добу в своїх малюнках—він входить сам у ту епоху, обставляє своє помешкання майже виключно ампірними меблями, порцеляною, одягається за модою олександрівських часів, зачісує волосся з висків наперед. Пізніше він захопився ще більше миколаївською добою—носить вузькі бакени, одягається à la Чічиков, з ясними панталонами в широку клітку—взагалі робить вражіння людини минулих часів. Усім патосом епохи емпіре'у, на спадок узятим від великої французької революції, переймається й Нарбут. Прешишні емблеми, арматури, вензели, герби, розчерки, колони, обеліски, орли, девізи, присвяти. Поруч з цим, в кнебелівських виданнях цих байок ми уперше зустрічаємось тепер ще з однією галуззю—сильветою—цим прекрасним, інтимним мистецтвом, що його так широко вживалося у XVIII сторіччі і в часи емпіре'у й що цілком завмерло пізніше. Мистецтво чорної сильвети Нарбут доводить до віртуозности надзвичайної—і стиль доби, і знання природи, і природній його гумор—досягають максимальної виразности. Крім чорних сильвет, він вводить ще й прийом додруковування до основного чорного тону—ще другого або третього—сірого, жовто-бурого тону, які рівною плямою кладеться за допомогою окремого кліше й дають рамку з меандру, чи то рамку з листя дерев, чи обеліск, урну, павільйон; або сіро-лилового, чи сіро-блакитного тону, на полі якого—як на веджвудовій порцеляні чи на овальній камеї—вирізується тонкий жіночий профіль чи білі постаті грацій.

Останньою з цієї серії являється «Спасенная Россія въ басняхъ Крылова», видана «Сіріусом» уже 1913 року. Тут — тільки чорне й біле.¹ Проте ще ніколи орудування формою, лінією, штрихом, залізна упевненість в дих шрифтах, розчерках, літерах, арматурах, нарешті загальне компоновання тексту й окрас не досягали такої віртуозности. І знову серед цієї бездоганної майстерности — особливо в дих звірях, що носять фраки, циліндри, військових-барбосах — дивиться на нас весело-насмішливе обличчя нашого Жоржа: це-ж — на малюнкові Доброї лисиці — він намалював свою рідну Нарбутівку, з знаменитим балконом, побудованим за його власним проєктом!

В звязку з байками Крылова, з захопленням еспріге'ом — стоїть і нове ще кохання Нарбутове — це геральдика. Дружба з відомим знавцем геральдики, С. М. Тройницьким, В. Я. Чемберсом, аматором батальних сюжетів О. А. Шарлеманем, знайомство з геральдистом Влад. К. Лукомським і т. и. — що склали редакційно-видавничий гурт журналу «Гербовѣдъ» — остільки привабили Нарбута, що залишили дуже помітний слід в усім оєувге'ї покійного графика. «Гербяки» та «орляки» стають однині його улюбленцями. «Ці розмови людей, оточених гербами, — пише за цю добу П. І. Нерадовський, — дивували мене своєю безкінечністю й детальністю. Нарбут, підібгавши губи, заглиблено кольорує відбитку герба й одривається від рисунку тільки для того, щоби вставити своє слово в розмову. І це він робить з властивою йому серйозністю й разом із тим штукарством, — і вносить багато веселости й гумору в ці заняття».² В результаті цього захоплення — сотні малюнків для «Гербовѣда», для «Малороссійскаго Гербовника», «Гербовъ гетмановъ Малороссіи», більше ста аркушів найграндіознішої праці Нарбутової — «Георгіевскаго Статута», й багато

¹ Єсть, правда, кілька відбитків, кольорованих Нарбутом від руки й подарованих ним своїм приятелям. Більшість із дих малюнків виконано в Нарбутівці в серпні м. 1912 року (лист до В. П. Киріякової з 14. VIII. 1912 р. з Нарбутівки).

² Каталог выставки произведений Г. И. Нарбута. Петерб. 1922, стор. 19—20.

инших праць та видань. В цій—здавалося-б, сухій та вузькій галузі, Нарбут знаходить не тільки безкрайї світ багатого змісту й бездоганної форми, суворо дисциплінованої точними правилами: його приваблює й національний момент— знову свідомо виступає інтерес Нарбута до української старовини.

Нарбут не тільки десятки разів малює свій власний герб (з трьома «тромбами» на щиті), який він уміщає навіть на силуетнім автопортреті на чорнім полі своєї голови, та герби своїх приятелів і знайомих з України на чолі з П. Я. Дорошенком, а також С. М. Тройницьким— теж українцем з походження («келебердянський сотник», як звали його жартуючи). Перебуваючи що-року на своїй рідній Чернігівщині та на Полтавщині, Нарбут підтримував свої старі й зав'язував нові звязки з знавцями та аматорами української старовини. Зі старих це були особливо П. Я. Дорошенко, серед нових— історик Уманець, В. Л. Модзалевський,¹ Я. М. Жданович і т. и. Це були видатні знавці місцевої (лівобережної) генеалогії й геральдики, з ними Нарбут і листується, малює їхні власні герби (Ex-libris П. Я. Дорошенка 1913 року), заглиблюється в студіювання цієї галузи, що набрала на Україні XVII—XVIII століть таких своєрідних форм. В результаті цього інтересу виникло капітальне видання чернігівського шляхетства, за авторством В. К. Лукомського й В. Л. Модзалевського, «Малоросійській Гербовникъ» 1914 року, прекрасно видрукований у «Сіріуса». Обгортку, чудесний фронтиспіс, герб

¹ Знайомство з В. Л. Модзалевським, як свідчить Я. М. Жданович, сталося в-осени 1913 року в Петербурзі, коли Модзалевський шукав художника для виконання ілюстративної частини «Малоросійського Гербовника». З першого разу вони відчули один до одного найглибшу симпатію, яка надалі що-року міцнішала. Вони й постійно листувалися. Зберігся цікавий лист В. Л. Модзалевського до Нарбута, датований 7 лютим 1914 року й писаний епістолярним стилем українського XVIII віку, де перелічуються всі найбільш відомі з українських гетьманів— хто і як підписувався. І нарешті підпис автора: «шляхетства повіту Черниговского писар енералний Вадим Модзалевский рукою власною» (оригінал у власності В. П. Нарбут).

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІМ. КІРС

Чернігівщини, Розумовського й ще над півтори сотні українських гербів мальовано тут Нарбутом. Ці роботи свідчать про капітальне ознайомлення з найкращими зразками українського мистецтва XVII—XVIII віків, глибоке знання джерел і розуміння стилю. Друге аналогічне видання цієї доби—«Гербы гетмановъ Малороссіи», видруковане С. М. Тройницьким в кількості 50 примірників.¹ Єсть іще рідша книжка, видана в кількості 6 примірників (також «Сіріусом»): «Реестръ шести знатнымъ особамъ, ироическій журналъ Гербовъдъ 6 октября 912 года учредившимъ, съ показаніемъ герба и способностей каждаго». Тут, під гербом одної з «знатных особ», Г. І. Нарбута, знаходимо таку характеристику: «Мазепинедъ, полку черниговского, Глуховской сотни, старшинскій сынъ и гербовъ и эмблематъ живописецъ».²

Особливо яскраво виявився настрої Нарбутів цієї доби в праці над влаштуванням виставки «Ломоносов и Елизаветинское время», що zorganizувала її Російська Академія Наук у 1912 році. Організатори виставки, на чолі з Мик. Мик. Врангелем, вирішили влаштувати спеціальний відділ України («Малороссии») лизаветинських часів. Сюди було перевезено цілу низку експонатів—портретів, грамот, ікон, різьби. До праці над оздобленням відділу й розписом стін М. М. Врангель і запросив Нарбута. Декорацію було прекрасно виконано. Праця в безпосереднім сусідстві з догодоїнними пам'ятками минулого Нарбутової батьківщини вплинула на нього страшенно. «Він жадбно накидувався на гравюри Левицького і Козачковського»,—пише Я. М. Жданович,—«на тиснені золотом та сріблом палітурки книжок, видрукованих київською лаврою, на орнаменти монастирських грамот, на ікони, портрети, на срібло й вишивки XVIII віку. З головою поринав в архівні документи. Робив з них багато виписок, але не робив ніяких зарисовок. В справі будовання палацу в Батурині знайшов майстрів, фабрики й заводи на Україні та всі їх виписав. Визначив рік та місце вироблення чавунної плити в церковнім відділі. І знову

¹ Для нього й потрібні були зазначені в цитованім вище листі підписи гетьманів.

² Користуємось примірником С. М. Тройницького.

переходив до видань московських чи олександро-невської лаври—одзначаючи, як культура київської академії, лаври, чернігівського іллінського монастиря прищеплювалась на Московщині». Така праця над першоджерелами призвела Нарбута до природнього, єдиного можливого висновку: царська Росія, знищивши автономію України, стерла, виснажила стару українську культуру. І звідси зненависть до тих представників українського народу, що з охотою проміняли волю України на царедворський каптан.—Тимчасом серед членів виставочного комітету виявилась сильна тенденція взагалі проти влаштування якогось там «малоросійського» відділу, яке вносить зайвий «сепаратизм» і ще може дати привід українцям подібно до чернігівського археологічного з'їзду 1908 року до якихесь «самостійницьких» виступів. Інтрига виявилася нарешті в тім, що член комісії Д. забрав з вітрин відділу царські грамоти українським монастирям і переніс їх до відділу... архітектури. «Я йому морду поб'ю»—кричав Нарбут, коли дізнався про це. Насилу його заспокоїли.¹

Особливо близько ознайомився Нарбут в ці роки зі старою панською садибою на Україні. Мода на старовину барокову й ампірну, створена «Миром Искусства» та колом людей, що гуртувалися біля журналу «Старые Годы»—розвинули великий інтерес до провінціальної панської садиби. Одним з найкращих знавців-ілюстраторів цієї доби, що прекрасно засвоїв собі дух мистецтва часів кріпацтва, й був Нарбут. Проте мало хто знає, що джерелом його була знову таки майже виключно садиба українська, садиба українського лівобережжя, яку він простудіював прекрасно. Самий Глухівський повіт, де Нарбут проводив чимало часу що-року, ще зберігав багато старовини—і «Кучерівка» Амосова, і «Сварков» Маркевичів, і «Волокитин» Миклашевських-Олсуф'євих, і «Ярославець» Кочубеїв, і «Баничі» Дорошенків, і низка інших, як і деякі садиби в самім Глухові (чудесна старосвітська садиба Шемшукової на

¹ Спомини ці ласкаво надіслані мені колишнім секретарем комісії для влаштування зазначеної виставки, Я. М. Ждановичем.

Веригині, на Синявці) — зберігали ще багато старовини. Звідси Нарбут мандрував і по цілому краю.

Интерес до цього був такий, що літом 1912 року він і М. В. Добужинського притягнув на Україну. Одвідали Чернігів, далі були у Києві; проїхали Дніпром, оглядали Ніжин, розлучилися вже в Курському. Нарбут майже нічого не змальовував на цих мандрівках — пригадує М. В. Добужинський — і лише в одному місті дуже довго змальовував якийсь вуличний лихтар.¹ І справді — лише нечисленні шкиди з натури — вулиця в Чернігові, надгробок в Янівці, панські будинки на Полтавщині — збереглися серед тек з Нарбутовими працями, та ще старенька дерев'яна церквітка в Хохловці, де хрестили й вінчали самого Нарбута. Єсть одна-однісінька етюдна книжка та й та далеко не заповнена, й лічить праці за 5—6 років.

Знайомству з старою панською садибою чимало сприяла зміна в особистім житті Нарбутовім, а саме одруження його з В. П. Киріяковою. Він ще на шкільній лаві, як ми згадували вище, був закоханий в глухівчанку М. Р. Біловську. Перебування за кордоном та в Петербурзі не зменшило в нім старої приязни. Він бажав одружитись, і вже був вважався за офіційного жениха. Але ж наречена вагалась, знову віддала його від себе. Це страшенно впливало на Жоржа — до того, що коли наречена поїхала прогулятись на конях із молодим поміщицьким синком, Беком — Нарбут викликав його на дуель. Нарешті було призначено весілля — і знову відмова. Тоді обурений Нарбут рішається пірвати з нею й одрізати собі шлях до відступу — хоче спочатку одружитися з М. Я. Чемберс-Білібіною, а далі, познайомившись з В. П. Киріяковою, що гостювала на той час у родині Никольських у Глухові та у сестри Нарбутової, Агнеси, в Нарбутівці, робить їй свою «пропозицію».

Нарбут запалав тепер такою любов'ю, як ще ніколи доти. Десятки листів, що летять тепер з Петербургу до

¹ Спомини М. В. Добужинського, зачитані на виставці Нарбута в Російськiм Музеї в Ленінграді.

Лубень, де жила Нарбутова наречена, красномовно свідчать про ніжну й віддану душу художникову.

Весілля (воно відбулось 7 січня 1913 року) в Нарбутівці мало своєрідний характер. Воно мусіло в усім слідувати за старими українськими звичаями. З великими труднощами Нарбут здобув десь у повіті старого п'яногу, що досконало знав всі тонкощі старовинного весілля. Уповноважений усіма диктаторськими правами, своєрідний церемоній-мейстер разом з женихом стали тиранами всього дому. Молода плакала, сидючи три дні сама в своїй світлиці, батьки лаялись, гості сміялись—але всі обрядові тонкощі було виконано.

Через свою дружину, Віру Павлівну, що була родом з Прилудького повіту на Полтавщині, Нарбут і знайомився ближче з садибою Полтавщини. В маєткові діда Кириякових, с. Гонцях, Лубенського повіту, Нарбут захоплюється руїнами старого палацу, віковою липовою алеєю в парку. В маєтку Рутка, за п'ять верстов від Лубень, що належав колись князям Кудашевим, він скористувався старовинним будинком для своєї нескінченної композиції «фейверк», де через ясно освітлені вікна садиби видно пари, що танцюють; на терасі кухар несе биту птицю, а збоку, над задумливою алеєю старовинного парку, урочисто здіймається на нічному небі перша ракета. Багато мотивів дав Нарбутові ще старовинний маєток Линовиці, Пирятинського повіту, що належав родині де-Бальмен. Тут, разом із М. В. Добужинським, він жив на дачі в 1914—1915 роках. Прекрасний палац і церква, побудовані предками де-Бальменів за власними проєктами, були Нарбутом старанно змальовані. Тут-таки в парку він виконав акварелею «павільйон, освітлений місяцем» 1914 року і «братську могилу».¹

Линовиці служили базою, з якої Г. І. робив низку експедицій по старовинних маєтках, містах та монастирях Полтавщини. Він намислив цілу серію мотивів садиб. Ґрунтовно ознайомився і з старовинним Мгарським ма-

¹ Більшість відомостей про знайомство з садибами Полтавщини, а також про весільну церемонію я дістав від удови покійного В. П. Нарбут, якій і складаю мою ширю подяку.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ім. КПРС

настирем в Лубнях, звязаним з іменнями Самойловича, Мазепи,—де й розписався на мурах монастирських. Фотографував і змальовував не сами лише будови, а й типи—цілі групи дівчат в місцевих вбраннях, якісь рідкісні дерев'яні будови. Часто гостював і в маєткові родичів своєї дружини, Скаржинських, Круглику біля Лубень. Тут він мав можливість ознайомитися з прекрасним музеєм місцевої старовини, що збрала тітка його дружини, К. М. Скаржинська. Ходив до якихось старих бабусь, купував старовинні сорочки, плаhti. Коло цього-ж часу Нарбут разом з С. М. Тройницьким одвідують В. Л. Модзалевського у Чернігові, фотографуються перед «мазепинським» будинком і особливо старанно студіюють музей Тарновського. Збереглася фотографія, де Нарбут стоїть в зазначенім музеї, одягнутий в старовинний гетьманський жупан. Тут-же, у місцевих антикварів, він шукає «шаблюку» до свого українського вбрання. Одвідував він ще й приятеля свого, Є. Є. Лансере, в маєткові його на Харківщині.

Немає сумніву, що Нарбут на цей час переживав той період, що його пережив багато хто з українців до-революційної доби. Він ідеалізував стару гетьманщину, вона вабила його своїм яскравим національним кольоритом, войовничим характером—всім тим, що придушене було пізніше мертвим, сухим, казенним російським «єдинообразиєм». Це був, подібно до Гоголя, типовий романтик, і трактування доби в нього було звичайно не тверезо-критичне, а художньо-романтичне. Недурно він підмовляв Кнебеля видати Гоголя з його малюнками, й особливо з малюнками до Тараса Бульби. На останнє він, за словами Д. І. Митрохіна, дивився як на свій обов'язок.¹ Кров предків підігрівала цю любов. Він любив поратись зі своїми старими родовими документами, гербами. І проте шляхетства в тім було мало—натура його була цілком демократична, в значній мірі—власне богемська.

Ми вже згадували вище, що підчас своїх мандрівок по Україні Нарбут майже не робив зарисовок з натури.

¹ «Среди Коллекционеров». 1922, № 9, стор. 8.

Це йому заступала колосальна зорова пам'ять—подібних до неї треба шукати серед найвидатніших майстрів всього світу. Він іноді спинявся десь на вулиці на кілька хвилин, уважно дивлячись кудись угору на дерева—і прийшовши додому, передавав на папері найскладніший рисунок густого та тонкого гілля. Д. І. Митрохин свідчить, як одного разу С. М. Тройницький показував Нарбутові книгу з чудесним шрифтом і друкарськими окрасами. «Художник вглядався якось по-своєму, здвигаючи брови, що показувало на найбільшу напруженість уваги—й нахилившись. «Тобі потрібні папір чи олівець? Зарисувати?»—«Ні, не треба».—І через кілька день з друку виходить обгортка, яка повторює характерні риси шрифту, що так сподобався». ¹ Ще виразніший факт наводить Я. М. Жданович. Малюючи літом 1918 року мотиви українського вбрання з особливо пишними бароковими орнаментами матерій, він раптом питає оповідача: «Пам'ятаєш, звідки цей орнамент?»—«Ні».—«А деревляна під срібло ікона Василя, що була на Лизаветинській виставці з київської лаври?»—Не вірячи своїм очам, Жданович розшукав фотографію ікони—і справді, вона відрізнялась тільки в другорядних неістотних деталях. Отже шість років носив Нарбут в своїй пам'яті орнаментальну форму, аж доки, попавши на рідний ґрунт, не переніс її на папір.

Інтенсивність зорових переживань у Нарбута була така, що притлумлювала всі інші почуття. З Нарбутом, як розповідає його дружина, В. П. Нарбут, неможливо було ходити до опери. Абсолютно не музичний, він жадної уваги не звертав на музику й усю увагу скупчував на тому, що й як робилося на сцені. Кожна курйозна чи ефектна дрібниця в декорації, в сценічній бутафорії, в костюмах чи гримі вражали Нарбута так, що він штовхав своїх сусідів у боки й цілком позбавляв їх можливості слухати.

У зв'язку з цим і самий процес Нарбутової творчості був якийсь особливий, одмінний від усіх інших художників. Він майже ніколи не робив попередніх ескізів, етюдів, не

¹ «Среди Коллекционеров». 1922, № 9, стор. 9.

творив десяти варіантів, майже не вичищав і не виправляв, дуже рідко вживав білила (для загострення чорної лінії чи контуру). Малюнок складався в нього готовий в голові—і сідаючи за папір, він лише в загальних рисах намічав контури майбутнього рисунку олівцем, а далі приймався безпосередньо, пером чи пензлем—за туш, акварелю чи гваш. Працюючи вже пізніше, 1917 року, над своєю великою композицією руїн в імлі перед світанком—він казав, як пригадує О. Д. Глеваська, що всі ці тіні й плями світу «так і стоять в його очах». Робив він завжди на людях. Там, де сиділи всі,—в столовій, чи вітальні, чи на терасі—являвся й Георгій Іванович зі своїми паперами й фарбами. Чим більше народу, чим голосніше розмови, більше сміху—тим краще. Нарбут і сам вставить слово в розмову, і порадиться. «Якого-б тут посадить гербяку?»—сміється він, і всі повинні прийняти участь в його малюванні. На вражіння О. Д. Глеваської, що близько знала його коло цієї доби—Нарбут взагалі ні одної речі не робив серйозно. Лише одного разу—букетик прекрасних червоних роз в Нарбутівці він зробив справді таки з захопленням—і ніби виправдувався тим, що такі вони, мовляв, красиві.

Зовнішньо—за всім цим життям художньої богеми, за нескінченними розмовами, жартами, штукарством та чудернацтвом—можна було буквально не примітити великого художника з працездатністю прямо таки неймовірною. Всі свої художні фантазії виконував він з запалом надзвичайним. Полюбивши «ампіраку»—він страждав, чому це будинок в його ріднім хуторі (побудований в 1890-х роках) такий нецікавий—і нарешті знаходить вихід. Він надбудовує над його серединою якусь чотирьохкутну вежу з балконом, півсферичною куполою й шпилем: «Якусь халабуду надбудував»—сміявся він сам пізніше. І лише коли через невдалу будову до покоїв потекли цілі річки води—поцастило родичам уговорити Нарбута перенести «халабуду» до саду. Проте до цього балкону він палав такою ніжною любов'ю, що не тільки уміщав його на деяких своїх малюнках («Добрая лисица» в байках Крилова, навіть силуетні групи 1918—1919 років), але, коли Чехонін

висловив бажання змалювати з нього мініатюрний портрет — Нарбут настояв, щоб на фоні було обов'язково вміщено нарбутівську башту.¹ Так само спроектував Нарбут літом 1912 року й візну браму до хutorського двору — в вигляді двох низьких, чотирихгранних стовпів з півкулями вгорі. Стіни мешкання він кольорує в улюблені свої тони — інтенсивно-синій, на тлі якого особливо ефектно виділяється жовта карельська береза. Стає й завзятим колекціонером. Меблі в нього майже виключно старовинні — все червоне дерево, або карельська береза. Тільки якийсь кумедне бюро виконує йому столярська майстерня за його власним проєктом — і це бюро, за свідомством Чехоніна, «не уступало в куриозности башні Татліна». Замовляв ще й якусь канапу та фотелі. 1915 року, одержавши велику суму за виконання Георгіївського статуту, Нарбут купив у Петербурзі велику гарнітуру старого червоного дерева, підібрав до неї старовинну обивку, ампірну люстру й перевіз все це до Нарбутівки, обліпивши кімнату й відповідними шпалерами. Збирає українські килими, межигірський фаянс, порцеляну (особливо «Миклаціона»), народне скло, кераміку, японські естампи, рисунки та штихи Федора Толстого, епінальські картинки, російські лубки, політижажі 1840-х років.

Захоплення емпіре'ом та колекціонерство призводить до того, що скориставшись відсутністю свого знайомого, теж завзятого колекціонера, С. К. Глеваського, Нарбут будує в його передпокої дві бутафорських ампірних колони й не може нарадуватись на зроблений ефект. Тісно звязані з цим і всі шаради, маскаради і всякі «штуки». Він сам вигадував всі вбрання, сам купував всі потрібні матерії, сам шив костюми на швацькій машині. Дружину він часто одягав маркізою, а сам часто виступав у військовим вбранні миколаївських часів з колосальним трьохкутним капелюхом, власноручно клеяним, або в убранні Чічікова, або українського козака з «шаблюкою». Перебуваючи на Пол-

¹ Ця мініатюра, на жаль, загинула. Другу подібну, також мальовану С. В. Чехоніном, останній додав до своїх споминів про Нарбута в журналі «Аргонавты», Петроград, 1923, стор. 17.

тавшині, він навіть стареньку бабуню своєї дружини одяг в якусь червону спідницю й стрибав з нею по залі. Передягання й піддурювання було остільки звичайним в нарбутівській обихідці, що коли одного разу художник Замирайло, заїхавши до Нарбута, застав там лише сестру його Агнесу— дуже схожу на брата обличчям та специфічною говіркою— він був певний, що це передягнений Жорж, і все упевняв її кинути свої штуки.¹ Раз, уже за часів війни, Нарбут сидів цілу добу, не розгинаючи спину, щоб сконструювати якогось невиданого блазня, що крутив очима й смикав язиком. Це для того, щоб звернути увагу якихось сестер з сусіднього лазарету, які раніше не хтіли дивитись у вікно. Тепер мета була досягнута—збігся мало не весь лазарет.

Почуваючи ніжну любов до свого хутора, Нарбут щороку, приїхавши з Петербургу, починав з того, що ловив двох жабок та садив їх у банку. Возився з ними чимало. Виїжджаючи з хутора на зиму знову до столиці, Нарбут обов'язково ловив двох цвіркунів і саджав їх на житло в петербурзькій мешканні. Можливо, що тут було не без заботону. Цілком суевірно він боявся і не любив попів. Зустрічаючи попа, або побачивши, як дорогу перебігає кішка—Нарбут ліз до кешені пальта, витягав звідти мідяка й кидав об землю. Не любив починати якусь справу з понеділка, не любив 13-го числа.

За цією мішаниною Старого Петербургу з «Нарбутоукою» можна було буквально не помітити європейського майстра колосальних здібностей і неймовірної працездатності. Закиданий вище голови замовленнями найкращих тодішніх видавництв—він не зрікався ніякої роботи. Ілюстрував сотні видань, малював для себе, для друзів, виконував урядові замовлення, проєктував шрифти, плакати, етикетки, малюнки шпалерів, мотиви ситцевої вибійки, мало не сотні силуетних портретів родичів, друзів та знайомих, штампи для палітурок, розписи стін, форзацний папір, ex-libris'и, поштові марки. Віньєтки до «Стишков» Л. Модзалевського він малював, поклавши перед собою годинника—по 25 хвилин

¹ Спомини О. Д. Карпіки-Глеваської.

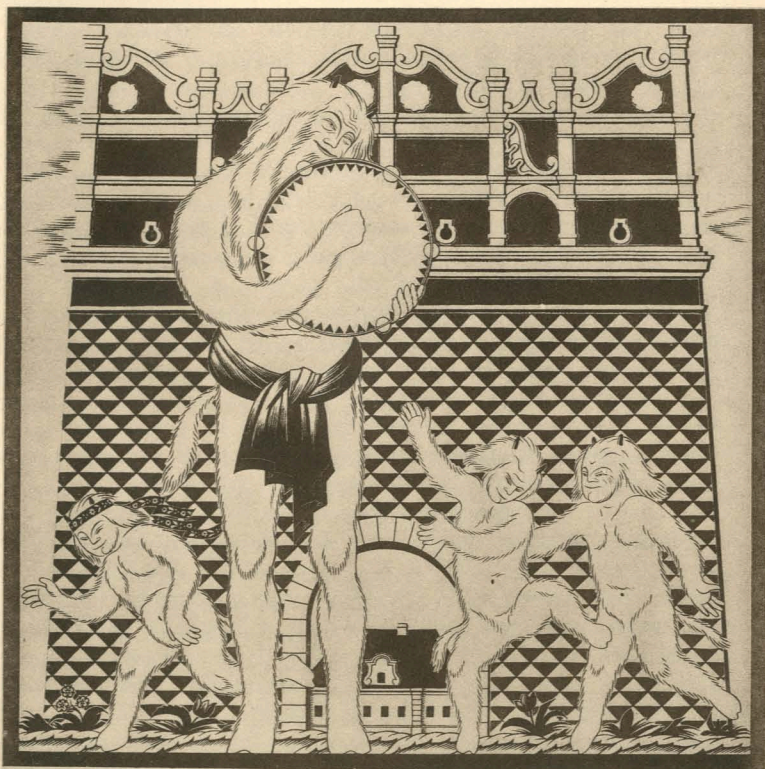
штуку. Сидів над терміновим замовленням круглу добу, не розгинаючись, — і здавав своєчасно. «Якось не російська прадездатність» — каже Митрохин. Прагнучи максимальної технічної досконалості, він у Глухові прорисовував кілька архітектурних увражів — і справді, його архітектурні мотиви, перспективні скорочення, складні рисунки підлоги, нагромадження руїн — можуть навчити багато кого з фахівців-архітектів. Неймовірно фахове удосконалення в друкарських справах зробило Нарбута найкращим шрифтистом, якого знала вся Росія й Україна, і шрифти ці — глибоко характерні, а в останні часи — й яскраво національні.¹

Ясно, що при всій цій фаховій роботі Нарбут в своїм мистецтві виходив не з натури, а з творів мистецтва. Більше того — на саму природу він дивився вже крізь окуляри художньої культури. «Настоящий Билибон» — сказав він якось, бачачи, як молодий срібний місяць плавно здіймався над нічним обрієм.

В і в н а .

Прийшли події 1914—1917 років. Чад націоналізму й шовінізму охопив всю людність Європи. Війна спочатку захопила саму по собі бойову, войовничу натуру Нарбутову своїми видовищами, сюжетами. Проте Нарбут не баталіст, його не потягло до фронту, до безпосереднього малювання подій. Війна дає йому лише безліч ефектних нових тем, скеровує його увагу на найкращі батальні виображення в минулому, на гравюри, лубки. Від численних ілюстраторів «германских зверств» його також одділяла дистанція величезного розміру. Війна дала значний поворот його творчості — і сюжетно, і формально. Діапазон його творчості робиться ще ширший — від патетичних, урочисте-театральних військових алегорій, від громіздко-геральдичних композицій Георгіївського статуту — до в'їд-

¹ Ще в Петербурзі серед необхідних підручних видань було й київське «Искусство» з його виданням Пересопницького Євангелія XVI віку — яким Нарбут багато користувався, особливо пізніше.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
м. КІЇВ

ливо-комічної карикатури на Франца-Іосифа з не зовсім цензурним підписом.

Серед Нарбутових праць воєнного періоду на першій місці треба поставити найбільший розміром твір його життя — це Георгіївський статут. Ще в травні місяці 1914 року «Капітул орденів» дав художникові велике замовлення—розмалювати й написати від руки, на більш як ста аркушах великого розміру, весь Георгіївський статут. Працю треба було закінчити на 1 жовтня того-ж року. Замовлення офіційною установою тих часів такої грандіозної роботи видатному художникові свідчило про значний злам в поглядах офіційних кіл на мистецтво й відновлення старих традицій колишніх царських, королівських, гетьманських дворів. Не дивлячись на те, що Нарбут мав кількох помічників—така праця була по силі тільки художникові неймовірної працездатности. Крім вихідних аркушів, заголовків і т. н., самі аркуші статуту мали по боках колони чи обеліски, перевиті биндами з гірляндами, прикрашені орденами, гербами. На превеликий жаль, доля всієї цієї грандіозної праці нині невідома¹.

Не будемо спинятись на численних дрібних композиціях Нарбутових на воєнні теми—всіх цих обкладинках для видань морського міністерства, обкладинках до «Картин війны», свідотвах романовського комітету, виданнях червоного хреста, численних окрасах та окремих малюнках на воєнні теми, що друкувалося їх здебільшого в журналі «Лукоморье». Нарбут робив їх без особливого запалу, на замовлення видавництва, за солідний гонорар—і особливого інтересу вони не мають.² Серед них найкраща—це «Песня

¹ Переказують, що 1917 року Нарбут сам, боячись загибелі свого твору, забрав статут з «Капітулу орденів» (збірки якого в дійсності зберігся) й переніс його до Зимового палацу. Звідси його було евакуйовано до Москви, а далі він подівся невідомо куди. Фотографії деяких аркушів має Влад. К. Лукомський в Ленінграді.

² Інтерес курйозу (для характеристики обставин часу) має обкладинка «Лукоморья»,—«Добровольческий дозор в Польше», де солдат одягнутий в польський одяг. Цензура телеграфно заборонила таку «вольность» і журнал вийшов з великою чорною плямою на постаті польського легіонера.

брюсельських кружевниц», цікава високим європеїзмом виконання.

Найбільше звязана з війною так звана «серія алегорій» Нарбутових. В природнім звязку з любов'ю Нарбута до пишної символіки,¹ урочистого жесту—відчуженням історичного значіння найвидатніших епізодів світової війни—створюється ціла серія великих алегоричних композицій на теми—пожежа Реймса, виступ Італії, взяття Львова, Ерзеруму, Перемишля, «героїчна Сербія», «Дарданели», «Хрест на св. Софію» й т. и. Ці композиції виконано на аркушах однакового формату—гвашовими фарбами, якими він відтепер користується що далі більше, майже закинувши акварелю. «Виконував він їх — пише С. В. Чехонін — з великою легкістю, майже без виправлень. Нарисувавши олівцем найголовніші побудовання, він не поспішаючи кольорував їх різнокольоровими гвашами; добір баночок Lefrancel'a в нього був колосальний, і план за планом, в повнім спокої й відсутності поспіху, з казковою швидкістю, виростав закінчений твір. Коли-б я не стежив за його роботою годину чи дві—можна було-б подумати, що це добрі чарівники за нього робили». Робив він ці алегорії, як і все—на людях, ніби сміючись. «Було вражіння,—згадує за цей час О. Д. Глеваська,—що він сміється із себе, із сюжету, із замовців». «Ось я їм тут орляку підпушу», «а тут, як ви гадаєте, якого-б кольору підпустити?» Виконуючи тоді-ж обкладинку для великоднього числа «Лукоморья»—малюнок під назвою «Кулич-город»—Нарбут саджає на кулич велику квіточку на тонесенькім стеблі—«для штуки» й потішається: «І квітки такої ще зроду не було—тангового кольору?!»

Дарма, що сюжети цих алегорій здаються нам тепер якимсь доісторичним минулим—формально вони дають величезні досягнення, вражають багатством фантазії, віртуозністю виконання, бездоганністю найдрібнішого деталю. Ніжні переливи гвашу дають такі тонкі ефекти кольорової гами, які не в силах передати ніяка друкарська тех-

¹ Нарбут являється в ній прямим нащадком українських штихарів XVII—XVIII століть з їхніми гравірованими панегіриками, тезисами й т. и.

ніка. Нарбут мріяв про видання усієї цієї серії.¹ На превеликий жаль, доля розпорядилась з цими речами трохи инакше, ніж того бажав художник, і лише один аркуш з цієї великої серії знаходиться нині на території України.²

Проте війна не захопила всього Нарбута цілком. Поруч із працями, викликаними безпосередньо воєнними подіями — велика кількість творів все-ж нав'язана садибою, українською старовиною, присвячена окрасі найрізноманітніших книжок, сильветним портретам та композиціям і безлічі інших тем.

Особливо цікавими для нас являються два видання, оформлені з художнього боку Нарбутом. Це — «Старинные усадьбы Харьковской губернии» та «Галиция в ее старине» — обидві за авторством Г. К. Лукомського. В них особливо ясно відчувається, як геній Нарбутівський, доторкнувшись рідного ґрунту, теми, оточення — дає найпрекрасніші свої твори. Вперше Нарбут вкладає не тільки тонке відчуття стилю старовинної садиби, але й знання садиби спеціаль-

¹ «Вона мала бути видана видавництвом Генерального Штабу, — пише С. В. Чехонін, — відділом якого видав тоді А. А. Рудановський, досвідчений антиквар, що бував у вищих сферах, офіцер гвардії, який часто одвідував Царське Село в справі продажу античних речей і російської старовини, за якими тоді в Царському збожеволіли. Г. Ів., зустрічаючись на славетних фестивалях з Рудановським — очевидно умовився на видання своїх патріотичних праць в головному штабі». — «Вже після революції — розповідає далі Чехонін — видавничі справи змушували Г. І. особливо часто одвідувати Рудановського, і Г. І. особливо просив Рудановського обережніше поводитись з його оригіналами... Г. Ів. дуже хтів, після використання їх Головним Штабом, одвезти їх на Україну, почувавши, що це найкращі його роботи, і так турбувався за їх ділість, що не хтів їх нікому продавати, хоч пропозиції через Рудановського було багато». С. Чехонін. Воспоминания о Г. И. Нарбуте. «Аргонавты» № 1. Петрогр. 1923, стор. 23—24.

² Після революції Рудановський, на руках в якого були ці оригінали, виїхав за кордон. Декілька речей з цієї серії розійшлося по руках, продавалось на аукціонах, більша частина (9 аркушів) через Чр. Ком. та ленінградський музейний фонд попала до «Русского Музею». На бажання удови художника передати їх до Всеукраїнського Історичного Музею ім. Шевченка у Києві, від Російського Музею, на запитання Головна науки Р. С. Ф. С. Р., було дано формальну довідку про те, що речі ці поступили від «данського підданця» Рудановського й до повернення спадкоємцям не належать.

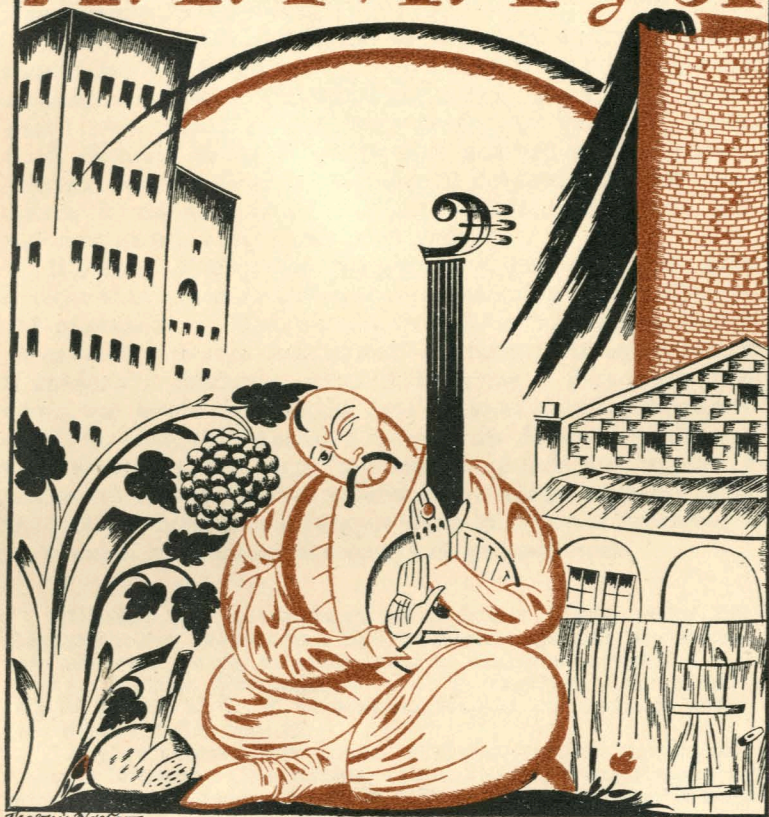
но-української. Прекрасна й обгортка з грубою в стилі Людовика XVI, і титульна сторінка з незрівняної краси ампірними шрифтами, і особливо гарні всі ці силуетні рисунки—заставки, кінцівки, заголовки (особливо силуетна заставка з українськими селянами-косарями коло хати). Кращого ілюстратора цієї книги видавці книги, звичайно, не могли-б знайти.¹ Друга праця присвячена Галичині. Викликана вона, що-права, тим інтересом, який відчули від самого початку війни до Галичини—в завоюванні якої вбачали закінчення «історичної місії Росії», «собирання Руси» й остаточного збудування «Єдиної й Недільної». Книга присвячена історичному минулому Галичини, і треба було багато знання, смаку й такту, щоб з ура-патріотичної справи зробити справді культурний твір. Нарбут глибоко увійшов в студіювання джерел (він давно мав хороший добір книжок та зразків, старих гравюр, форзацних паперів, добірну бібліотечку; серед них був, напр., і повний комплект літографій Наполеона Орди з краєвидами Польщі, Галичини, України, Литви й Білої Руси).² В результаті—одна з найкращих книжок, що вийшли в межах колишньої Росії за весь час війни—з чудесним фронтиспісом, обкладинкою, літерами, заставками.

Нарешті, війна починає загрожувати й самому Нарбуту особисто. Здається, що приходить кінець безтурботному, богемському життю художньої братії—що допіру, серед гомеричних возліяній на вівтар Бахуса—«розписали» фресками стіни дачі «Тройникона», де Яковлев—в стилі старих ярославських фресків—вмістив портретні виобра-

¹ Книга охоплює, як відомо, лише половину Харківщини. Другий том, на жаль, так і не вийшов, хоч матеріяли до нього збереглися. Нарбут виконав ще всі окраси до проєктованих видань Г. Лукомського «Столиця и усадьба» (вид. Кримова) та «Русская усадьба» (видання «Свободное искусство»); на превеликий жаль, видання не здійснились, а ці 16 малюнків in folio щезли підчас пересилки з Ленінграду до Берліну 1921 року (повідомлення Г. К. Лукомського).

² На превеликий жаль, вся бібліотека й художня збірка Нарбутова, яку він, переїжджаючи 1917 року на Україну, залишив в Ленінграді,—була розтягана або привласнена різними особами. Вратувати й перевезти на Україну пощастило 1922 року лише поодинокі речі.

ВЛАДИМИР НАРБУТ
ДЛИЛУЯ

Теодор Нарбут

день народу 1919

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ім. КПРС

ження Нарбута, Тройницького й т. и. Нарбута мобілізують, але йому щастить попасти до якогось шпиталю в Царському Селі.¹ В той час царський двір, захоплений ідеями національної величності Росії, заохочував будувати цілий «городок в русском вкусе». «Князь - Федоровский собор» займав в нім найпочесніше місце. Керував роботами полковник Ломан, що притягнув до праці над розписуванням і нашого художника.

Як провадилась ця робота—переказують численні свідки, розповідав і сам Нарбут. До 2-ої години дня ще так-сяк провадилась якась містифікація праці; після того починався обід, який що-дня затишувався до глибокої ночі. С. В. Чехонін також свідчить про цей період, що з твердження самого Георгія Івановича, останній за все своє життя не випив стільки веселих напоїв, скільки за цей час виконання службових обов'язків.²

Підсумок Нарбутовій творчості до-революційної доби підвело капітальне видання «Современная русская графика», під редакцією С. Маковського, з текстом Н. Радлова. Книга ця вийшла з нагоди всесвітньої виставки мистецтва книги й графіки в Ляйпцигу літом 1914 року.³ Вже один той факт, що книга ця вийшла (два окремих видання на російській та німецькій мовах) з обгорткою Нарбута—свідчить про те першорядне місце, що займав на той час Нарбут в мистецтві книги. Висока оцінка його праць в тексті обох авторів і велика кількість прекрасно підібраних ілюстрацій та написів ще більше стверджують це враження.

¹ Пізніше він ще вважався на службі в якомсь поїзді «Ея Императорского Величества». Про це зберігся цікавий документ—його звільнили, бо він ні одного разу не явився на службу.

² С. Чехонин. Воспоминания о Г. И. Нарбуте. «Аргонавты», 1923, № 1, стор. 23; Г. К. Лукомский. Нарбут, его жизнь и искусство Берлин, 1923, стор. 12.

³ Нарбут виставив там кілька десятків своїх робіт, здебільшого з «Басен Крылова». (Див. Каталог русского отдела Междуна. виставки печатн. дела и графики в Лейпциге, СПб. 1914). Наслідком війни вони лишилися в Німеччині. Після війни всі експонати було видано С. Маковському, який перебуває нині в Парижі (повідомлення графика Ів. Мозалевського, Прага). Видано «Графику» вже 1917 року.

Початок революції.

Лютий місяць 1917 року. Революція захопила Нарбута цілковито. «Він з головою входить в неї—ловить поліцаїв та околочних по горищах домів, за малим не ночує на мішках у Таврійському палаці й жадібно ковтає події. З запалом розповідає про промови матросів у першій раді, що промовляли з трибуни з рушницею у руках. Г. Ів. майже не працює—він щезає на кілька днів—приходить, не встигає навіть усього розповісти—й знову провалюється у події». ¹ З юрбою художників він носить на місту й ламає царські орли на аптеках,—аж доки хтось з них не звалився з вивіски на тротуар. Не останню роль грало тут, звичайно, й те, ще «орляки» були «паршиво нарисовані». ²

За першим запалом приходять і творча робота—Нарбутові замовляють малюнки плакатів «Займа свободи», проєкти нових грошей; він працює цілими ночами до ранку й засинає просто не роздягаючись, сидячи в фотелі. Але-ж не одно це—з революцією він уперше починає приймати участь в роботі суто організаційній, професійній та державній. Під головуванням М. Горького було зорганізовано «особое совещание по делам искусства» ще у березні 1917 року, і діяльним членом цього художнього парламенту був Нарбут.

Але вже у перші дні лютневої революції у Нарбуті, як і в багатьох українців того часу, прокидається палкий український націоналізм. Ще в перші дні, допіру піймавши поліцаїв, він вже висловлює мрію про самостійність, хоче проєктувати форму для війська, прапори, гроші. Тепер складається в нім твердий намір—присвятити решту свого життя своїй батьківщині.

¹ Спомини С. В. Чехоніна («Аргонавты» П. 1923, стор. 24). О. Д. Карпіка також пригадує, що Нарбут власноручно піймав одного поліцаїв й одвів його до району.

² Спомини М. В. Добужинського (доповідь в Російськiм Музеї). Фрагмент такого орла, зламаного Нарбутом, ще довго зберігався у його знайомих у Києві.

«Відтепер—пише за цю саме добу Чехонін—починає в нім складатися мрія про самостійність. Я пам'ятаю його гарячу суперечку у Могули з Розановим, який це все одкидав. Г. І. тоді вже вирішив переїхати на Україну остаточно. Гадав перебратися й скласти кістки на батьківщині, як він тоді казав». ¹ З Києва долітали перші згуки національної визвольної боротьби проти уряду Керенського. Нарбут скористовується першою можливістю—бере доручення від ради мистецтва—і вже у кінці березня місяця ми бачимо його у Києві.

Звичайно, не царський палац і не Андріївська церква—яких доручено було йому оглянути—цікавили його тут. Нарбут одразу входить в зносини з низкою діячів українського національного відродження, знайомиться з місцевими художніми діячами й дебатуює питання про заснування української академії мистецтва.

Ці зносини вже не переривались. Повернувшись знову до Петербургу, він вже тільки й думав про обставини переїзду на батьківщину.

«Він часто заходив на цей час—пише П. І. Нерадовський—до Російського музею. Мене вразила зміна, що відбулася в нім. В-осени перед од'їздом до Києва він мав дуже стурбований вигляд, майже не жартував як завжди, з запалом говорив про події. Часами в його погляді блискало недобре почуття й одночасно він весь робив вражіння людини, що прийняла на себе важливе рішення, яке давило її й одночасно рухало на новий шлях». ²

Тимчасом у Києві не спали. І в галузі, що найбільше цікавила Нарбута—в галузі мистецтва—йшла велика й жвава підготовча робота до організації національної української академії мистецтва. 14 жовтня 1917 року підготовча комісія в справі заснування української академії мистецтва обирає його на професора по майстерні графіки, і того-ж місяця Нарбут остаточно переїздить до Києва.

¹ «Аргонавты», стор. 24.

² Каталог виставки произведений Г. И. Нарбута. Петерб. 1922, стор. 22—23.

За лебединий спів всього петербурзького періоду вважають його «українську абетку». Малювано її, дійсно, здебільшого в Петербурзі, проте душа його була вже там, на далекому півдні. Абетка вражає нас цілком новою, нечуваною доти мовою. Фонтан невичерпної фантазії б'є тут через край—стільки тут багатства художньої думки, стільки блиску й дотепу в розміщенні персонажів та речей, стільки ясности й сталеві певности в штриху й декоративній плямі. Дивіться (в літері «Н»), як цей негр на тлі українського краєвиду з балками й вітряками,—стоячи ногою на наковальні,—ріже ножицями нитку. Чи цей прекрасний малюнок «Зими» (літера «З») — з старовинною дерев'яною дзвіницею, замерзлими деревами, тополями, зірками — і швидкий стрибок зайця. Чи монументальна постать кам'яного лева в запущеному старому паркові, чи типово-український монастир з бароковими будовами. «Чорта» намальовано Нарбутом з усім властивим йому гумором і смаком, з широю вірою в істоту цього чорта; й глибоко-символічний «фейверк», де в постаті останнього гетьмана, Кирила Розумовського, Нарбут хотів висловити, що це він — за блискучими фейверками балів, маскарадів та свят — не примітив, як проморгав останні рештки української волі.

Усього абетки було виконано в Петербурзі 14 аркушів. З них замовив Нарбут кліше у Голіке й Вільборга, й ці нечисленні пробні відбитки й складають нині все, що ми маємо від неї. Оригінали поділися невідомо куди. Збереглися чотири тільки відбитки (літери «И», «С», «О» й «Ч»), розфарбовані Нарбутом від руки. Певно, все видання мало бути в кольорах. Виконано їх так, що після них одвотонні відбитки здаються мертвими й сухими. Пізніше, 1919 року, у Києві Нарбут виконав декілька нових аркушів — знову в цілком новім характері й у кольорах.

З Росією одиниці було пірвано. «Я Московщину не люблю,—казав Нарбут у кінці 1917 року, вже у Києві, Я. М. Ждановичу,—хочу оддати Україні всі свої сили». — «Як не любиш? А російський емпіре, а лубки?» — перепитує Жданович. — «Емпіре я й тепер люблю, але-ж подожди, Ждан, років через два я тобі покажу браму Заборовського»...

III. К И Ї В.

Революція розчистила ґрунт для нового культурного будівництва українського народу. Але ще багато перешкод стояло на шляху до цієї творчої роботи. Потрібні були ще десятки змін влади, ріки крові—поки створено було хоч більш-менш нормальні передумови для такої праці.

Трагедією Нарбутового життя стало те, що час його творчої праці на ґрунті національної української культури припав на що-найгірший час горожанської війни, на ці тяжкі 1917—1920 роки. Коли-ж взяти на увагу, що праця видатного графіка—всі твори якого, без єдиного винятку, передбачали репродукцію—нерозривно звязана з добре устаткованими друкарнями, з гарним станом книжкової справи взагалі—тоді ця особиста трагедія художника пошириться й на усю українську графіку, й на усе сучасне мистецтво книги. Більшість блискучих творів Нарбутових київського періоду лишилися або зовсім неопублікованими, або репродуковані так, що не завжди пізнаєш оригінал. При неймовірній кількості створеного за цей короткий час—щось два з половиною роки (з яких майже рік припадає на хворування)—ми не можемо назвати ні одного видання, яке-б задовольнило і автора, і нас своєю якістю.

А тимчасом Нарбут з ніколи ще нечуваним запалом кинувся в боротьбу за нове мистецтво, за створення нових мистецьких закладів, за перебудову усього життя на нових національно-українських підвалинах. Ця кипуча, революційна робота не лишилася без наслідків. Нарбут виніс на своїх плечах створений революцією вищий мистецький заклад на Україні—Українську Академію Мистецтва—і хто його знає, чи існував-би нині художній інститут, коли-б не палка відданість, гаряча енергія колишнього ректора Академії. Київ дав нашому графікови не тільки ґрунт для створення його найпрекрасніших творів—що стануть однієї перлинами українського художнього генія,—він зробив з нього й першорядного революційного борця й організатора.

В кінці жовтня місяця 1917 року Нарбут остаточно переїздить до Києва. Спочатку, не маючи власного помешкання, живе у своїх старих приятелів, Карпик, на Володимирській вулиці. А далі, знайшовши собі нарешті помешкання в Георгіївськім заулкові, в грудні місяці переїздить туди, і з цим двоховерховим, обкладеним жовтою цеглою, будиночком однині звязана не тільки доля Нарбутова до самої його смерті—але, на певний час, і доля цілої Української Академії Мистецтва.

Просто з вікон та балкону мешкання одкривався чудесний вид на старі білі мури, сад, фронтони митрополичого дому та золоті бані св. Софії. Нарбут просить зрубати сухе дерево в садку—щоби краще було видно Софію. Праворуч—славетна брама Рафаїла Заборовського.

Ледве опинившись у Києві, Нарбут у кінці жовтня працює у секретарстві справ освітніх—в комісії для створення державного герба України. На початку листопада застаємо його у Глухові, де він намагається врятувати від загибелі архів, бібліотеку й художню збірку українського історика Уманця. Повернувшись звідти—він з головою увіходить в підготовчу працю для відкриття Академії Мистецтв.

Пам'ятаю цей момент—середину листопада 1917 року. Нарбут і Мурашко, сидячи в тимчасовій канцелярії академії, в будинкові Педагогічного Музею, надписують на картках з запроханням до урочистого відкриття академії адреси почесних гостей та переправляють рукою видруковане число відкриття—на 22 листопада. Оригінал запрохання намальовано Нарбутом—старим українським шрифтом. Робота кипить—ледве встигають наділяти присутніх та розсилати по місту.

Нарешті відкриття. То були пам'ятні для Києва дні—час повного розпаду, повної дезорганізації всього громадського життя. Допіру припинились бої на вулицях Києва поміж козаками та юнкерами Керенського, військом центральної ради й робітниками-більшовиками. Життя не налагоджено, вугілля, хліба, води немає. З неймовірними труднощами дістали все потрібне, щоби влаштувати першу виставку професорів молодой академії. Вже вечір, в залах

УКРАЇНСЬКА ДРЖАВНА АКАДЕМІЯ МІСТЕЦТВА

ЗНАЙДУЄ ЇСЯ ПИ-
САННЯ КИЇВ'ЯНИ
І КОЖДОМУ ЗОСІБНА,
ЩО РАДА ВИЩЕНОКА-
НОЇ АКАДЕМІЇ, В ЗАСИ-
ДАННЮ, АЖЕ ОДЕУЛОСЯ РОКУ ТИ-
СЯ ДЕКЯТЬСОТ ДВАДЦЯТОГО МІ-
САЦА СУНА, В ПАТНАДЦЯТИЙ
ДЕНЬ, С ОГЛЯДУ НА ХУДОЖНЮ
ДІЯЛЬНІСТЬ НА ЛІКІ УКРАЇНСЬКО-
ГО МІСТЕЦТКА ГЕОРГІА ІКАНОВИ-
ЧА НАРЕВ'Я, ОДНОГОЛОСНО ОБРАЛА
ЇНОГО, ЗГІДНО § 22 СТАТУТУ АКА-
ДЕМІЇ, ПРОФЕСОРОМ УКРАЇНСЬКОЇ
ДРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ МІСТЕЦТКА
ПО МАЙСТЕРНІ ГРАФІКИ СТРОКІ

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
М. КІЇВ

1900. AMERICAN

ANTI-SLAVERY

REPORTS

OF THE

AMERICAN ANTI-SLAVERY SOCIETY

FOR THE YEAR 1850

NEW YORK

W. L. GAYLORD, PRINTER

1851

THE AMERICAN ANTI-SLAVERY SOCIETY

NEW YORK

1851

Педагогічного Музею темніє, збираються гості й публіка—але електрика ледве мигтить — майже темно. Проходить година-дві—все ще темно. Здобули десь свічки—аж поки нарешті стало світло. Залунали промови, привітання. В верхніх залах гостей чекала прекрасно влаштована виставка—здебільшого зі знайомих киянам крадчих полотен Мурашка, Василя та Федора Кричевських, Маневича, Бурачека, Жука; цілковитою новиною були лише твори Нарбута й Бойчука. Нарбут виставив тут свої мотиви руїн, свій силуетний автопортрет, деякі аркуші «сабетки».

Це було несподіванкою для Києва. Справді, до того не тільки ніколи у Києві не виставлялося творів Нарбутових, не тільки ні одно київське видавництво не замовило славетному графікові будь-яких малюнків,¹ але навіть спеціальний журнал, присвячений графіці, що видавав на той час В. С. Кульженко—присвячуючи статті Ропсові, Преторіусові, Сомову—ні одним словом не згадав про нашого українського графіка. Нині ці твори, показані в оригіналах—зробили справжній фурор. Вернісаж був одним з найбільш вдалих, які довелось бачити. Всі були окрилені надіями—для українського мистецтва наступала нова ера.

Академія відкрилась. Правда, спочатку було багато дебатів—чи реформувати стару художню школу, чи починати будівництво цілком заново й у новім місці. Проте художня школа придбала собі остільки певну репутацію, що проти її реорганізації в академію повстали власне всі—«полити карасином та підпалити» — така була загальна думка. Не хтіли навіть скористуватись її помешканням та майном. То була помилка. Кілька років мандрувала академія з місця на місце, і двічі змушена була повертатись таки до будинку художньої школи—проте майно останньої для академії вже пропало. Спочатку майстерні відкрилися в тих самих залах Педагогічного Музею, де була виставка. Але вже через кілька днів після відкриття тодішній хазяїн будинку—центральна рада—готуючись до скликання все-

¹ Лише київське земство замовило Нарбутові малюнок диплому, що видавався підчас всеросійської виставки 1913 року.

українських установчих зборів—прохає академію звільнити ці мешкання. Не дивлячись на зручність останніх — довелося уступити й переїхати, на початку січня 1918 року, до будинку Терещенківської школи на Великій Підвальної вулиці. Колишні класи, зайняті перед тим військовим лазаретом, пішли під майстерні; розташувались прекрасно. Ясна Нарбутова майстерня, поруч з залом, виходила вікнами на вулицю.

Кияни дивилися спочатку на Нарбута трохи скося—у нас звикли, що кожний приїжджий з Петербургу поводить як «столичная штучка». Проте треба віддати справедливість Нарбутові—своєю гарячою любов'ю до України, тим запалом, з яким він поставився до справи відродження українського мистецтва, тактовно-громадським поведженням з товаришами, веселим і відкритим характером він швидко завоював симпатії професорів та студентства й висунувся на одну з перших ролей. Він став на лівім фронті професури, разом з Бойчуком; Мурашко та Федір Кричевський—на правім.

Перед Нарбутом стояло завдання велетенського масштабу. Колись графіка, мистецтво книги на Україні процвітали; київські, львівські, почаївські, чернігівські штихарі створили прекрасну школу й значно вплинули на штихарство й книгу в Росії. Пізніше, через збездороження й нівелювання української культури російським урядом—мистецтво книги занепало й позбавилось своїх національних рис, традиція перервалася. Той рух до відродження художньої книги, що розлився по Західній Європі на початку ХХ сторіччя й перекинувся на Петербург, де «Мир Искусства» створив цілу нову школу—мало зачепив Україну. Лише у Києві, який на Україні займав перше місце своєю книжковою продукцією,¹ видавництво С. В. Кульженко дбало за поліпшення якості видань, видавало журнал,

¹ По статистиці 1912 року Київ продукував книжок на суму, значно більшу, ніж Одеса, Катеринослав та Харків, взяті вкупі, й майже у 9 разів більше, ніж Харків. Див. Каталогъ русск. отдѣла Международной выставки печатнаго дѣла и графики въ Лейпцигѣ 1914 г., стор. 207.

присвячений в значній частині й графіці й художньому друку, було засновано школу друкарської справи, яка почала була давати прекрасні наслідки. Проте вони замало дбали про відродження українських традицій в мистецтві книги. Видавництва, що видавали книжки українською мовою— видавали щось таке страшне, на такому папері й з такими малюнками, що були більше розсадниками міщанського безсмаку, й скоріше компромітували українську культуру, ніж агітували за неї. Виною цьому були й видавці, і сам споживач—через те, що національна свідомість розповсюджувалась на той час переважно серед шарів міщанства.

Отже завданням нової графічної школи було не обмежитись малюванням окремих малюночків до тексту, а відродити мистецтво книги в цілому, підняти уміння самих друкарів, створити не тільки художню, але й національно-українську книгу, виробити свій, новий шрифт, перевиховати в художнім розумінні й усе громадянство. Так розумів Нарбут своє завдання. І дитяча абетка, і казка, і твори класиків української літератури, і робітничий часопис, і наукове видання, і вивіски, і грошові знаки, плакат, етикетка, поштова марка, карти для гри—все повинно було від міщанської халтури перейти до художньо-організованої форми. Мистецтву шрифту він надавав величезної ваги—а це така галузь, що потребує багатьох років художнього удосконалення й безлічи уміння й смаку. Отже почавши від простої майстерні, невеличкої групи учнів—Нарбут пізніше, в 1919—1920 роках, перейшов до організації цілого графічного факультету, взявся за велику школу друкарської справи, хотів поставити студента за машину.

Біля Нарбута спочатку згуртувався невеличкий гурток молоді,—які до того працювали в дусі «модерна» й не мріяли ні про що краще від Бердслі (ті, що складають нині «нарбутівську школу»—прийшли значно пізніше). Рідко де встановлювалися такі дружні, такі товариські стосунки, як в майстерні Нарбутовій. Проте він вимагав від них впертої праці над удосконаленням техніки, вимагав терпіння. Давав копіювати старі зразки, особливо обкладинки французького ренесансу; далі йшло проєктування власних об-

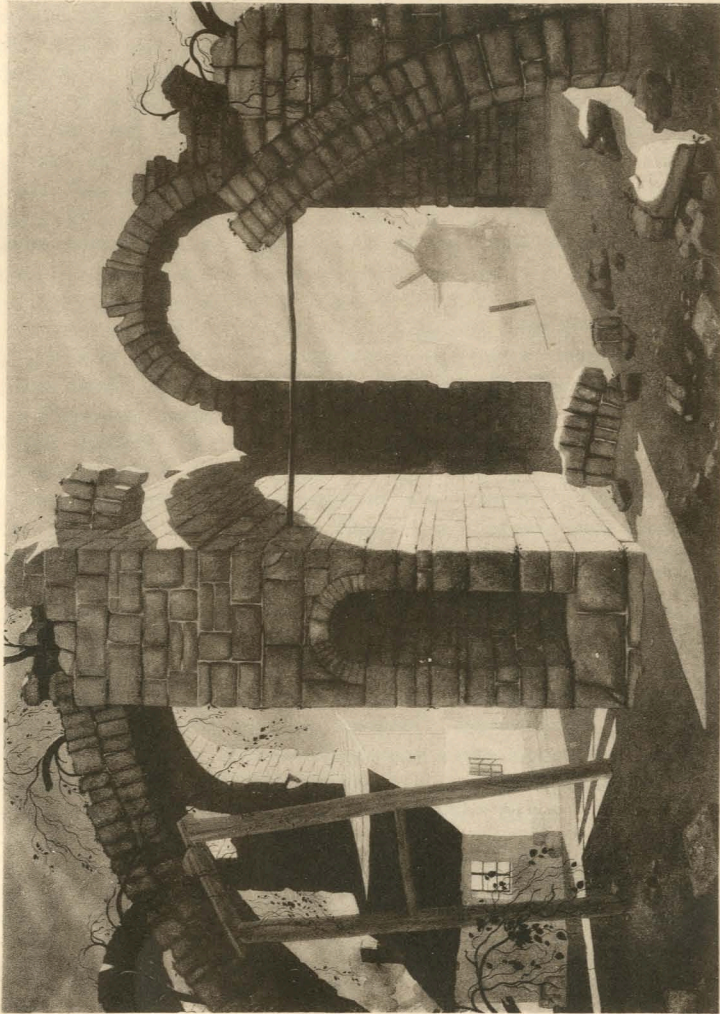
кладинок, ще пізніше Нарбут сам приходив працювати до майстерні й учні вчилися безпосередньо від нього прийомів малювання¹. Скоро майстерня почала видавати свій гумористичний журнал «Єлеас», де приймав участь і сам «маєстро». Числа його тепер розгублені—ми посідаємо лише одно. Проте багато часу Нарбут не міг уділити своїй майстерні.

Які-ж наслідки художньої роботи Нарбутової у Києві за 1917—1918 роки, часи панування центральної ради й гетьмана?

За короткий час Нарбут безумовно завоював собі місце найвидатнішої постати серед художнього світу Києва й усієї України. І це не дивно. Не тільки особисті здібності, кипуча енергія, урядова й громадська діяльність висунули його на перший план. Уряди центральної ради та гетьманський висунули потребу в проектуванні грошових знаків, поштових марок, акцій, державного герба й печатки, форм для війська, обкладинок для ратифікаційних актів міністерства закордонних справ; специфічні умови гетьманського урядування висунули ще потребу в писанні грамот з нагоди різних урочистих okazji, запрохань, проектуванні форм для урядових установ та гетьманського двору, військових знаків—і все це доручалось Нарбутові, для всього цього ніхто не був краще підготовлений своєю попередньою працею, ніж Нарбут.

Один з перших дебютів був не зовсім вдалий. Центральна рада перша почала друкувати у Києві свої власні грошові знаки—спочатку вартістю 100 карбованців. Зразок було замовлено Нарбутові. Проте коли нові гроші нарешті вийшли з «експедиції»—колишньої кульженківської друкарні (їх прозвали в народі «Горпинками») — автор ледве міг пізнати в них свою руку. Остільки літографи звичили малюнок, остільки бракувало спеціальних устаткувань, підупали техніка, якість паперу та фарб. Далі пішли поштові марки вартістю в 40 та 50 тагів. Вже під час німецької окупації Нарбутові було замовлено грошові

¹ Спомини Марти Бурк.

Державні
Республіканські
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІН. КІРС

знаки вартістю 10, 100 й 500 гривень. Не дивлячись на те, що друкувалося їх в Німеччині і з технічного боку виконано добре—все-ж таки вони не цілком відповідають оригіналові нарбутівських малюнків. Нарбут був задоволений першими двома, а 500 гривень, нотує він в своїм щоденнику, «мені не подобаються».¹ Можна констатувати, що грошові знаки, виконані Нарбутом, були найкращі серед тих, які вийшли на території колишньої Російської держави за весь час революції й горожанської війни. Значно гірше стояла справа з поштовими марками—виконували їх тут, кліше було скоро збито, і скоро їх почали стільки підроблювати, що судити по них про нарбутівський первотвір звичайно не можна. Він сам, для курйозу, зібрав цілу колекцію таких підробок.

Багато урядових замовлень передавав Нарбутові ново-призначений керівник «головного управління мистецтв та національної культури», П. Я. Дорошенко, знайомий нам ще з Глухова, який грав видатну роль. Дорошенко передав Нарбутові замовлення на мотиви вбрання гетьманського двору та війська—в яких Нарбут виявив своє прекрасне знання старих українських одягів та орнаменту. Багато душі й смаку вклав Нарбут і в малювання грамот. Академія Мистецтв доручила О. О. Мурашкові змалювати портрети усіх професорів,² а Нарбутові—намалювати орнаментовані дипломи на звання професорів зазначеної академії. Тут Нарбут виявив особливо яскраво своє нечуване знання шрифту—нав'язного зразками відомої Пересопницької євангелії XVI віку—любов до окрас і тонке знання стилю старих грамот, з тисненими або різьбленими печатками. Також Нарбутом було виконано зразок для печатки Академії Мистецтва з головою Мінерви й другий, нескінчений, з фаховим знаряддям митця.

¹ Міністерство фінансів командувало було Нарбута до Німеччини для слідування за друком,—і Нарбут в кінці березня 1918 р. з дня на день мав виїхати, але від'їзд цей не відбувся—певно через заборону німецької військової влади. Пробні зразки одержано було 22 серпня того-ж року.

² На жаль, це не було здійснено.

Велика кількість Нарбутових праць не була своєчасно видрукована—багато проєктів грошових знаків (зберігся лише список, складений самим Нарбутом) вивезено за кордон, деякі підчас друкування зазнали страшених змін (як кам'янецькі «аероплани»); цілком виняткове місце займають проєкти карт для гри, також вивезені за кордон, від яких ми посідаємо нині лише випадкові фотографії. Здається, Нарбутом малювалися ще грамоти на відкриття державних українських університетів у Києві та Кам'янці Подільському.

Нарешті, книжкові праці. Вони не такі численні, як це мусло-б здаватись—значно більше дав 1919 рік, час перебування у Києві радянської влади. Найближче стояв Нарбут до видавництва «Друкарь», що перейшло з Петербургу до Києва й звідти перенесло деякі культурні погляди й прийоми—не завжди властиві нашим місцевим видавництвам. Для нього Нарбут змалював прекрасну обкладинку журналу «Наше Минуле», що почав видавати «Друкарь», де вміщено козака з рушницею, герб Мазепи, барокові окраси. Цього-ж приблизно часу «Друкарем» було видано мініятурну книжечку П. Зайцева—«Оксана, Перше кохання Шевченка»—і це лишилося єдиним порівнюючи пристойним виданням нарбутівського твору за весь його київський період. Формально—цей прекрасний напис літерами, складеними з листочків—зв'язаний ще з «Харківськими садибами» Лукомського. Зовсім инакше—видання українського букваря «Ярина». Ця книжка, складена у Києві у липні 1918 року, але видана вже у Кам'янці Подільському, має поспільні брудні плями замість малюнків і цілком знівечену нарбутівську обкладинку з орнаментом в характері вибійки.¹ Близько до неї стоїть обгортка журналу «Народня Справа», про яке збереглася цінна нотатка самого Нарбута в його щоденникові (під 18 серпня 1918 року): «малюнок зроблений на зразок українських народніх вишивок. Г. Н.». Далі йдуть ще «Військово-Науковий Вістник Генерального

¹ Друге видання без змін повторило перше. Краще—третє видання, друковане 1919 року у Вецларі, в друкарні Шарфа.

Штабу», обкладинка до творів Винниченка у виданні Т-ва «Дзвін» у Відні. Остання має вигляд широкої рамки з орнаментом виноградної лози й листя аканту. Одітимо ще й видавничу марку для чернігівського видавництва «Сіверянська Думка» (головою якого був В. Л. Модзалевський) і замовлені черкаським видавництвом «Сіач» обгортки до «Української історії» Г. Коваленка й «Волинських та полтавських оповідань» Ор. Левицького.¹ Це — найголовніші праці цього періоду.

Здавалося-б, одного переліченого досить для митця великої продуктивності. Але-ж це — лише частина Нарбутової діяльності. Він працює 1918 року і в комісії для збудування монумента Шевченкові, і в комісії для створення герба й печати української держави, ба навіть присвячує цьому питанню, разом з В. Л. Модзалевським, спеціальну розвідку в першому числі «Нашого Минулого», і в комісії по вищих школах та наукових інституціях при міністерстві народної освіти, і в «головнім управлінні мистецтв та національної культури», де спеціальна велика нарада з діячів мистецтва розглядає й ухвалює проєкти грошових знаків, марок та ин., і в комісії для організації національної картинної галерії, яку тоді гадали розмістити в колишнім царським палаці;² в комісії для вироблення українського шрифту, що почала працювати у квітні 1918 року здебільшого над матеріялами центрального архіву й зібрала цінний матеріял;³ приймав він участь і в комісії для організації державного драматичного театру (листопад 1918 року), і в секції мистецтв українського наукового товариства, і в Софійським Комітеті й інших.

Пам'ятаю особливо яскраво засідання цього Софійського Комітету — цілого художньо-історичного парламенту, де зібралось щось понад 40 чоловіка. Головування славнозвісного

¹ Я. М. Жданович свідчить, що ці оповідання, разом із Шевченком та Коцюбинським, були улюбленим читанням Нарбута у Києві.

² Натомість останній захопила славетна «державна варта» й викинула військово-історичний музей, в дощ, на вулицю, що й спричинилось до загибелі майже усіх збірок.

³ На жаль, мені невідомо, куди саме поділися вироблені зразки.

митрополита Антонія, місце зборів—архієрейські покої Михайлівського монастиря, участь відомих чорносотенців (кн. Путятин, протоієрей Ф. І. Тітов та інші), наявність великих коштів—викликали побоювання українських художніх кіл за цілість Софії—щоб реставрація її не набула спедифічного характеру.¹ Група архітектів прямо виступила з пропозицією реставрації в «византийском стилі», бароковий іконостас хотіли перенести до іншої церкви й збудувати «стильний» новий. Потрібні були неймовірні зусилля, щоби одстояти дорогоцінний пам'ятник від «довгогривих кентаврів сонцевської орієнтації».² Нарбут став майже головою опозиції. «Як»—кричав він з запалом на адресу архітектів—«університет вже спортили,³ так тепер хочете ще Софію зіпсувати?»—7-го листопада він нотує в «Діаріуші»: «Всіма силами ратували св. Софію. Українське крило взяло верх. Провалили: Голандського, Глобу. Амінь. Георгій Нарбут».

На щастя, події допомогли нам, і скоро митрополит Антоній з братією опинилися далеченько від св. Софії.

Рідке свято національного характеру обходилося без Нарбута. І на виставах Молодого Театру, яким керував тоді Курбас, і на відкритті Державного Театру з Загаровим на чолі, і на відкритті державного українського університету,⁴ і під новий рік в міністерстві освіти, і в клубі—скрізь являлась характерна, монументальна постать Нарбута, або в широкій сірій блузі власної вигадки, що м'якими зморшками облягала його гладкий торс, або, в особливо урочистих випадках, в темно-синім жупані старовинного крою, з старовинними срібними гудзиками. Їздив він і на відкриття українського університету до Кам'янця-Подільського. «Чудове місто!»—нотує він в щоденнику під 24-им жовтнем 1918 року.

¹ Не дурно ще перед війною Савенко в «Киевлянині» виступив з проповіддю знести сучасні бані св. Софії, як «надто українські».

² Влучний вираз покійного М. Ф. Біляшівського в «Діаріуші».

³ Збудуванням бібліотеки поруч зо старим булінком.

⁴ Це свято, як відомо, відзначилося тим, що студенти новозаснованого університету освистали митрополита Антонія.

Льотин Парвент

Київ рожд 1919.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ім. КІРС

Молоді українські сили—історики, літерати, дослідники мистецтва, художники—що й нині в більшій своїй частині працюють у Києві—частенько збиралися тоді в гостиннім будиночку на Георгіївськiм заулкові. Вони й склали редакційну сем'ю допіру заснованого історично-літературного журналу «Наше Минуле». «Друкарь» сподівався видати й Нарбутівську абетку, і низку монографій про пам'ятки української культури, і монографію про самого Нарбута, і ілюстровані видання класиків та нових поетів, і Софійський собор, і український портрет. Збиралися завсіди у Нарбута з Модзалевським.¹ З нагоди виходу кожного нового числа «Нашого Минулого» влаштовувалося цілий «пир горой».

З ясно-синіх стін Нарбутової майстерні та сірих з чорним столового покою дивляться десятки старовинних портретів зі збірки Модзалевського, і якийсь дивний nature morte з поличкою книжок, народні килими, Нарбутові силвети, мініатюри і під стіною—рідкосна гарнітура карельської берези з колосальної довжини канапою. На столі—гутного скла ведмедики, барильця, штофи, кухлики, старий межигірський посуд, «міклашон»—ні одної нової посудини. І хто-ж з учасників цих зборів забуде радісне обличчя, широку усмішку «Нарбутенка» чи «Нарбутяки», що завсіди був душею усього товариства?

В день народження першого числа «Нашого Минулого» він змалював у людській зріст силветні портрети Модзалевського («Мозоліна»), що з першим примірником журналу підбігає до такого-ж колосального П. І. Зайцева (редактора, «Зайця»). Вгорі напис—«Нарешті». А після свята вмістив у щоденнику гуртка—«Діаріуші»—два малюнки, де в очах підшилої братії постаті членів редакції покосились, а потім уп'ятерились, літери поскакали хто куди, і лише козак з обкладинки та зелена пляшка, нахилившись, уперто лізуть у вічі.

¹ В. Л. Модзалевський весною 1918 року був призначений головою архівно-бібліотечного відділу міністерства освіти й, переїхавши з Чернігова до Києва, оселився разом з Нарбутом. Там вони й не розлучалися до самої смерті.

Діаріуш! Скільки бадьорого сміху, шаржів, насмішки над героями тодішніх подій і незрівняних ілюстрацій самого Нарбута! «Діаріуш подій звичайних і наглих, в помешканню велможних пана Голови Архивного Вадима Модзолевського і пана Кунштпрофесора Юрія Нарбута трапляючихся, а також визитацій особ поважних і зацних запис в собі маючий Року Божого 1918 серпня 10 розпочатий у Києві». Лише тут, в цих сторінках, призначених не для загалу, а для свого, інтимного гуртка, одкривається справжня душа Нарбутова з її невичерпуваним запасом веселости, смаку до сатири й шаржу. Не в гербах Георгіївського статугу, не в військових алегоріях, не в казках чи байках—а лише тут перед нами справжній Нарбут, і ніхто не зрівнявся-б з ним в вигадуванні фантастичних походження, родоводу, життя, творів і смерти легендарної постати «Луши Грабуздова».

Не знаю, де саме й коли придбав Нарбут цей старовинний перстень з печаткою, в овалі якої вміщено—зламаний обеліск, щит і напис по краю: «Бог моя надеж онъ мне помога Грабуздов». Це була канва, на якій вигадлива фантазія почала плести найнесподіваніші візерунки.¹ Ось мальоване Нарбутом родовідне дерево Грабуздова, за родоначальника якого вважається «Стам». Ось ніби-то видертий з актової книги XVIII віку, майстерно підроблений документ ніжинського суду про «войскового значкового товариша Сиканта Грабуздова сина Өавста Грабузденка», який згвалтував дівидю «Прѣску Василеву», від чого й пішло продовження знатного роду Грабузових. За підписом Грабуздова пишуться й дійсно друкуються фейлетони в газетах (напр. в «Трибуні»). У відомім виданні «Солнца Труда» (вже пізніше, літом 1919 року) вміщається вигаданий портрет Грабуздова під образом старого вченого Кукса (до оповідання Єфима Зозулі «Граммофон веков»). В газеті

¹ З Грабуздова, власне, й починається Діаріуш. На стор. 9 запис: «Приїхав пан Грабуздов і оселився в помешканні без дозволу пана Нарбута. Реєнт домової канцелярії Вадим Модзолевський». І далі запис Нарбута: «Виганяв п. Грабуздова, але він відмовився виїхати й залишив свою печатку».

«Відродження» читач знайде жалібну звістку, що «29 серпня 1918 року в с. Грабуздовці, Пириятинського повіту, упокоївся на 87 році свого життя Лупа Юдич Грабуздов». І ось в Діаріуші, поруч з газетною вирізкою, ціла панорама на розгорнутім аркуші—«Великий похорон Грабуздова».

Не знаю, чи посідає українське мистецтво ще другий подібний твір, де було-б стільки веселого й одночасно злого гумору в дих постатях псаломщика з корогвою, дяка, що реве басом, регента, що картинно розмахнувся камертоном над своїм нечисленним хором, щупленького попа й безутішних літератів, що під осіннім дощем ідуть за труною славного пііти.

Прийшла осінь 1918 року. Поразка Німеччини на західнім фронті призвела до кінця окупації України й змусила уряд Скоропадського змінити орієнтацію на Антанту. При владі—однині вже цілком одверто—опинились свідомо чорносотенні російські елементи. Не легко було на це дивитись людям, що широко були віддані українській революційній справі. Нарешті, повстання поклато край комедії гетьманства. «Злодія вже скинуто!» занотовано в Діаріуші 15 грудня. Радісний Нарбут, одержавши віншування з цієї подією від К. В. Широцького й захопившись висловленою в листі ідеєю увічнення, вміщає в Діаріуш малюнок. «Пес мочащий» стоїть на Софійськiм майдані та відповідно поводитьсь з атрибутами гетьманства й доброволії.

Нарешті, в кінці січня 1919 року другий прихід радянської влади в корені змінє весь уклад життя України та її історичної столиці. Скоро налагоджується нове життя—і ставить цілком інші завдання перед робітниками мистецтва. Значіння Нарбутове зростає ще більше. До того-ж, 2 січня 1919 р. він був обраний вже й на ректора Академії Мистецтва.¹

Однині, коли навколо все кишіло організаційною роботою над перебудовою всього життя—Нарбут з головою кидається

¹ Ще починаючи з лютого місяця 1918 року Нарбут кілька разів за відсутністю Ф. Г. Кричевського виконував обов'язки ректора академії.

у цей вир. Зорганізувалась професійна спілка художників м. Київ, яка обирає Нарбута на члена правління; 10 лютого комісаріят по головному управлінню мистецтв та національної культури призначає Нарбута головою комісії для влаштування й охорони музею ім. Б. І. та В. М. Ханенків; через два дні його-ж таки призначають, замість Г. К. Лукомського (й перед тим проф. Павлуцького), на начальника Відділу Пластичного Мистецтва; ще через кілька днів він працює й як експерт при «надзвичайній об'єднаній комісії по охороні пам'яток старовини й мистецтва» (що пізніше реформували на «ВУКОПИС»).¹ В квітні місяці, коли зорганізувався грандіозний «Відділ Мистецтв» Наркомосу, що займав майже цілий семиповерховий будинок на розі бульвару Шевченка й Пушкінської вулиці — Нарбута призначається членом колегії й головою художньо-промислового відділу ВУКОМИЗИС'у.² Нарбут приймає діяльну участь в художній секції Виконкому для влаштування свята 1 травня, з запрохання Раднаргоспу бере участь в розгляді конкурсних проєктів на забудування адміністративного центру на Звіринці (травень 1919 р.), працює в художнім відділі всеукраїнського видавництва Ц. В. К. (липень 1919 р.), приймає участь в виробленні проєкту археологічного інституту, в різних журі конкурсів, видавничих комісіях державних і кооперативних («Сіяч», «Друкар» і т. и.). Все це поруч з ректорською й професурською в академії мистецтва й незліченною силою суто-художньої роботи, яку Нарбут виконував на замовлення радянських установ, кооперативних організацій, окремих видавництв і для себе чи для свого тісного гуртка.

Найбільш уваги оддав Нарбут своїй улюбленій академії. Він стояв тепер на чолі установи, в яку твердо вірив, в якій бачив шлях до відродження українського мистецтва, до піднесення культурного рівня всього народу.

Тому-то кожний удар по академії боляче краєв його серце. Оцю академію й чекала тепер несподівана біда.

¹ Всеукр. Комітет по охор. пам'яток старовини й мистецтва.

² Всеукраїнський Комітет образотворчого мистецтва.

На чолі всеукр. ком. образотворчого мистецтва став на той час Дадикин—випадкова людина, що не мала певного відношення до мистецтва. Дадикин з великим підозрінням ставився до всіх підвладних установ та кваліфікованих робітників і часто ставив такі вимоги, які перешкождали нормальній праці.

Наприклад, 30 березня 1919 року Дадикин, побачивши Нарбута, запропонував через нього раді академії обрати професором скульптури свого приятеля, М. Ф. Ярушка. Відповідь—в 24 години (не пізніше 3 годин дня 31 березня).

Одним з пам'яток двохмісячної діяльності Дадикина явилось фактичне закриття української академії мистецтв, через те що він на початку квітня запропонував Академії Мистецтв звільнити помешкання, яке було призначене для школи.

Хай майбутній історик академії докладніше розповість про цю справу. А наш читач—хай уявить собі Нарбутів настрої, коли всі майстерні було зачинено, майно—мольберти, табуретки, меблі, картини—звалено на горищі, студентство безпорадно метушилось, бігаючи від одного професора до другого.

22 квітня комісією Наркомоса діяльність Дадикина було викрито і його було усунено. Нові керівники Відділу мистецтв Хейфец, Б. Г. Вольський, ставились значно сприятливіше до відбудовування Академії. Але в той час Нарбут заслаб і поки він видужав, поки вироблено було спільними зусиллями нового радянського статута, поки його затвердили—прийшов кінець липня, а в серпні місяці насунулась нова політична зміна.

Академія так і лишилась без помешкання.

Така зовнішня канва Нарбутового життя за перше півріччя 1919 року. Чи виявив себе Нарбут, закиданий адміністративно-організаційною роботою, стурбований академічними справами, як художник, як діяч революційного мистецтва в самих своїх творах?

Тому, хто уважно прослідкує весь творчий шлях Нарбутів—не може не стати ясним, що розвиток його

майстерства йде невинно вперед, збагачується силою цілком нових, незнаних доти форм, користується численними новими джерелами—переважно з селянського мистецтва України, і поруч з цим широким діапазоном нової формальної мови—приходить до найвищої спрощеності, синтетизму. 1919 рік є рік найвищого розквіту, рік найбільших формальних досягнень. Він дав нам перлини українського мистецтва, які мають право на світове визнання.

Не дивлячись на порівнюючи короткий час перебування у Києві радянської влади (лютий—серпень місяці 1919 р.), тут встигла вийти порівнюючи велика кількість видань, прикрашених Нарбутовими малюнками. Про «мистецтво книги», при тодішнім стані друкарської справи, не доводиться, звичайно, говорити—мова може йти лише про окремі малюнки до видань.

Згадаймо в першу чергу про речі, вміщені в журналі «Мистецтво»—органі Всеукрліткому. Цікавий змістом, він, що до художнього оформлення, був спочатку в досить безпорадній стані. Лише у 3-ім числі уперше з'являється заставка «Поезія», в четвертім—«Красне письменство», з п'ятогошостого журнал набирає цілком інших форм. Порівняйте їх з попереднім безпорадним кустарництвом Біма—і ви зрозумієте, скількома головами стояв Нарбут вище від сучасників, кого надбала в його особі Україна. Яка майстерня композиція, багатство й свіжість творчого задуму, глибоке знання старого українського мистецтва й графічних прийомів в розміщенні складових частин малюнку на площині. Хто раз бачив цю українську дівчину з серпом, що сидить на снопі жита, чи жінку, що одпочиває з дитиною на руках—тому вони вріжуться в пам'ять назавжди.

Цілком новий підхід дають «Зори». Нарбут одяг цей журнал в таку обгортку, подібної до якої ще не було в світовій графіці. В характері української селянської вибійки—на чорнім тлі вирізуються розкидані залізно-певною рукою червоні з жовтим квіти. В цім самім характері, але одною лише чорною фарбою—виконано обгортку віршів Володимира Нарбута—«Алілуя»—з білими квітами, вирізаними на чорнім тлі. Знову нова формальна мова—в «Солнці

М. ЗЕРОВ

АНТОЛОГІЯ

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРОФ
ім. КІПРС

Доклад
КНИГОБОТНИЦА

Труда» — виданні Уккранаргоспа. Тут могутня постать робітника стоїть на полі великої червоної зірки, навколо — труби фабрик, знаряддя праці. Здавалось-би, сюжети, що вже тоді створили певний шаблон, де важко сказати своє, нове слово. І подивіться, скільки своєрідної фантазії, нових прийомів. Як відрізняються його заставки й кінцівки з емблемами праці—від тисяч інших, зашкарублених спроб. Близько до «Солнца Труда» стоїть і фронтиспіс до «Алілуя» з козаком Мамаєм, фабричними трубами, архітектурними мотивами, в спрощеній, узагальненій формі, та фронтиспіс «Мистецтва» з конем Пегасом.

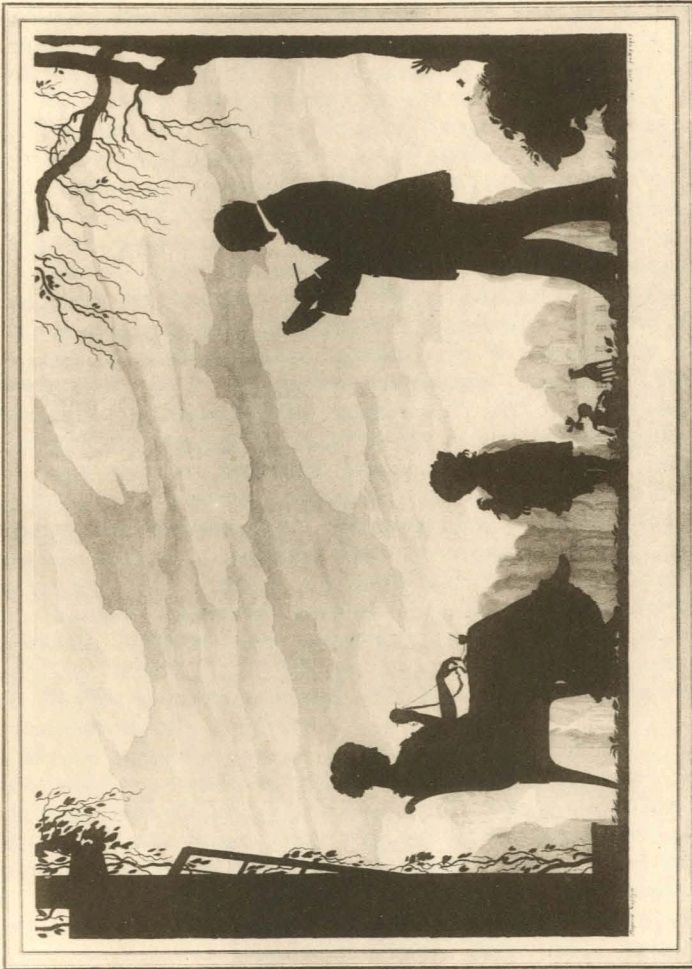
На другому місці поставимо обгортки «Вестника Сов. Нар. Хоз. Украины» 1919 № 1-й, «Народное хозяйство Украины» 1919 № 2—3,—прекрасно скомпоновані, з гарним шрифтом; далі «Народное просвещение» і паралельна до нього «Народня Освіта», К. 1919 № 1 і т. п. Слабша—«Революционное Искусство», орган Всеукраїнському, де в чорній рамці, під двома рядками напису—вміщено невеличкий конструктивістичний пейзаж, розсічений на кілька площин, універсальна обгортка для видань Всеукраїнського Кооперативного Видавничого Союзу, й т. п.

Це тільки книжкові праці. Проте, 1919 року створено ще й кілька великих архітектурних композицій, виконаних вже не на замовлення, а для себе. Це—ефектні освітлені місяцем руїни, до яких дотулилася українська хатка, з вітряком в далечині; нескінчена архітектурна композиція, де в просвіті арки великої мурованої будови видко дерев'яну церковцю, а сама будова, з приліпленими до неї будиночками західно-українського типу—відображається знизу, на поверхні води; численні силуетні композиції (в тім числі автопортрет з другою дружиною, Н. Л. Гаєвою-Модзалевською, дітьми й В. Л. Модзалевським в медальйоні на тлі садиби в Нарбутівці) й окремі силуетні портрети, частина яких увійшла до «Діаріушу»; чудесну серію карикатур «ВУКОЗЛОД», багато виображень Грабуздова (серед них групова силуетна композиція Грабуздова з дітьми Нарбутовими—Мариною та Данилом, також на тлі Нарбутівської «халабуди»), його родовідного древа й т. п.; незрівняної

краси оздоби до «Akta Narbutorum» — з шрифтам такої виразности й сили, якої українське мистецтво не знало вже більш як століття; десятки інших творів, і врешті—Еней—цей зеніт творчости Нарбутової, один з найблискучіших творів сучасности. Без сумніву,—безсмертний твір Котляревського, ілюстрований Нарбутом,—дав-би, в разі закінчення—справжній *codex argenteus* українського народу. Ніхто краще від Нарбута не міг і не зможе так сполучити ці елементи класичности зі старим українським побутом і так осяяти їх своїм ясним сміхом. Вже до кінця 1919 року належать три аркуші нової української абетки—яка ще безкрайо цікавіша від попередньої, 1917 року.

Серед цієї кипучої творчої та організаційно-адміністративної праці, турбот за академію—несподівано підійшла нова біда—важка хвороба. Якось у червні місяці 1919 року гурток художників, що працювали в академії, зібрався у одного з професорів академії, М. Л. Бойчука, на Татарці—далекій вулиці на Лукіянівці. В перерві між двома стравами Нарбут випив сирій води з ванни—де запасливі кияни тримали в ті часи воду на випадок, коли її не стане в водогоні. В результаті—черевний тиф і в нього, і в Ю. С. Михайлова. Нарбут заслаб, з інших професорів академії були на той час у Києві тільки Бойчук та М. Г. Бурачек. Справа з відкриттям академії та з добуттям для неї нового помешкання не рушилась з місця. Тільки 27 липня Наркомосом було затверджено новий, радянський статут академії—це, як свідчить пізніша докладна записка ради академії—була заслуга самого Нарбута. Але тимчасом на Київ насувалася нова політична зміна. В кінці серпня у Київ увійшли з заходу війська директорії, за ними зі сходу—добровольці.

Ці події ще надто свіжі в пам'яті киян. Академія мистецтв, як і всі українські культурні установи, опинилась в стані «терпимої»—«впрעדь до могутих последовать распоряджений». Офіційна назва її стала тепер: «Академія Художества въ Кіевѣ, существующая на основаніи отношенія Начальника Управленія Народнаго Просвѣщенія при Особомъ Совѣщаніи при Главнокомандующемъ Вооружен-

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
І. М. К.

ними Силами на Югѣ Росіи на имя г. Попечителя Кіевского Учебнаго округа отъ 5-го октября 1919 года за № 4998». Їй дозволено було існувати, але на підставі закону про приватні навчальні заклади,¹ й відмовлено в де ржавних коштах. Про повернення будинку школи не можна було й мріяти. Тоді Нарбут, ледве одужавши, йде на героїчний крок—він звертається по допомогу до об'єднання українських кооперативних організацій, Дніпросоюзу (який виявив багато громадського почуття на ті сумні часи), й на здобуті кошти купує два помешкання в тім будинкові на Георгіївськiм заулкові, де жив він сам. Сюди й переїхали майстерні, бібліотека, канцелярія, музей, «уплотнився» й сам Нарбут у своїм помешканні, вмістивши в колишнім кабінеті Модзалевського кімнату ради професорів та прийомну ректорську, в своїй вітальні—майстерню графіки. Решта втиснулась в інших двох мешканнях. Це був справжній курятник, на горіщі якого стелю устинали диктом, щоб під час дощу не так хлестала вода, де майстерні одділялися від проходу великими полотнами—творами професорів. Над низенькими дверима, що одчиняючись голосно рипіли—повисла жовта з чорним вивіска з знайомими формами нарбутівського шрифту—«Українська Академія Мистецтв». Над оббитими цераатою дверима Нарбутового мешкання—прекрасні написи про прийомні години ректорові, про графічну майстерню. Все це мало відповідало значінню, яке Нарбут надавав академії—але цим кроком він врятував її від неминучої загибели.

Проте здоров'я самого Нарбута гіршало. Після черевного тифу прийшов поворотний тиф, ще пізніше—запалення печінки та жовтуха. Значно погіршав і матеріальний стан—почалось безробіття. Нарбут не мав тепер майже ні одного замовлення. Тільки «Друкарь» склав тепер умову на видання нової української абетки—і давав невеликі аванси. Прийшла нужда—доводилось продавати речі, одяг. Нарбутова візитка повисла у вітрині комісійної крамниці

¹ «Въ порядкѣ закона 1 июля 1914 года о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ». Див. архів кiїв. художнього інституту за 1919 рік.

на Хрещатику, а напроти через вулицю—в вітрині «Друкаря»—вмістився напис: «Українська старовина, килими, шкло (ведмедики, штохви), портрети й т. и. продаються. Георгіївській пер. 11, пом. 2». Це обидва приятелі—Нарбут та Модзалевський—почали розпродувати свої збірки. Акуратний Модзалевський склав цілий докладний каталог, проставив ціни. Що мусіли почувати ці люди, що всім серцем були віддані цій українській старовині?—Не пощастило їм і тут. Приятелі порозбирали речі, але платили поволі—бо сами сиділи без грошей. А комісійну крамницю, де продавалося одяг, було розграбовано підчас подій 2—4 жовтня. Нарбут схуд за цей час, зблід, став жовтим, часто обурювався. Найбільше діяла його печінка, яка й стала пізніше причиною його передчасної смерти.¹ Сумував і Модзалевський—вся його величезна праця над ратуванням та концентрацією архівів була тепер анульована, його обвинували в більшовизмі. З безробіття—довелось йому стати керуючим канцелярії академії мистецтв. Не втихомирювався лише Лупа Грабуздов. Він писав тепер в українській газеті, як денікінці конфіскували книжки М. Грушевського та Єфремова, й оповідав про свою подорож до Ростова, де розшукував «Особое Совѣщаніе».

Врешті, 16 грудня 1919 року останні частини денікінської армії покинули Київ. 19 грудня в помешканні академії мистецтва вже засідала велика, скликана Б. Г. Вольським, нарада в справі ратування пам'яток мистецтва.

Проте в цей, третій прихід радянської влади до Києва життя далеко не набрало того розмаху, що характеризував 1919 рік. Центральні установи У. С. Р. Р. лише частково повернулися до старої столиці. Не було вже того меценатства, фонтану грошей на культурні видатки: не будувалося більше монументів, арок через всю вулицю, не було малярських розписів на поїздах, касарнях, пароплавах, театрах, трамваях. Починалася велика грошова скрута.

¹ Це було, очевидно, спадщиною від предків—дід Нарбутів з боку матері, М. І. Махнович, вмер також 34 років віком, від поширення печінки. Дружина його—ще раніше, 23-х років, від сухот.

Тим не менш в ці тяжкі часи молода академія спромоглася влаштувати свою першу відчитну виставку. Вона одбулася в помешканні, сусіднім з Нарбутовим, в кількох кімнатах. Уперше виступала тут і Нарбутова школа.

Дуже помалу відроджувалась і видавнича справа. Промені Нарбутової творчості засяли знову—щоб через кілька місяців в-останнє згаснути. І дивна річ—в могутній боротьбі його художнього генія з важкою фізичною хворобою майже не помітно занепаду—і цей 1920 рік дає ще декілька блискучих перлин української графіки.

Хіба-ж можна інакше назвати «Аполона»—що прикрасив обкладинку й титульну сторінку відродженого журналу «Мистецтво»? Аполон давно займав фантазію Нарбутову—пригадайте ще в петербурзькім «Аполлоні» його золоту колесницю, вміщену в сліпучім сонячнім дискові, що плавно здійсмається над морем мертвих руїн. Київський Аполон—в робітничий блузі, з серпом в правій руді. Ліву він простяг далеко від себе, і круг її долоні в'ється коло ластівок. Яка могутня фантазія в цій композиції, яка воля творчості—і разом—найвища спрощеність, синтетизм форми.

Цілком в іншій манірі—неопублікована обкладинка до того-ж таки «Мистецтва» за 1920 рік. Розбита на дрібні квадрати, як на українській плахті—вона дає плаский малюнок з квітів вибіячаного характеру, в три кольори. Нагадуючи трохи «Зори» й «Алілуя» 1919 року, вона проте дає цілком інакше формальне розв'язання. Слабші—роботи до «Грона» й обкладинка «Дніпровського Водного Транспорту». Проте остання обкладинка Нарбутова—«Антологія» М. Зерова—вражає чистотою стилю, ясною спрощеністю класичної форми. До цього-ж часу належить і плакат до шевченківської виставки, що відкрилась на-весні 1920 р.

Хвороба не зламала могутнього пориву до праці. Нарбут приробив до свого ліжка якусь дошку—на взірєць тої, що вживають по пральнях для прасування білизни—й малював напівлежачи. Ці останні речі, як і диплом Єфремова, як і медальйон з Грабуздовим—створені ним на цій дошці.

Нарбут ще тільки досяг тридцятичотирьохрічного віку. Він поживк, зблід—але рвався до праці, турбувався за ака-

демію, будував широкі плани. Як-раз тепер, в цей прихід радянської влади, він здобув для академії великий будинок колишнього «дворянського зібрання» на розі Хрещатику й Думського (Радянського) майдану. Сюди було перевезено всі машини колишньої школи друкарської справи. Нарбут приступив до будування цілого графічного відділу при Академії Мистецтв, де студенти мусіли ознайомлюватись і з складанням, і з технікою друкування, і з літографією, і з офортом, і з цинкографією. Це був єдиний правильний, правдивий шлях до відродження нашого мистецтва книги. Не кидаючи ліжка, приймав він участь у всіх справах графічного відділу усієї академії, давав вказівки й учням — «підмайстрам», як звав він їх жартуючи. «Ну що ви там надряпали?» чули вони часто доброзичливе питання свого професора.

Не втихомирювалася кипуча, весела натура Нарбутова. Влаштували ще й вечірки. Остання одбулася 27 березня 1920 р. Це були — «89-ті роковини з дня народження зацьного пана Луци Грабуздова».

Як зараз пригадую це свято. Зібралось щось понад 20—30 чоловіка. Читали досліді з генеалогії й біографії Луци, з його творчости, присвячені йому поезії. Врешті піднесли С. О. Єфремову, з нагоди його ювілею (дійсної причини зборів), великий, латинською мовою складений диплом на звання «магістра шляхології» — бо вчені українські, як відомо, ведуть свою генеалогію від «мандрівних дяків».¹ На великій столі, серед старовинного посуду — численні пляшки гутного скла з написами — «спотикач грабуздовський», «горілка ніковська», «солодуха ректорська». Нарбут сидів в своїм урочистім жупані на широченній канапі карельської берези й весь сяяв, весь тремтів від щастя. На шиї його висів допіру кінчений медальйон — мініатюрний портрет Луци Грабуздова — чорний на золотім полі. Ставили пародію на постановку Молодого Театру, при чім актори ламали руки й завивали замогильними головами. Мене Нарбут змусив одягтися в жіноче вбрання й

¹ Цей диплом разом з медальйоном Грабуздова — остання робота Нарбутова. Текст диплому дописував учень його, Лесь Лозовський.

танцювати якогось дикого вальса. В три години Нарбута поклали спати, але гості не розходились до самого ранку. А ввечері другого дня занесено було до «Діаріуша» останній запис — ухвалу про заснування в Георгіївськiм зау-
лковi музею імени Грабуздова й обрання директора музею. «Діаріуш» скінчився..

Нарбутові стало зовсім погано. Скоро довелось його оперувати. Перевезли спочатку до лікарні кол. Маковського на вулиці Гершуні (Столипинській), пізніше — до Георгі-
ївської, що знаходилася поруч з будинком академії.

Тимчасом сталася ще одна, остання за Нарбутове життя, політична зміна в житті краю. Київ захопили по-
ляки. Сьомого травня їхні частини зайняли Київ, за ними увійшло й військо Петлюри. Населення остаточно було вибито з коліі. Постійні зміни спричинилися до справ-
жнього голоду.

Операція вирізування з печінки каменів була дуже важ-
ка, з'ясувалася наявність сили гною. 23 травня 1920 року Нарбута не стало.

Чудесний—весняний день, сонце заливає вулиці, зелені сади й широкі майдани привітного Києва. Вирушив жаліб-
ний похід. Хтіли здобути сірих волів, щоб везли, за старим українським звичаєм, його труну—але не знайшли. Довелось найняти ломового візника, прибрали воза старими україн-
ськими килимами, укрили труну червоною китайкою. Спе-
реду йшла військова оркестра, студентки академії в ясных вбраннях несли квіти. Вся художня сем'я Києва—за труною.

На зеленій Байковій горі лежить його тіло. Похо-
ваний Нарбут в своїм жупані, а на пальці—перстень Гра-
буздова. Поруч — тепер могила Модзалевського, що вмер двома місяцями пізніше. Трохи далі — Микола Лисенко, Іван Стешенко, а ще далі — В. Антонович, Б. Грінченко,

Нечуй-Левицький, Леся Українка, М. Старицький та інші.
Цілий пантеон діячів української культури...

Треба зберегти цей куточок. Хай дружня рука збудує
тут скромненький обеліск — той обеліск, про який мріяв
все життя своє Георгій Нарбут.

Червень 1926 року.

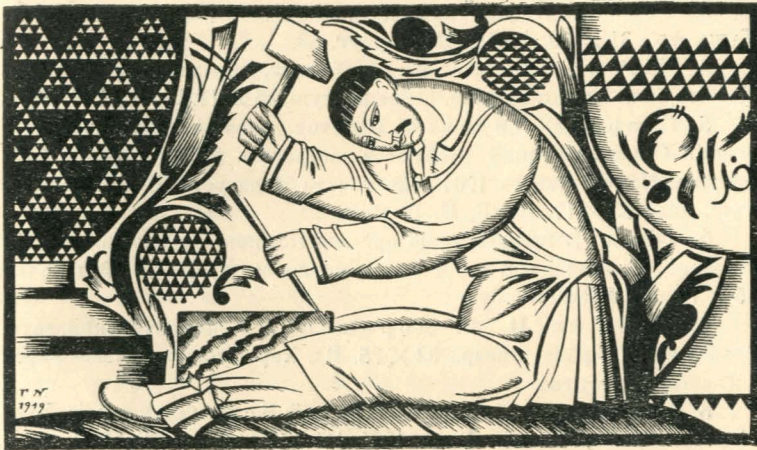

КАТАЛОГ ПОСМЕРТНОЇ ВИСТАВКИ ТВОРІВ
Г. НАРБУТА

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІМ. КІРС

І. КАТАЛОГ ОРИГІНАЛЬНИХ ТВОРІВ Г. І. НАРБУТА.

Склав Ф. Ернст.

1. Слово о полку Ігоревім. — Уривок, переписаний уставом. Дві сторінки одного аркуша. Туш, акв., 25 × 17. Власн. В. П. Нарбут. ¹⁾

2. Бланк з фотографіями. — Орнаментований у вигляді розгорнутої книги з текстом із Слова о полку Ігоревім. Наклеєні фотографічні картки Г. І. Нарбута в гімназичнім мундирі та його шкільних товаришів — Ф. Лазаренка, І. Рибальського, Гапонова. Напис: Вь лѣто 1903. Підпис: Рис. Г. Нарбуť.—Туш, акв., 21 × 26. Вл. В. П. Нарбут.

¹⁾ Скорочення, що їх вживається в тексті: аквареля—акв.; власність—вл.; власність Всеукраїнського Історичного Музею ім. Шевченка—В. І. Музей; олівець—олів.; відбитка, кольорована від руки—кол. відб.

3. Роланд. Лидар скаче на чолі війська. Підпис: 1903. Г. Н. Туш, акв., 31 × 20. Вл. В. П. Нарбут.

4. Літопис київський. Уривок, переписаний уставом. Дві сторінки одного аркуша. Олівець, туш, 25 × 17. Вл. В. П. Нарбут.

5. Старина. Лидейко. Початок оповідання з литовської історії. Орнаментований рукопис з заставкою. Дві сторінки одного аркуша. Напис: Работа 1904 года начата 29 августа. Неоконченная. Туш, акв., 25 × 17. Вл. В. П. Нарбут.

6. Ідем. З прямокутною орнаментованою рамкою на кожній сторінці. Нескінчена. 8 сторінок на чотирьох аркушах. Туш, акв., 25 × 17. Вл. В. П. Нарбут.

7. Лист до П. Я. Дорошенка. Орнаментований, дата: 2 жовтня 1904 року. Аквар., 32 × 25. Вл. Харківського Музею Українського Мистецтва.

8. Заставка до казки „Кашей Безсмертний“. Хвилі несуть бочку. Підпис: Г. Н. 1906. Акв., 18 × 22. Вл. В. П. Нарбут.

9. Малюнок до казки „Журавль и цапля“, вид. Кнебеля, Москва. Пейзаж. Підпис: Г. Н. 1906. Туш, акв., 27 × 21. Вл. В. П. Нарбут.

10. Загадка „бочка“. Малюнок і текст під ним. Підпис: Георгій Нарбут 1907. Туш, акв., 26 × 17. Вл. В. П. Нарбут.

11. Малюнок до казки „Война грибов“, вид. Кнебеля, Москва. Бояри перед грибом, в середині якого сидить цар. Підпис: „Г. Нарбутъ 09“. Туш, акв., 24 × 19. Вл. В. П. Нарбут.

12. Заголовок до VII тому альманаха „Шиповник“. Туш, 19 × 15. Вл. В. П. Нарбут.

13—31. Обгортка до казок „Теремок“, „Мизгирь“. Вид. І. Кнебель, Москва. Підпис: „Г. Н. 09“. Туш, 28 × 21. Ідем. Відбитка, кольорована від руки. Окраси 1909—1910 рр.: Напис „Теремок“ з заставкою (кінський череп), туш; кольорована відбитка з нього; літера Л (кол. відб.); заставка з замком в далечині (кол. відбитка); малюнок заєць перед черепом (кол. відб.); ведмідь іде з галябардою (кол. відб.); ведмідь сидить на черепі (туш); ідем (кол. відб.); напис: Мизгирь (туш); ідем (кол. відб.); літера Б (кол. відб.); пейзаж з павутиною (туш); ідем (кол. відб.); пейзаж з павуком на павутині (туш); кінцівка—голка й дві гусені (туш); ідем (кол. відб.); кінський череп в картуші (туш); ідем (кол. відб.). Вл. В. П. Нарбут.

32—33. Окраси до казки Жуковського „Как мыши кота хоронили“. Вид. Кнебель, Москва. Заставка. Овал, по боках двоє мишенят. Підпис: Г. Н. 09. Туш, 24 × 34. Малюнок — кіт висить у коморі. Кол. відб. Вл. В. П. Нарбут.

34. Літера Ж. Підпис: Г. Н. 10. Акв. Вл. В. П. Нарбут.

35—39. Окраси до книжки „Пляши Матвей, не жалея лаптей“. Вид. Кнебель, Москва. Обгортка (кол. відб.); заставка з написом „ай лю-лю“. Підпис. Г. Н. 1910. Туш, 13 × 18. Заставка—кошик з квітами, напис: Пляши Матвей. Підпис: Г. Н. 1910. Туш, 14 × 17. Вл. В. П. Нарбут. Літера Б. Нескінчена. Олівець, туш, 5 × 6. Вл. Всеукр. Іст. Музею ім. Шевченка.

40. Малюнок до книжки „Живое Слово“ А. Острогорського, ч. III. Пейзаж з високими рослинами, кублю з яечками. Підпис: Г. Нарбут 10. Кол. відб. Вл. В. П. Нарбут.

41—44. Окраси до книжки „Игрушки, книжка первая“. Вид. Кнебель, Москва. Царство игрушек. Підпис: Г. Н. 11. Туш, акв., 31 × 22; учення (кол. відб.); деревляний салдат над ставком (кол. відб.); Таха-Бульбаха сидить на горі над містом. Туш, акв., 21 × 16. Вл. В. П. Нарбут.

45. Обгортка до книжки „Загадки, книжка первая“. Перекреслено з написом олівцем: Игрушки, книжка вторая. Туш, акв., 27 × 20. Вл. В. П. Нарбут.

46—47. Обгортка до книжки „Игрушки, книжка вторая“. Вид. Кнебель, Москва. Підпис: Г. Н. Туш, акв., 27 × 20. Вл. В. П. Нарбут. Малюнок. Барабанщик сидить на ведмеді. Підпис: Г. Н. 11. Акв., 20 × 16. Вл. В. П. Нарбут.

48. Деревляний салдатик на коні. Нескінчено. Олів., акв., 40 × 31. На звороті нескінчений рисунок гербового щита. В. І. Музей.

49. Лялькова церква. Високий шпиль, синє кольорування. Туш, акв., 27 × 18. В. І. Музей.

50—51. Заставка до казки Андерсена „Соловей“. Голова китайського імператора. Туш, 14 × 21. Вл. Ф. Л. Ернста. Ідем. В рамці олівцем намічено павільйон. Нескінчено. Олівець, туш, 16 × 18. В. І. Музей.

52. Кінцівка. Китайський дракон серед хмар. Підпис: Г. Н. 10. Туш, 11 × 17. Вл. В. П. Нарбут.

53—54. Окраси—*chinoiserie*. Краєвид з баштою, місяцем та зірками. Підпис: Г. Н. Туш, 9 × 14. Краєвид з вазою, деревом,

пташкою. Підпис: Г. Н. Туш. 9×9. Авторське окантування. Вл. А. Т. Середи.

55. Китайський мотив. Божок, ваза з гвоздикою, шлянка з тушем. Нескінчено. Олівець, туш, 10×12. В. І. Музей.

56. Ескіз обгортки. Мотив китайської матерії. Нескінчено. Олівець, туш, 33×24. В. І. Музей.

57. Малюнок до оповідання „Трубка“. Чоловік в убранні 1830 рр., сидючи на канапі, палить люльку. Підпис: Г. Н. 1911. Акв., 21×15. Вл. П. Д. Етінгера.

58. Малюнок до байки Крилова „Лисица и пѣтухъ“. Підпис: Г. Н. 11. Туш, 35×24. Вл. В. П. Нарбут.

59. Малюнок до книжки „Три басни Крылова“, вид. Кнебель, Москва. Рамка до байки „Фортуна и нищій“. Туш, 16×16. Вл. В. П. Нарбут.

60–61. Малюнки до книжки: „1812 годъ въ басняхъ Крылова“, вид. Кнебель. „Ворона и курица“. Сильвета у прямокутній рамці. Підпис: Г. Н. 11. Туш, 28×21. Вл. В. П. Нарбут. Кінцівка. Французький герб головою донизу. Туш, 18×12. В. І. Музей.

62–70. Малюнки до видання „Спасенная Россія въ басняхъ Крылова“. Присвята: Священной памяти героевъ російскихъ 1812–1814 годовъ. Підпис: Г. Н. Туш, біліло, 36×26. Портрет Крилова. Напис: „И. А. Крыловъ. Съ портрета, рисованнаго въ 1812 году А. О. Орловскимъ. Г. Н. 1913“. Туш, 17×15. Заставки з ініціалами Н. П. (видана з ініціалами А. І.). Підпис: Г. Н. Туш, 15×24. Кінцівка з гербами до стор. 26. Туш, 6×14. Літери К та У. Туш, 17×15. В. І. Музей. Малюнок: Чиждь и Еждь, кол. відбитка. Кінцівка. Сильвета тріумфальної арки. Туш, 9×9. Кінцівка. Ініціал А. І., в вінку, туш, 5×5. Вл. В. П. Нарбут.

71–76. Малюнки до байок Крилова. Портрет Олександра І. Кол. відб. В. І. Музей. Заставка до байки „Стрекоза и муравей“. Підпис: Г. Н. 12. Туш, акв., 10×24. Вл. В. П. Нарбут. Заставка: Москва—Парижъ 1812—1814. Туш, 12×21. Заголовок „Оселъ и соловей“. Туш, 20×25. Малюнок до байки „Скупой“. Нескінчено. Олівець, туш, 36×28. Заставки з портретом імп. Марії Федорівни. Підпис: Г. Н. 13. Туш, 19×25. В. І. Музей.

77. Наполеон І. Сильветне погруддя (профіль управо). Туш, 17×17. Авторське закантування. Вл. В. П. Нарбут.

78. Вулиця в Чернігові (з натури). Ріг двох вулиць, старий будиночок, паркан, телеграфний стовп, лихтар. Помітки: «сфр.», „жел.“, „кр.“, „зел.“ т. и. Нapis: Черніговь 1912—11 юня. Олів., 30 × 48. В. І. Музей.

79. Церква в с. Хохловці, біля Нарбутівки. Підпис: Егоръ, Нарбутъ. Село Хохловка Черниг. губ. 1912. Акв. 31 × 41. Вл. В. П. Нарбут.

80. Ляльки. Блазні, гармата, опука. Підпис: Г. Н. 13. Туш, 19 × 15. Вл. В. П. Нарбут.

81—91. Малюнки до казки Андерсена „Старый уличный фонарь“, видави. І. Кнебеля (видано не було). Заставка (лихтар, по нім напис). Туш, 23 × 16. Нapis: Старый уличный фонарь. Туш, 13 × 27. Вл. В. П. Нарбут. Сцена під лихтарем вночі. Підпис: Г. Н. 13. Акв., туш, 27 × 22. Ратуша. Туш, 13 × 27. Місто. Туш. 13 × 27. Пляц у місті. Туш, 16 × 27. В. І. Музей. Кольоровані відбитки з останніх трьох. Кінцівка. Канделябр в вигляді генія. Туш, 20 × 21. Андерсен. Сильветне погруддя. Туш, 14 × 12. Вл. В. П. Нарбут.

92—94. Малюнки до казки Андерсена „Оловянный солдатикъ“. Солдатик пливе в паперовім човнику. Туш, 15 × 24. Вл. В. П. Нарбут. Idem. Човен склеєний з шматків газети 1853 року. Туш, 17 × 23. В. І. Музей. Кінцівка (балерина у вогні). Туш, 18 × 25. Вл. В. П. Нарбут.

95—103. Малюнки до казки Андерсена „Прыгунъ“, вид. Кнебеля. Обгортка. Підпис: Г. Н. 13. Туш, 35 × 25. Заголовок. Туш, 20 × 26. Коник перед картковим будинком. Підпис: Г. Н. 13. Туш, акв., 32 × 25. Собака, коник т. и. перед царем. Підпис: Г. Н. 12. Туш, 33 × 25. Кінцівки—голова принцеси, голова професора, коник. Вл. В. П. Нарбут. Голова короля. В. І. Музей.

104. Кінцівка. „Рог изобилія“. Підпис: Г. Н. Туш, 12 × 18. На звороті ескіз рамки з квітів. Вл. Ю. С. Михайлова.

105. Кінцівка. Кошик з квітами (empire). Підпис: Г. Н. Туш, 11 × 12. Вл. Ю. С. Михайлова.

106. Ескіз обгортки до видання „Атласъ Азіатской Россіи“, СПб. 1913. Рис. олівцем, туш, 53 × 40. В. І. Музей.

107. Ех-libris П. Я. Дорошенка. Підпис: Г. Н. 1913. Туш, акв., 31 × 23.

108—110. Ініціали В. К. Мітки для білизни. Туш.

111. Герб. Девіз Sors mea Jesus. Туш, 25 × 20. В. І. Музей.
112. Герб. Три квіточки на золотім полі. Акр., 18 × 15. Авторське закантування.
- 113—118. Написи до видання „Гербы гетмановъ Малороссіи“ С. М. Тройницького, П. 1915. Конашевича, Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Юрія Хмельниченка, Павла Терері, Мазепи, Апостола. В. І. Музей.
119. Наполеон. На полі темного берегового пейзажу сіра постать. Підпис: Егоръ Нарбутъ 14. Туш, аквар., 27 × 19. В. І. Музей.
120. Аскет. Чернець сидить під скелею вночі. Підпис: Егоръ Нарбутъ 14. Туш, білило, 27 × 19. В. І. Музей.
121. Обгортка до журналу „Аргус“. Вгорі прапор з російським гербом, унизу написи „Аргусъ“ т. и. Підпис: Г. Н. 1914. Туш, 26 × 19. В. І. Музей.
122. Віньєтка. Арматура в овалі. Підпис: Г. Н. 14. Туш, 18 × 25. В. І. Музей (дарунок Д. І. Митрохіна).
123. В. П. Нарбут. Портретна сильвета, майже поясна, управо. Туш, 29 × 23. Вл. В. П. Нарбут.
124. Франц-Іосиф. Карикатурна сильвета у зріст. Підпис: Г. Н. 1914. Унизу напис олівцем: Францъ-Іозефъ, сукинъ сынъ—старикъ! Туш, 29 × 22. Вл. А. Г. Киріякова.
125. Аллегорія на війну 1914—1917 рр. Вихідний аркуш. Смерть з кошою, вгорі бандероля: 1914 годъ. Підпис: Г. Н. 1914. Гваш, 34 × 30. Вл. В. П. Нарбут.
126. Гальський півень. Ескіз до серії військових алегорій. Олівець, туш, 17 × 18. В. І. Музей.
127. Козак та німці. В манірі лубка. Підпис: Егоръ Нарбутъ 1914. Туш, акв., 32 × 50. Вл. В. П. Нарбут.
128. Верховний Главнокомандующій. Кол. відб. Вл. В. П. Нарбут.
129. Віньєтка. Ракета на фронті зимою. В овалі. Підпис: Г. Н. 15. Акр., 10 × 19. Власн. А. Г. Киріякова.
- 130—168. Обгортка до книжки Л. Модзалевського „Для дѣтей“. П. 1916. Підпис: Егоръ Нарбутъ 15. Туш, 28 × 21. 38 окрас до того-ж видання. Туш. Вл. В. П. Нарбут.
169. Братська могила. Стовбури берез, хрест на горбочку. Підпис: Г. Н. 15. Акр., туш, 12 × 19. Вл. А. Г. Киріякова.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ш. КИРГ

170. Герб роду Товстолісів. Туш, 15 × 16. Авторське закантування.

171. Обгортка до видання „Картины войны“. Підпис: Егорь Нарбутъ 1916. Туш, 34 × 41. В. І. Музей.

172. Місячна ніч. Обеліск перед панським паладом, ліворуч руїна. Підпис: Егорь Нарбутъ 1916. Гваш, 39 × 51. В. І. Музей.

173. Обгортка до книги Г. К. Лукомського „Старинныя усадьбы Харьковской губерні“. Підпис: Егорь Нарбутъ 16. Туш, ясно-червона фарба, 34 × 25. Вл. В. П. Нарбут.

174—179. Ескізи до силъветних портретів. Узріст, у натуральну величину, М. Д. Карпіка, О. М. Бенуа, С. П. Яремич, Ганна Бенуа, Я. П. Дорошенко й т. и. Шість великих аркушів. Олівець.

180—189. Силъветні портрети: Я. П. Дорошенка (у зріст), В. Я. Чемберса (погруддя), О. В. Литвинової (idem), Б. І. Нарбут (у зріст), М. Д. Карпіки, І. А. Шарлеманя, Я. М. Ждановича (bis), І. Я. Нарбута, В. Замирайла з Д. І. Митрохиним (погруддя). Вл. В. П. Нарбут.

190. О. Киріякова. Біла силъвета на синім полі. Ақв., 14 × 10. Вл. В. П. Нарбут.

191. В. П. Нарбут. Силъвета у зріст, з в'язанням. Туш, 32 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

192. Я. П. Дорошенко. Ескіз до силъветного портрету. Олів., 31 × 17.

193—194. М. Д. Карпіка. Силъветні портрети. Туш. В. І. Музей.

195—196. І. Я. і Н. М. Нарбути (батько й мати художникової). Силъветне погруддя. Туш. Вл. В. П. Нарбут.

197. Родинний силъветний портрет. В. І. Нарбут бере яблуко з вази, дружина сидить. Туш, 39 × 50. В. І. Музей.

198. Родинний силъветний портрет. І. Я. Нарбут грає в шахи з А. І. Нарбут. Туш, 39 × 50. В. І. Музей.

199. Будова (з натури). Гізімс, труби, куполи з прапором. Олівець, 23 × 32. В. І. Музей.

200. Рундуки (з натури). Олівець, 24 × 31. В. І. Музей.

201. Етюд двохповерхового будинку емпіге. Олівець, 32 × 38. В. І. Музей.

202—203. Панський будинок (Скаржинської в Лубнях). З мезоніном, сходи, по боках дерева й кущі. Олівець, 22 × 32. Ідем, туш, 36 × 51. В. І. Музей.

204. Етюд. Колони, в глибині будиночок з гострим дахом. Олівець, 18 × 19. В. І. Музей.

205. Ніч в панській садибі. (Село Рудка на Лубенщині). Нескінчено. Олівець, гваш, 47 × 65. В. І. Музей.

206. Деталь арматури. З мазенинського кіюта в чернігівським Троїцьким монастирі. Олівець, 15 × 23. В. І. Музей.

207—224. Сильветні портрети. В натуральну величність (голови), з підписами: Луша, 5. VII. 1913 (Сусід. Мих. Махнович); Харитина, 5. VII. 1913 (Ол. Ів. Махнович); Марина, 5. VII. 1913 (Неон. М. Нарбут); Семень 6. VII. 1913 (М. П. Міллер); Савка, 8. VII. 1913 (Мих. Ів. Нарбут); Елисей, 8. VII. 1913 (Гість-студент); Афоня 8. VII. 1913 (Б. І. Нарбут); Евдокимъ, 8. VII. 1913 (Є. Я. Нарбут); Евмень 8. VII. 1913 (В. М. Махнович); Евхимъ (М. М. Махнович); Евга (Ол. М. Нарбут); Фекла (Нат. П. Міллер); Федотъ (П. Т. Киріяков); о. Тимохъ (о. Михаїл, пан-отець з Хохлівки); Потап (О. О. Нарбут); жіноча голова без підпису, 28 окт. 1915 г. (Ол. М. Нарбут); Маринуся (на звороті № 215 з головою Євмена).

225. Герб Г. І. Нарбута. По боках щита напис: Егоръ Нарбутъ. Туш, 16 × 14. В. І. Музей.

226. Уривок з родоводу Нарбутів. (Павло, Роман, Мойсій). 14 рядків. Туш, червона фарба, 25 × 18. В. І. Музей.

227. Родовідне древо Нарбутів. Нескінчене. Олів., акв. 42 × 58.

228. Ескіз обгортки. Прямокутна рамка з гірлянди. Нескінчена. Олів., туш, 31 × 22. В. І. Музей.

229. Окраса. Овальної форми лавровий вінок. Туш, 12 × 10. Вл. В. П. Нарбут.

230. Ескіз військового знаку. Для літунів. Двохголовий орел, в пазурах меч та пропелер. Олів., 22 × 28. В. І. Музей.

231—232. Марина з лялькою. Ескіз до сильветного портрету. Олів., 45 × 36. На звороті ескіз кухаря, що несе птицю.

233—235. С. К. Глеваський. Ескіз до сильветного портрету. Погруддя, уліво. Напис: Глевасский. Олів., 26 × 23. Ідем — сидить на стільці з книгою. Ол., 21 × 19. Ідем — нижня частина корпусу. Олів., 14 × 17.

236—237. О. Д. Карпіка-Глеваська. Ескіз до сільветного портрету. Сидить на стільці. Олів., 32 × 21. Ідем, зворот управо. Олів., 28 × 19.

238. С. І. Нарбут. Сільветний портрет в військовім шоломі. Туш, 33 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

239—240. Літери „П та П.“ До „Сказки“ Ренніва. Туш, 6 × 7¹/₂. Вл. Ю. С. Михайлова.

241. Українська абетка. Літера „А“. Ангел, абетка, аптека, аероплан. Підпис: Г. Н. 17. Туш, 31 × 23.

242—245. Українська абетка. Літери „О“ (Осел), „С“ (Слон), „Ч“ (Чорт) — кольор. відбитки. Вл. В. П. Нарбут. Літера „И“ (Играшки). Вл. П. О. Балицького.

246. Проєкт поштової марки на 10 копійок. Козак з рушницею, бандероля з написом: Україна. Підпис: Г. Н. В. І. Музей.

247. Н. М. Нарбут. Сільвета у зріст. Напис: Неонила Нарбут. Октябрь 1917 г. Нарбутовка. Туш, 32 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

248. Марина й Данило Нарбути. Сільвети. Написи: Дня Міня; 17 жовтня року 1917, х. Нарбутовка. Туш, 32 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

249. Запрохання на відкриття Української Академії Мистецтв, 22 листопада 1917 року. Туш. Від В. Н. Вайсблата.

250. Архітектурна композиція. Обеліск, по боках у колі—арки, руїни, паркан. Денне освітлення. Підпис: Георгій Нарбут року 1917 у Києві. Гваш, 48 × 66. Вл. В. П. Нарбут.

251. Марка видавництва „Сіверянська Думка“. Підпис: Г. Н. 1918. Туш, 22 × 19.

252. Поштова марка на 40 шагів. З портретом гетьмана Дорошенка. Підпис: Георгій Нарбут. Київ року 1918. Гваш, 13 × 10. В. І. Музей.

253. Л. Климов. Сільвета, сидить на стільці. Напис: „Л. Климовъ. 1918. 17 февраля н. с. Киевъ“. Туш, 32 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

254. І. Я. Нарбут. Сільвета у зріст, уліво. Напис: Ів. Нарбутъ 17 февраля 1918 г. Киевъ. Туш, 37 × 24. Вл. В. П. Нарбут.

255. В. Десницька. Сільвета у зріст. Напис: В. Десницкая. 19 февраля 1918 г. Киевъ.

256. Ескіз до автопортрету. Профіль Г. І., Козак-Мамай, труба, циферблат т. и. Туш, гваш, 25 × 11. В. І. Музей.

257. Малюнок на обгортці „Елеас“ — рукописного журналу майстерні Г. І. Нарбута при Укр. Академії Мистецтв. Підпис: Луна Грабузов. Акви., гваш, 25 × 24. В. І. Музей.

258. Автопортрет. Профіль, циферблат, карета й т. и. Підпис: Луна Грабузов року 1918 місяц. Березня 20 дня у Київі. Туш, гваш, 25 × 18 („Елеас“, стор. 3). В. І. Музей.

259 — 260. Ескіз державного грошового знаку на п'ять гривень. Олів. Idem — другий бік. Олів., 18 × 29. В. І. Музей.

261. Диплом Д. В. Антоновичу. На звання почесного академіка Укр. Академії Мистецтв, від 21. IV. 1918. Нескінчено. Туш, акви., золото, 34 × 50. В. І. Музей.

262. Обгортка до журналу „Наше Минуде“. Підпис: Георгій Нарбут. 26. V. 1918 р. Київ. Туш, буре фарба, 32 × 20. В. І. Музей.

263—264. В. І. Модзалевський і П. І. Зайцев. Портретні поруддя. Натур. величність, туш, білило, 45 × 36. Вл. В. П. Нарбут.

265. Проєкт печати Української Академії Мистецтв. Підпис: Георгій Нарбут 1918. Унизу підписи Ф. Кричевського, О. Мурашка, В. Кричевського, М. Бойчука, М. Бурачека. 2. VI. 1918. Туш, акви., 25 × 25. В. І. Музей.

266. Проєкт убрання для гетьмана. Підпис: Г. Н. року 1918. VI. 23. Акви., 36 × 25. В. І. Музей.

267. Мотив убрання. Писар. Підпис: Г. Н. року 1918. VI. 25. Акви., 36 × 25. В. І. Музей.

268. Мотив убрання. Блакитний жупан, червоний пояс. Акви., 36 × 25. В. І. Музей.

269. Мотив убрання. Суддя. Акви., 36 × 25. В. І. Музей.

270. Мотив убрання. Темно-червоний жупан. Акви., 36 × 25. В. І. Музей.

271. Мотив убрання. Козак. Підпис: Г. Н. 18. Акви., 33 × 26. В. І. Музей.

272 — 274. Державний герб України. I. Обгортка з постановами, гербами гетьманів, краєвидом. Підпис: Георгій Нарбут Київ, року 1918. II. Рамка з гербами. III. Козак з рушницею в блакитнім восьмикутнику. Гваш, золото, 35 × 25. В. І. Музей.

⌘ Пес мочащи ⌘

Пес тварь бездушна і та тоє знаєть
 Ку тиранство мерзотность авлаєть:
 Оганьбєнні тако зриш 76 лже=кейноли-
 Добровїства и гетманїтва гидїє блєво
 Пєтлє

275. Державний герб України. Козак з рушницею в блакитнім восьмикутнику. Підпис: Георгій Нарбут 1918. Гваш, золото, 47 × 34. В. І. Музей.

276. Ескіз державного герба України. В бароковім картуші козак з рушницею. Олівець, 25 × 23. В. І. Музей.

277. Проєкт печати державного секретарства. Підпис: Георгій Нарбут року 1918. VIII. 26. Туш, акв., 27 × 27. В. І. Музей.

278. Проєкт державної печати. Козак з рушницею в ясно-блакитнім колі. Підпис: Георгій Нарбут 1918. VIII. 23. Туш, акв., 28 × 28. В. І. Музей.

279. Проєкт фотелі. Напис: Проєкт кресла для Державного Сенату р. 1918. Київ. Акв., 25 × 28.

280. Герб Г. І. Нарбута. Акв., гваш, 35 × 24. В. І. Музей.

281. Герб Дорошенків. Акв., гваш, 35 × 24. В. І. Музей.

282. Автопортрет. У військовій формі, з дружиною в українським убранні й дітьми. Сильвета. Підпис: Георгій Нарбут Київ року 1918. Туш, гваш, 36 × 57. Вл. В. П. Нарбут.

283. Акад. Д. І. Багалій. Сильветне погруддя. Напис: „Академик Дм. Багалій“. Туш, акв., 14 × 12.

284. В. К. Прокопович і Д. М. Щербаківський. Подвійний портрет-сильвета. Туш, акв., 21 × 19.

285. Д. М. Щербаківський. Сильветний портрет. Сидить з межигірською вазочкою у руках. Туш. Вл. Д. М. Щербаківського.

286. Предок Нарбутів. Мініатюра-портрет з ініціалами: М. П. Н. В. Т. Акв., 11 × 9. Вл. В. П. Нарбут.

287—307. Етюдна книжка. Аркуш 1. Шкиц дерев. Арк. 2. Краєвид з вітряками. Арк. 3. Яр біля Лубень (21 липня 1914 р.). Арк. 4. Колона від портика. Арк. 6. с. Рудка на Полтавщині, Лубен. повіту 1917 (Грабуздовка). Арк. 7. Два шкици. Арк. 10. Мотив руїн. Арк. 11. Ідем (три шкици). Арк. 12—13. Руїни з вітряками. Арк. 14. Старовинні рушніці. Арк. 15. Архітектурна композиція. Арк. 16. Проєкти надгробків над могилою Л. Грабузова, на звороті—Мамаї. Арк. 22. Рисунки петлиць для військових. Арк. 23. Надгробок (Напис: 1913, с. Яновка, Чернігівськ. губ. Глухівськ. повіту).

308—331. Діаріуш. Щоденник нарбутівського гуртка. 1. Обгортка з написом: Діаріуш року Божого 1918. Ст. 3. Напис: Діаріуш подій і пригод звичайних і наглих в помешканню вельможних пана

Голови Архивного Вадима Модзалевського і пана Кунштпрофесора Юрія Нарбута трапляючихся, а також визитацій особ поважних і задних запис в собі маючий Року Божого 1918 серпня 10 розпочатий у Київі. Ст. 13. Герб Богородных Господь Грабуздовыхъ. Копія. Акр. Ст. 19 — 20. Шість дрібних малюнків, присвячених Ф. Г. Кричевському. Туш, акв. Ст. 37. Сильветний портрет Л. Грабузова. Підпис: Лупа Грабузов. Я на цьому патреті як живий. 26 серпня р. 1918. Ст. 39. Акростихон Фамилное на прославлення пана Лупи Юдича Грабузова (Гарбузенка). Акр. прикраси. Ст. 55. Поясний портрет Грабузова. Олів., акв. Ст. 59. Великий похорон Грабузова. Підпис: с. Грабузовка. 31 серпня р. 1918. Акр. з гвашю, 24 × 62. Ст. 75. „Нарешті“ (постаті В. Л. Модзалевського й П. І. Зайцева з першою книжкою журналу „Наше Минуле“). Ст. 79—81. Ідем, перекошені в очах на кінець вечірки, після випитого. Ст. 95. Сильветний портрет Д. І. Багалія. Туш, акв. Ст. 100. Карикатура на Нарбута його учня Агі. Ст. 105. Сильветний портрет П. І. Зайцева. Туш, акв. Ст. 113. Герб У. Д. Акр. Ст. 129. Проєктobelіску на Софійській площі у Київі. Туш, акв. Ст. 133. „Пес моцашій“. Туш. Ст. 139. Напис: Року Божого 1919. Акр. Ст. 155. Сильветний портрет В. Л. Модзалевського. Туш. Ст. 161. Сильветний портрет С. А. Таранушенка. Ст. 177. Напис: Року Божого 1920-го. Акр.

Невшиті до Діаріушу оригінали Нарбутові: 1. Вукозлод (шарж на Вукопис 1919 р.). Туш, акв. 2. Вукозлод розігнано. Туш, акв. 3. „Вукозлод возстановляється 30 мая“. Туш, акв. 4. Герб Ханенків (в середній башті В. М. Ханенко, в лівій—пропзене серце її племінниці, в правій—за чемаданами Г. К. Лукомський). Туш, акв.

332. Амазонянка з собачкою. Підпис: 26 серпня — 8 вересня 1918 року. Георгій Нарбут Київ. Туш, гваш, 30 × 25.

333. Проєктobelіску. Підпис: Георгій Нарбут року 1918. XII. 16. Київ. Туш, акв., 69 × 52. В. І. Музей.

334. Ідем, з гірляндами. Туш, акв. 52 × 34. Вл. М. Л. Бойчука.

335. Ескіз плакату. Військовий на коні. Нескінчено. Олів., гваш, 26 × 19. В. І. Музей.

336. Проєктвійськового ордену. Хрест з двох боків. Олів., гваш. В. І. Музей.

337. Смерть. В білім запиналі, на тлі руїн собору. Гваш, 30 × 23. Вл. В. П. Нарбут.

338. Ex-libris О. Г. Гансена. Підпис: Георгій Нарбут Київ 1919. І. 6. Туш, акв., 27 × 22. Вл. А. Ф. Середи.

339. Поштова марка на 20 шагів. Портрет Сквороди. Підпис: Георгій Нарбут. Київ 1919. Туш, гваш, 7 × 63. В. І. Музей.

340. Пан Серета їде до Вінниці. Потяг, на нім козак бандурист. Акв., 38 × 27. Вл. А. Ф. Серета.

341. Диплом Г. І. Нарбутові. На звання професора графіки, від 25 І. 1919 року. Туш, гваш, 31 × 49, з паперовою сигнатурою й блакитною биндою, в обкладинці старого шовку Вл. В. П. Нарбут.

342. Диплом О. О. Мурашкові. Нескінчено. Туш, акв. 31 × 24. В. І. Музей.

343. Диплом Ф. Г. Кричевському. Нескінчено. Олів., туш, 32 × 25. В. І. Музей.

344. Диплом М. Г. Бурачеку. Туш, акв., 32 × 24. В. І. Музей.

345. Диплом М. І. Жукові. Нескінчено. Олів., 34 × 24. В. І. Музей.

346. Зразок диплому на звання професора Укр. Академії Мистецтв. Нескінчено. Туш, акв., 32 × 24. В. І. Музей.

347. Ескіз диплому. Літера „О“ О. Золото, 49 × 31. В. І. Музей.

348. Наказ. Призначення Г. І. Нарбута ректором Укр. Академії Мистецтв 24. І. 1919 р. Олів., туш, 31 × 24. В. І. Музей.

349. Універсальна обгортка для видань Всеукраїнського Кооперативного Видавничого Союзу. Підпис: Георгій Нарбут. Київ. 1919. 2. Туш, 26 × 17.

350. Видавнича марка Всеукр. Коопер. Видавн. Союзу. Підпис: Г. Н. 1919. 3. Туш, 8 × 8.

351. В. Л. Модзалевський. Сильєтне погруддя в рамці з синіх зубців. Напис: 23 лютого року 1919. Київ. Підпис: Г. Н. 1919. Київ. Туш, акв., 17 × 13.

352. Руїни й вітряки в місячну ніч. Підпис: Георгій Нарбут. Київ року 1919 ІІІ. 16. Нескінчено. Гваш, 50 × 68. В. І. Музей.

353 — 354. Проєкт ляльки „Козак Мамай“. Два розрізи. Олів., акв., 34 × 20. Idem. Козак, за ним кінь. Олів., 34 × 25. Вл. Ю. С. Михайлова.

355. Автопортрет з Луною Грабузовим. Ескіз до сильвети. Нескінчено. Олів., туш, 36 × 57. В. І. Музей.

356. Печать Української Академії Мистецтв. Ліворуч—голова Мінерви, праворуч—знаряддя митця. Нескінчено. Олів., туш, діам. 6¹/₂. В. І. Музей.

357. Печать Ради Мистецтв. Нескінчено. Олів., туш. діам. 11. В. І. Музей.

358. Печать Академії Мистецтв. Емблеми митця, вперек напис: Агс. Нескінчено. Олів., туш, діам. 11. В. І. Музей.

359. Родинна група. Г. І. Нарбут, дружина Нат. Лавр. Нарбут, діти й медальйон з портретом В. Л. Модзалевського. Гваш, 42 × 59. В. І. Музей.

360. Еней. Малюнок до „Енеїди“ Котляревського. Підпис: Георгій Нарбут 1919. ІV. Помітка: 21. ІV. 1919. Гваш, 24 × 19. Вл. В. П. Нарбут.

361. Книжкова сторінка. Означення формату, площі тексту т. и. Підпис: Георгій Нарбут. 29. ІV. 1919. Туш, атрам., 34 × 26. В. І. Музей.

362. Обгортка до журналу „Мистецтво“. К. 1919 № 5. Підпис: Г. Н. 19. Туш. В. І. Музей.

363. Фронтиспіс до журналу „Мистецтво“. Підпис: Георгій Нарбут. Київ, року 1919. V. Туш, акв., 25 × 18. В. І. Музей.

364. Заставка „Поезія“. Підпис: Г. Н. 1919. Туш, В. І. Музей.

365. Заставка „Красне письменство“. Підпис: Г. Н. 1919. Туш, 19 × 23.

366. Заставка „Робітник“. Підпис: Г. Н. 1919. Туш, 16 × 22. Вл. Ю. С. Михайлова.

367—372. Шість книжкових окрас до журналу „Мистецтво“. К. 1919, № 5—6. Туш. В. І. Музей.

373—383. Книжні окраси: Кінцівки. I. Ваза з квітами в квадратній рамці. Підпис: Г. Н. 1919. Туш, 10 × 10. Вл. Ю. С. Михайлова. II. В кошику з трьохкутників—рослина з квітами. Підпис: Г. Н. 19. Туш, гваш, 11 × 15. В. І. Музей. III. Квіточка, чорні трьохкутнички з білими плямами посередині. Туш, 8 × 8. В. І. Музей. IV. В трьохкутнику ваза, рослини т. и. Туш, 9 × 10. В. І. Музей. V. Виноградне гроно. Туш, 5 × 6. В. І. Музей. VI. Ліра, два лебеді, листя. Туш, 11 × 8. В. І. Музей. VII. Маска з рослинними

орнаментами. Підпис: Г. Н. Туш, 5 × 8. В. І. Музей. VIII. Чорна маска, по боках бинди. Підпис: Г. Н. Туш, 5 × 8. В. І. Музей. IX. З вази падає листя, ліворуч розетки. Туш, 7 × 8. В. І. Музей. X. Лінійки: круг чорного стрижня в'ється рослина. XI. Над чорною смугою зубчики. В. І. Музей.

384. Обгортка до журналу „Народное хозяйство Украины“. К. 1919. № 2 — 3. Підпис: Г. Н. 1919. Туш, 25 × 16. В. І. Музей.

385. Обгортка до журналу „Солнце Труда“. Підпис: Георгій Нарбут року 1919, Київ. Туш, червона фарба, 32 × 22. В. І. Музей.

● 386 — 388. Обгортка до книги: „Володимир Нарбут. Алілуя. Вірші. Київ, 1919“. Підпис: Георгій Нарбут. Київ, року 1919. Туш, 28 × 21. Зворотний бік. Туш, 28 × 21. Фронтиспіс. Підпис: Георгій Нарбут Київ, року 1919. Туш, гваш, 24 × 19. Музей К. Худ. Инст.

389. Титульна сторінка до книги „Алілуя“. Середню окрасу вирізано. Туш, 35 × 26.

390. Венера. Підпис: Георгій Нарбут, року 1919. VII, унизу: 31. VII. 1919. Туш, червона фарба. Вл. В. П. Нарбут.

391. Ідемп. Чорна постать, диск місяця (для додрукування третьої фарби). Туш, 28 × 20.

392. Заставка „Відьма“. Нескінчено. Туш, бура фарба, 34 × 25. Вл. В. П. Нарбут.

393. Обгортка журналу „Зори“, К. 1919. Підпис: Георгій Нарбут. Київ, року 1919. VII. Туш, 21 × 17. В. І. Музей.

394. Титульна сторінка до журналу „Зори“. Невиданий варіант. Підпис: Георгій Нарбут року 1919. VI. Туш, 21 × 17. В. І. Музей.

395 — 401. Окраси до журналу „Зори“: лінійка, напис „поезія“, заставки до ст. 3, 7, кінцівки до ст. 37, „Критика и библиография“. Туш. В. І. Музей.

402. Видавнича марка Всеукраїнського Літературного Комітету. Літери В. У. Л. К., вкомпоновані в овал. Туш, 5 $\frac{1}{2}$ × 4.

403. Обгортка для видання „Христофор Барановський“. Вид. Всеукр. Кооп. Вид. Союзу. Підпис: Георгій Нарбут року 1919. VII. Туш, 25 × 17 $\frac{1}{2}$ (не була видана).

404. Обгортка до видання „Револуціонное Искусство“. З прямокутною рамкою (на виданні невиконана). Туш. Від В. Н. Вайсблата.

405. Напис: Георгій Нарбут. Вгорі бура смуга. Туш, акв. В. І. Музей.

406 — 417. Акта Narbutogum. Дві книги родових документів в обкладинці старого шовку. Том I. Ст. 2. Напис: Акта Narbutogum. Туш, 2. Арк. 3. Фронтиспіс: Акта, з постатями. Туш, червона фарба. 3. Арк. 4—5. Акта (текст, в двох варіантах). 6. Арк. 5. Герб Нарбутів, напис: Року 1678.... 7. Арк. 28. Напис: Права etc... ч. II. Вік вісімнадцятий. Туш 8. Арк. 60. Родовідне древо 1791 р. (копія). 9. „Дѣлчий реестр“ 1795 р. т. II. 10. Арк. 5. Герб роду Нарбутів. Акв. 11. Арк. 106. Ескіз олівцем. 12. Арк. 109. Будинок у х. Нарбутівці. Акв. 13. Арк. 123. Родовідне древо Нарбутів. Підпис: 1919. IX. 3. Акв. Вл. В. П. Нарбут.

418. Промена над собачкою зимою. Підпис: 26 серпня — 8 вересня 1919 року. Г. Н. Київ. Туш, гваш, 29 × 25. Вл. В. П. Нарбут.

419. Напис: Українська Академія Мистецтва. Канцелярія від 10 до 3 год. що - дня, крім свят. Туш, акв., 39 × 48.

420. Напис: Українська Академія Мистецтва, Майстерня графіки. Ректор. Прийом по справам Академії: понеділок, середа, п'ятниця від 12 до 2 год. Туш, бура фарба, 43 × 48.

421 — 424. Написи: Канцелярія, 10 × 36; Рада Академії, 10 × 32; Ректор. Прийом: понеділок, середа, п'ятниця від 12 до 2 год. 22 × 24. Туш, бурі рамки. Музей Київ. Худ. Інст.

425 — 427. Написи: Майстерня професора Г. Нарбута. Графік. Туш, 45 × 45. Графічна майстерня художн. Георгія Нарбута. Туш, червона фарба, 34 × 52. Ескіз напису: „майстерня монументально живописи“. Олів., 45 × 28.

428. Напис: Українська старовина, килими, шкло (ведмедики, штохви), портрети й т. и. продаються. Георгіївський пер. 11, пом. 2. Що - дня від 4 до 6 год. Туш, акв., 24 × 47.

429. Архітектурна композиція. Крізь арку великої мурованої будови, до якої дотулились хати, видно дерев'яну церкву; унизу відображення будов у воді. Гваш, 52 × 70. В. І. Музей.

430. Грабуздов з дітьми Г. І. Нарбута. Сильветна група, в глибині — хутір Нарбутівка. Туш, гваш, 36 × 56. Вл. В. П. Нарбут.

431. Родинна група. Г. І. Нарбут з другою дружиною Н. Л. Нарбут, В. Л. Модзалевським та дітьми. Вгорі в картуші напис: Сьбуїд персон поважних і задних 1919 року. Сильвета. Туш, акв., 48 × 62.

432. Марина й Данило Нарбути. Сильветні голівки. Вгорі у віночку ініціали: М. Н. Д. В овалі, туш, акв. 7 × 10. Вл. В. П. Нарбут.

433. Диплом В. Г. Кричевському. На звання професора Укр. Академії Мистецтв, від 29. X. 1919. Нескінчено. Акв., гваш, золото, 49 × 63. В. І. Музей.

434. Українська абетка, літера „А“ (Араб, академія). Туш, гваш, 41 × 32. Вл. В. П. Нарбут.

435. Літера „Б“ (Біс, бубен). Туш, гваш, 41 × 32. Вл. В. П. Нарбут.

436. Літера „В“ (Відьма, ведмідь). Туш, гваш, 41 × 32. Вл. В. П. Нарбут.

437. Ідем. Змальовано лише Відьму, нескінчено. Олівець, гваш, 31 × 23. В. І. Музей.

438—461. Дрібні ескізи до плакатів, гербів, рисунків вази, літер, ляльок, натюр-мортів, меблів, сильвет, обгорток, грамот, орденів, прапорів, одягів, книжкових окрас. В. І. Музей.

462—474. Кальки з деталями окремих композицій. Олів. В. І. Музей.

475. Архітектурна композиція. Ліворуч вітряк, праворуч кілька арок, руїн, дерево. Нескінчено. Олів., гваш, 51 × 66. В. І. Музей.

476. Диплом Г. І. Нарбутові. На звання професора графіки й ректора Укр. Академії Мистецтв, від 15. I. 1920 р. Акв., гваш, золото, 49 × 31. В. І. Музей.

477. Заголовок: Книгарь. Літопис українського письменства 1920. Підпис: Г. Н. 20. I. Туш, 18 × 35. Вл. В. П. Нарбут.

478. Проєкт кільця для мистецького гурту „дев'ять“. На звороті напис: Георгій Нарбут 1920 р. Олів, сіра фарба, 15 × 11.

479—481. Емблеми для членів групи „дев'ять“ (дев'ять стріл). Акв., діам. 6¹/₂. Ідем — туш, діам. 8 см. Вл. Ю. С. Михайлова. Ідем. Ліворуч запис рукою Нарбута дев'яти членів проєктованого гурту (Михайлів, Чопківський, Нарбут, Бурачек, Курбас,

Семенко, Модзалевський або Зеров, Козицький або Степовий, Ернст).
В. І. Музей.

482. В. Л. Модзалевський. Сильветне погруддя, рамка з зубчиків. Нескінчено. Напис олівцем; Вадим Модзалевський року 1920, 23 Лютого, Київ. Олів., туш, акв., 10 × 17.

483. Обгортка журналу „Мистецтво“ 1920 р. № 1. Підпис: Георгій Нарбут. 1920. Туш, зелена й червона фарби, 34 × 25. Музей. Київ. Худ. Инст.

484. Плакат до Шевченківської виставки у квітні 1920 року. Туш, червона фарба. УАН.

485. Обгортка книжки: „М. Зеров, Антологія“. Підпис: Георгій Нарбут року 1920. Туш, оранжево-бура фарба, 19 × 14. Вл. В. П. Нарбут.

486. Диплом акад. С. О. Єфремову. Від Academia Vagabunda на звання доктора шляхології, від 27 березня 1920 р. Туш, червона фарба, 49 × 62. Вл. С. О. Єфремова.

487—491. Етикетки на пляшки. Горілка Ніжковская (bis); Солодуха Ректорська; Пузівочка заяча; Спотикач Грабуздовський. Туш, гваш.

492. Л. Грабузов. Мініатюрний портрет. Вирізано з чорного й білого паперу, на золотім полі. Овал, 8 × 6. Вл. В. П. Нарбут.

493. Іван Скоропадський. Мініатюрний портрет. З старовинного портрету у збірці В. Л. Модзалевського. Нескінчено. На звороті напис: Г. Н. 1920 квітень. Пергамін, гваш, 11 × 9. Вл. Ю. С. Михайлова.

494. Грамота „Українська Державна Академія Мистецтв до Українського Державного Університету в Кам'янці-Подільському“ від 1918 р. 22 Жовтня. Підп.: Г. Н. Туш, гваш. 49 × 32. Вл. Кам. Под. Інституту Народн. Освіти.

II. ДРУКОВАНІ ТВОРИ Г. І. НАРБУТА ¹.

Склав Я. Стешенко.

1904.

1. [Нарбутъ, Г.]². — [1904]². Гербъ города Москвы. [Открытое письмо]¹. — [Спб.]². Худ. печ. Имп. Общ. поощр. худ. (14 × 9). [2] стор. (Въ пользу Общины св. Евгеніи).
 Малюнок: Г. Нарбутъ. 1904. Друк. в кіл. фарб.

1906.

2. [..... [1906]³. — Вмѣсто визита. [Конверт]². — [Спб., изд. Общины св. Евгеніи]³. (8 × 12,5). (Въ пользу Общины св. Евгеніи).
 Напис і малюнок: [Г. Нарбутъ]. Друк. в кіл. фарб.

¹ Реєстр друкованих творів Г. І. Нарбута є частиною Каталогу Виставки, а тому в ньому описані лише виставлені книги. Порівнюючи правда з не зовсім повним „Списком работ Г. И. Нарбута“

3. [..... [1906]².— Вмѣсто визита. [Конверт]².— [Спб., изд. Общини св. Євгеніи]³. (7,5 × 11,5). (Въ пользу Общини св. Євгеніи).
Напис і малюнок (Волошки): Г. Н. [арбутъ] 1906. Друк. в кіл. фарб.

4. [..... 1906.—Сказки: Горшеня. Снѣгурочка. Рисунки Георгія Нарбута.—СПБ., изд. „Русскаго Чтенія“, [тип.] Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ. (33,5 × 25,5). [8] стор. Без тит. стор. 1 руб.

Обгортка, 4-та стор. обгортки, заставки, ініціали, написи, лінії поміж текстом, малюнки, кіндівки: Г. Нарбутъ. Робота 1905—1906 рр. Друк. в кіл. фарб.

1907.

5. [..... [1907]².— Вмѣсто визита. [Конверт]².— [Спб., изд. Общини св. Євгеніи]³. (8 × 13). (Въ пользу Общини св. Євгеніи).

Напис і малюнок (Троянди): Г. Нарбутъ. 1907. Друк. в кіл. фарб.

6. [..... [1907]².— Вмѣсто визита. [Конверт]².— [Спб., изд. Общини св. Євгеніи]³. (8 × 13). (Въ пользу Общини св. Євгеніи).

Напис і малюнок (Фронтон на жовтому тлі): Г. Н. [арбутъ] 1907. Друк. в кіл. фарб.

7. [..... [1907]².—І. Журавль и цапля. П. Медвѣдь. Рисунки Георгія Нарбутъ.— Москва, изд. І. Кнебель. (29 × 22). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, 4-та стор. обгортки, аркуш з присвятою, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, ініціали, лінії поміж текстом і написи: Г. Нарбутъ. Робота 1906—1907 рр. Друк. в кіл. фарб.

8. Н а р б у т ь, Г. [1907]².—Бѣлая Малороссія. Бандуристь-Кобзарь. [Открытое письмо]¹.— [Спб.]², [тип. С. М. Прокудинъ-Горскій]¹. (14 × 9). [2] стор. (Въ пользу Общини св. Євгеніи).

Малюнок: Георгій Нарбутъ. 1907. Друк. в кіл. фарб.

9. Н а р б у т ь, Г. [1907]².—Бѣлая Малороссія. Въ деревнѣ. [Открытое письмо]¹.— [Спб.]², [тип. С. М. Прокудинъ-Горскій]¹. (14 × 9,5). [2] стор. (Въ пользу Общини св. Євгеніи).

Малюнок: Георгій Нарбутъ. 1907. Друк. в кіл. фарб.

Ф. Ф. Нотгафта (див. „Каталог выставки произведений Г. И. Нарбута, „Петербург, 1922, стор. 70—80), нам все-ж пощастило виставити майже весь відомий друкований дорібок Нарбута.

Матеріал ми подаємо в хронологічному порядку друкування. Вмежах року—за українською абеткою. Перевидань ми не виставляємо зовсім, за винятком кількох випадків, коли не було змоги розшукати перше видання.

З-за браку місця бібліографічний опис нам довелося скоротити. Відомості, які ми здобули не з тит. стор.—подаємо в квадративих дужках з зазначенням: ¹, коли відомості взято з інших місць видання; ²—з тексту; ³—з сторонніх джерел. Книжки, зазначені зіркою, описані не de visu, а лише за обгортками або окремими відбитками.

10. Нарбутъ, Г. [1907]².—Отъ заутрени. [Открытое письмо]¹. [Спб.]², [тип. Т-во Голике и Вильборгъ]¹. (14 × 9). [2] стор. (Въ пользу Общины св. Евгеніи).

Малюнок: Георгій Нарбутъ. 1907. Друк. в кіл. фарб.

11. [Нарбутъ, Георгій. 1907]².—С.-Петербургъ. Университетъ. [Открытое письмо]¹.—[Спб., тип. Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (14 × 9,5). [2] стор. (Въ пользу Общины св. Евгеніи).

Малюнок: Георгій Нарбутъ. 1907. Друк. в кіл. фарб.

*12. Сельскій Вѣстникъ. Воскресное прибавленіе. 1907, № 48.

Заголовок тит. стор.: [Г.] Нарбутъ. [19]07.

1908.

13. [Бальмонтъ, К.]¹. [1908]¹.—[Зовы древности]¹. Гимны, пѣсни и замыслы древнихъ. Египетъ. Мексика. Майя. Перу. Халдея. Ассирія. Индія. Иранъ. Китай. Океанія. Скандинавія. Эллада. Бретань.—С.П.Б., Книгоиздательство „Пантеонъ“, [тип. Министерства Путей Сообщенія (Товарищество И. Н. Кушнеровъ и К^о)]¹. (18,5 × 13,5). 212 + [4] стор. + [8] стор. об'яв. 75 коп. („Міровая литература“).

Заголовні аркуші на стор. 51, 61, 111, 145, 169, 177 і кінецька на стор. 212: Г. Н. [арбутъ] [19]08; тит. стор.: Е. Л. [ансере]; загол. арк. на стор. 17: Б., А. [нисфельдъ], на стор. 35: В. Чемберсъ, на стор. 71: А. [нисфельдъ], Б., на стор. 75: С. Ч. [ехонинъ], на стор. 83: А. [нисфельдъ], Б., на стор.: 133: [М.], Д. [обужинскій], на стор. 155: Бакст.

*14. Богъ-помочь! Бесѣда. Ежемѣсячное бесплатное приложеніе къ „Сельскому Вѣстнику“.—С.-Петербургъ, тип. газ. „Сельскій Вѣстникъ“.

1908. Ноябрь. (31 × 22,5).

Обгортка: Г. Нарбутъ. [19]07.

15. Крилицкій, Маркъ. 1908.—Разказы. [Томъ I]¹.—Спб., „Шиповникъ“, тип. Министерства Путей Сообщенія (Товарищества И. Н. Кушнеровъ и К^о). (20 × 14). 211 стор. + 12 стор. об'яв.

Обгортка: Г. Н. [арбутъ]. [19]07.

16. Сатириконтъ. (Стрекоза № 49). Журналъ сатиры и юмора. Издатель М. Г. Корнфельдъ,—Спб., тип. Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ.

1908. № 35. 7. XII. (37,5 × 26,5). 12 + [6] стор.

Малюнок „Замокъ“: Г. Н. [арбутъ] [19]08.

17. Сологубъ, Федоръ. 1908.—Книга раздрукъ. Разказы. СПБ., изд. „Шиповникъ“, [тип.-лит. „Печатное Искусство“]¹. (20 × 13). 194 + [2] стор. 1 р.

Обгортка: Г. Н. [арбутъ] 1908.

18. Шаломъ Ашъ 1908.—Разказы. Авториз. переводъ съ еврейскаго Анны Брумбергъ и Евг. Троновскаго. Томъ первый.—

СПБ., изд. „Шиповникъ“, [тип. Министерства Путей Сообщенія] ¹. (20,5 × 13). 242 + [2] стор.

Обгортка: Георгій Нарбутъ.

19. [..... 1908. — [„Шиповникъ“]. Литературно-художественные альманахи издательства „Шиповникъ“. Книга 4.— С.-Петербургъ, [тип. М. П. С. (Т-ва И. Н. Кушнеровъ и К^о)] ¹. (24 × 16,5). 274 стор. + 14 стор. об'яв. 1 руб.

Тит. стор., заголовні арк. на стор. 7, 53, 235, 249, 255 та кінцівка на стор. 274: Г. Н.[арбутъ] 1908.

20. [..... 1908. — [„Шиповникъ“]. Литературно-художественные альманахи изд. „Шиповникъ“. Книга 7.— С.-Петербургъ, [тип. Министерства Путей Сообщенія (Товарищество И. Н. Кушнеровъ и К^о)] ¹. (14 × 16). 242 стор. + [14] стор. об'яв. 1 руб.

Тит. стор., заголовні арк. на стор. 7, 71, 109: Г. Нарбутъ. [19] 08. Обгортка та марка вид.: М. Д. [обужинскій]. Заг. арк. на стор. 153: [В. Чемберсъ].

1909.

21. Андреевъ, Леонидъ. [1909] ³.— Анатѣма. Трагедія.— [СПБ., изд. „Шиповникъ“, тип.-лит. „Печатное Искусство“] ¹. (24 × 16,5). 176 стор. 1 руб.

Обгортка і титул. стор.: Г. Нарбутъ. [19] 09.

22. Андреевъ, Леонидъ. [1909] ².— Христіане. На рѣкѣ. Набатъ. [Городъ. Книга] ¹.—СПБ., Книгоизд-ство „Освобожденіе“, [тип. „Сѣверъ“] ¹. (15,5 × 11). [2] + 88 стор. (Современная Русская Литература № 59—60).

Універсальна обгортка для серіі „Совр. Русская Лит.“: Г. Нарбутъ. [19] 09.

23 [..... [1909] ².— Война грибовъ. Рисунки Георгія Нарбутъ.— Москва, изд. І. Кнебель. (29,5 × 22). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, аркуш з присвятою, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, кінцівки, ініціали та написи: Г. Нарбутъ. [19] 09. Друк. в кіл. фарб.

24. Гауптманъ, Гергартъ. 1909.—Потонувшій колоколь. Нѣмедкая сказка—драма Гергартъ Гауптмана. Переводъ Евгенія Кольникевичъ подъ редакціей Сергѣя Городецкаго.—[С.-Петербургъ] ¹, изд. „Шиповникъ“, [тип. „Андерсона и Лойдянскаго“] ¹. (18 × 12,5). 192 стор.

Обгортка, тит. стор., аркуш з присвятою, заголовні арк. до дій на стор. 8, 59, 95, 127 та 161 та кінцівка на стор. 191: Г. Нарбутъ. Робота 1908—1909 рр.

* 25. Городецкій, Серг. 1909.—Кладбище страстей. Разказы. Книга 1-я.—СПБ., „Шиповникъ“, тип. Монтвида. (22 × 16). 165 стор. 1 р.

Обгортка та тит. стор.: [Г. Нарбутъ].

26. [.... [1909] ².—Деревяный орель. Рисунки Георгія Нарбутъ.— Москва, изд. І. Кнебель. (29 × 22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

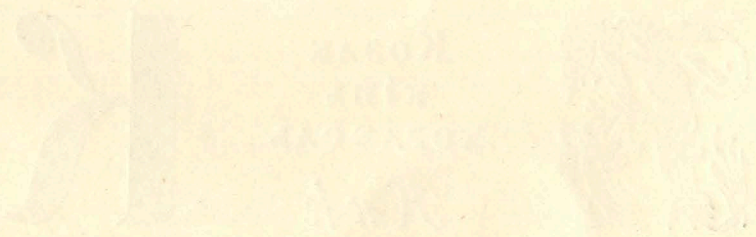

КОЗАК
КІНЬ
КОРАБЕЛЬ

К к к

К

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
м. КІРСЬ

Обгортка, 4-та стор. обг., рамка для тексту, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, ініціали та кінцівки: Георгій Нарбутъ. [19]09. Друк. в кіл. фарб.

27. Дикъ съ, Б. 1909.—Стихотворенія. Предисловіе Вячесл. Иванова.—[С.-Петербургъ]¹, изд. Т-во М. О. Вольфъ, [Печать тип. Т-ва М. О. Вольфъ]¹. (17×12). [8] + 70 + [2] стор. 75 коп.

Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг.): Г. Нарбутъ. [19]09. 28. Зайцевъ, Борисъ. 1909.—Розказы кн. 2-ая.—[Спб]², изд. „Шиповникъ“, [тип. Монтвида]¹. (21,5×16). 198 стор. + [2] стор. об'яв.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбутъ].

29. [..... 1909.—Итали. Литературный сборникъ въ пользу пострадавшихъ отъ землетрясенія въ Мессинѣ.—[С.-Петербургъ]², „Шиповникъ“, [тип. Министерства Путей Сообщенія (Товарищества И. Н. Кушнеровъ и К^о)]¹. (24×16,5). 218 стор. + [2] стор. об'яв. 1 руб.

Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбутъ].

30. Книплингъ. [1909]². МДССССІХ.—Розказы. Пер. К. Чуковскаго. Статія В. Тана.—С.П.Б., изд. „Пантеонъ“, [тип.-лит. „Печатное Искусство“]¹. (19×13). 184 + [2] стор. + [6] стор. об'яв. 1 руб.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбутъ].

31. Крестьянское Дѣло. (Годъ второй). Журналъ, бесплатно предлагаемый къ „Сельскому Вѣстнику“ для годовыхъ его подписчиковъ.—С.-Петербургъ, Книгоиздательство „Сельскаго Вѣстника“, тип. газеты „Сельскій Вѣстникъ“.

1909. Книжка 3. (23×16). 64 стор.

Обгортка: Г. Н. [арбутъ].

32. Мережковскій, Д. С. 1909.—Гоголь. Творчество, жизнь и религія.—С.-Петербургъ, изд. „Пантеонъ“, [тип. Акц. Общ. Типогр. Дѣла въ Спб. (Герольдъ)]¹. (20×13). 232 стор. + [1] вкл. арк. табл. 1 р.

Обгортка у три фарби, тит. стор. і напис „1809—1909“: Г. Н. [арбутъ].

33. Острогорскій, А. Я. 1909.—Живое Слово. Книга для изученія родного языка. Часть II для учениковъ II класса средней общеобразовательной школы. Составилъ А. Я. Острогорскій. Съ оригинальными рисунками И. Билибина, А. Вестфаленъ, М. Добужинскаго, Д. Кардовскаго, Б. Кустодіева, Г. Нарбута, П. Филатова, М. Чемберсъ-Билибиной, В. Чемберсъ и С. Чехонина и снимками съ картинъ. . . . Второе исправленное изданіе.—С.-Петербургъ, [тип.] „Т-во Художественной Печати“. (24×17,5). IV + 424 стор. 1 руб.

Малюнок, напис і кінцівка на стор. 311—312 до Крилова „Два мужика“ та на стор. 364 до „Кукушка и Штухъ“: Г. Нарбутъ. 1908.

34. Острогорскій, А. Я. 1909.—Живое Слово. Книга для изученія родного языка. Часть III для учениковъ III класса средней общеобразовательной школы. Составилъ А. Я. Острогорскій. Съ ори-

гинальными рисунками А. Аргановой, И. Билибина, А. Вестфаленъ, В. Замирайло, Д. Кардовскаго, Б. Кустодіева, Г. Нарбутъ, Р. О-Конель, П. Филатова, М. Чемберсъ-Билибиной, В. Чемберса и С. Чехонина и снимками съ картинъ. Первое издание.— С.-Петербургъ, тип. Тренне и Фюсго. (26 × 17). [4] + 438 стор.

Малюнки на стор. 123 до Крилова „Добрая Лисица“, 166, 169, 171 до билини „Микула Селяниновичъ и Вольга Святославговичъ“, 211 до віршу „Князь Михайло Репнинъ“ А. К. Толстого, 247 до Крилова „Щука и котъ“ та 301 до Крилова „Муха и Дорожные“: Г. Нарбутъ. Робота 1908—1909 рр.

* 35. Пилъскій, Петръ. 1909. — Проблема пола, половые авторы и половой герой.— СПб, Книгоиздательство „Освобождение“, тип. „Съверъ“. (22 × 15). 150 стор. 80 к.

Обгортка, тит. стор. (повт. обг.) та марка видав.: Г. Н. [арбутъ].

* 36. Потапенко, И. Н. 1909.—Герой измѣнникъ. Историческій разсказъ.— [СПБ], изд. и тип. Т-ва М. О. Вольфъ. (21 × 15). (Русская Библиотека М. О. Вольфа).

Обгортка: Г. Нарбутъ. [19] 08.

37. Пястъ, В. Л. 1909.—Ограда. Книга стиховъ.—С.-Петербургъ, изд. и тип. Т-ва М. О. Вольфъ. (17 × 12). [8] + 95 + [3] стор. 75 коп.

Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг.): Г. Нарбутъ.

* 38. Р. К. 1909. — Федька и Гришка шалуны - мальчишки. Текстъ Р. К. Рисунки Буша.— Москва, изд. І. Кнебель. (25 × 19).

Обгортка: Г. Нарбутъ. [19] 09.

39. Сологубъ, Федоръ. 1909. — Книга очарованій.— Петербургъ, „Шиповникъ“, тип. Монтида. (22 × 16). 195 + [5] стор. 1 р.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг. без рамки): Г. Н. [арбутъ].

40. Уэльсъ. [1909]². МДСССХ.—50 тысячъ лѣтъ назадъ. Разсказъ изъ каменнаго вѣка. Перев. Николая Морозова.—С.П.Б., изд. „Пантеонъ“, [тип. Акц. Общ. Типог. Дѣла въ СПб. (Герольдъ)]¹. (18 × 12,5). 134 + [2] стор.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбутъ].

* 41. Черни, А., 1909.—Врачъ, какъ воспитатель ребенка. Перев. съ нѣм. съ предисловіемъ д-ра Г. Горлона.— СПб, Кни-ство „Освобождение“, тип. „Съверъ“. (22 × 15). 88 стор. 50 к.

Обгортка: Г. Н. [арбутъ].

41а. [..... 1909.— [Шиповникъ]. Литературно - художественные альманахи издательства „Шиповникъ“. Книга 8.— С.-Петербургъ, [тип.-лит. „Печатное Искусство“]¹ [і] тип. М. П. С. (Т-ва им. Кушнерева и К⁰) (23 × 16). 268 стор. + [4] стор. об'яв. 1 руб.

Обгортка, тит. стор. та загол. арк. на стор. 7, 49, 123, 159, 175, 199 і 219: Г. Нарбутъ. [19] 08.

42. [..... 1909.— [Шиповникъ]. Литературно - художественные альманахи издательства „Шиповникъ“. Книга 9.— С.-Петербургъ, [тип. Министерства Путей Сообщенія (Товарищества И. Н. Кушнеревъ и К⁰)]¹. (23 × 16). 252 стор. + [12] стор. об'яв. 1 руб.

Тит. стор. та загол. аркуші на стор. 7, 127, 159 і 193: Г. Н. [арбуť]. [19]09. Обгортка П. Б. [илибинъ]. 1909.

43. [..... 1909.—[Шиповникъ]. Литературно-художественные альманахи издательства „Шиповникъ“. Книга 11. — С.-Петербургъ, [тип.-лит. „Печатное Искусство“]¹. (24×16). 148 стор. 1 руб.

Обгортка у дві фарби та тит. стор.: Г. Нарбуť. [19]09.

1910.

44. Аничковъ, Евг. [1910]². — Предтечи и современники. I. [На Западѣ]¹. — [Спб., изд. „Освобождение“, тип. „Сѣверъ“]¹. (21×15,5). 444 стор. + [4] стор. об'яв. 2 р. 50 к.

Обгортка у дві фарби і марка видавнича: Г. Нарбуť. [19]10.

45. Аполлонъ. Редакторъ-издатель Сергій Маковскій. — СПб., „Русская Скороп.“.

1910. № 12. (23×20,5). 60 + 44 + 54 + [2] стор. + [4] стор. об'яв. 1 р. 25 к.

Кінцівка на стор. 44 : Г. Н. [арбуť]. [19]10.

1910. № 11. (23×20,5). 60 + 52 + 48 стор. + [14] вкл. арк. табл. 1 р. 25 к.

Кінцівка на стор. 10³ : Г. Н. [арбуť] 1910

46. Василевскій, И. (Не - Буква). [1910]¹. — Житейское Кабарь. Юмористические рассказы. — С.П.Б., Книгоиздательство „Освобождение“, тип. „Сѣверъ“. (21×16). 195 стор. + [1] стор. об'яв. 1 руб. 25 коп.

Обгортка у дві фарби: Г. Н. [арбуť]. [19]10.

*47. Всеобщій Двухнедѣльникъ. [Безплатное приложение къ „Всеобщей Газете“]¹. [Издатель К. П. Кириллов. Редакторъ Н. П. Рябовъ]². — С.-Петербургъ, Брокгаузъ-Ефронъ, тип. Акціонернаго Общ. „Издательское Дѣло“, Брокгаузъ-Ефронъ.

1910. № 4. (25×17).

Обгортка: Г. Н. [арбуť]. 19[09].

48. Жуковскій, В. [1910]². — Какъ мыши кота хоронили. Соч. В. Жуковского. Рис. Г. Нарбута. — Москва, изд. И. К. Кнебель. (29,5×22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, аркуш з присвятою, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, ініціали: Г. Нарбуť. Робота 1909—1910 рр. Друк. в кїл. фарб.

*48а. Маргеритъ, В. 1910. — Золото. — Романъ. Пер. съ франц. Зин. Львовскаго. — СПб, Книгоизд-ство „Освобождение“, тип. Т-ва скоропеч. (Печатное Дѣло). (20×13). 288 стор. 1 р. 50 к.

Обгортка: Г. Н. [арбуť] 1910.

49. Нарбуť, Владиміръ. 1910. — Стихи. Книга I. — СПб., К-во „Драконъ“, тип. „Правда“. (21×14). 138 стор. 1 руб.

Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбуť]. 1910.

50. Нарбуť, Г. [1910]². — Комета. [Открытое письмо]¹. — [С.-Пб., (тип.) Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (9,5×14). [2] стор. (Въ пользу Общины св. Евгениі).

Малюнок: Georgy Narbut. Anno D.M.—MDCCLXXX. Друк. в кіл. фарб.
51. Нарбут, Г. [1910]².— Органъ. [Открытое письмо]¹.—
[СПБ., (тип.) Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (14 × 9,5). [2] стор.
(Въ пользу Общины св. Евгеніи).

Малюнок: Георгій Нарбутъ. MDCCLXXX. Глуховъ. Друк. в кіл. фарб.
52. Оду, Маргерита (Marguerite Audoux). [1910]¹.—
Мари-Кларъ. (Романъ). Предисловіе Октава Мирбо. Пер. Зин. Львов-
скаго.—СПБ., Книгоиздательство „Освобождение“, [тип. „Съверъ“]¹.
(16 × 13). 160 стор.

Обгортка у дві фарби і марка видавнича: Г. Нарбутъ. [19] 10.

* 53. Олигеръ, Н. 1910.—Праздникъ весны. Романъ.—СПБ.,
Книгоизд-ство „Освобождение“. (21,5 × 16).

Обгортка у дві фарби: Г. Нарбутъ. [19] 09.

54. [..... [1910]².—Пляши Матвѣй, не жалѣй лаптей! Рисоваль
Георг. Нарбутъ.—Москва, изд. І. Кнебель. (28,5 × 22). [8] стор. + [2]
стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, малюнки в аркуш, заставки, напис, ініціали, кінцівки,
малюнки в тексті: Г. Нарбутъ. 1910. Друк. в кіл. фарб.

55. [..... [1910]².—Сказки: Теремокъ. Мизгирь. Рис. Георгія Нар-
бутъ.—Москва, изд. І. Кнебель. (29 × 22). [8] стор. Без тит. стор.

Обгортка, 4-та стор. обг., малюнки в аркуш, малюнки в тексті,
ініціали, написи та кінцівки: Г. Нарбутъ. Робота 1909—1910 рр.
Друк. в кіл. фарб.

* 56. [..... 1910.—У источника жизни. Настольная книга по поло-
вому воспитанію. Съ предисл. проф. А. П. Нечаева и вступит.
статьей женщины врача Л. В. Писаревой.—СПБ., изд. „Освобо-
ждение“. (20,5 × 15). 1 р. 75 к.

Обгортка у дві фарби: Г. Нарбутъ. [19] 09.

57. Френсенъ, Густа въ. [1910]².—Обътованная земля. Пе-
реводъ съ нѣмецкаго Л. Волина.—СПБ., Книгоиздательство „Осво-
бождение“, тип. „Съверъ“. (21 × 16). 382 стор. + [2] стор. об'яв.
1 р. 50 к. (Полное собраніе сочиненій. Томъ первый).

Обгортка у дві фарби: Г. Нарбутъ. [19] 10.

1911.

* 58. Всеобщій Ежемѣсячникъ. — С.-Петербургъ, Брок-
гаузъ Ефронъ.

1911. № 6. (22 × 14).

Обгортка: Г. Нарбутъ. [19] 09.

59. Гаудеамис. Еженедѣльный журналъ. [На обг.: Годъ 1-ый.
Литературно-художественный журналъ]. [Издатель Г. Н. Бреневъ].
[Редакторъ Г. Р. Герцовскій].—С.-Петербургъ, тип. Т-ва „Нашъ Вѣкъ“.

1911. № 9. (30 × 22). 16 стор.

Обгортка: Г. Н. [арбутъ].

60. [Диксъ, Б.]¹. [1911]².—Игрушки. [Сказка Б. Дикса]¹.
Книжка первая. Рисунки Г. Нарбутъ.—Москва, изд. І. Кнебель,

[(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (29,5 × 22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, аркуш з присвятою, рамка для тексту, ініціали, напис, кінцівка, малюнки в аркуш і малюнки в тексті: Г. Нарбуць. [19] 11. Друк. в кіл. фарб.

61. [Д и к с ь, Б.]¹. [1911]². — Игрушки. [Сказка Б. Дикса]¹. Книжка вторая. Рисунки Г. Нарбуць.— Москва, изд. І. Кнебель, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (29,5 × 22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, аркуш з присвятою, рамка для тексту, напис, ініціали, кінцівки, малюнки в аркуш, малюнки в тексті: Г. Нарбуць. 1911. Друк. в кіл. фарб.

62. [..... [1911]². — Жарь-Птица. Дѣтскіе сборники издательства „Шиповникъ“. Книжка первая. — [Спб., „Шиповникъ“, тип.-лит. Акціонернаго Общества „Самообразование“]¹. (26 × 20,5). 48 + [4] стор.

Кінцівки на стор. [4]: Г. Н. [арбуць] [19] 11; обгортка: С. Судейкинъ; ілюстрації та прикраси: В. Бѣлкинъ, С. Чехонинъ, М. Добужинскій.

63. К р ы л о в ь. [1911]². — Три басни Крылова. Силуэты Егора Нарбуць.— Москва, изд. І. Кнебель, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (29,5 × 22,5)¹. [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, малюнки в аркуш, написи, заставки та кінцівки: Г. Н. [арбуць] [19] 11.

*64. Р у к а в и ш н и к о в ь, И в а н ь. 1911. — Проклятый родъ І. Семья желѣзнаго старика. Спб., К-во „Освобожденіе“. (20 × 15).

Обгортка у дві фарби: Г. Н. [арбуць] [19] 11.

1912.

65. А н д е р с е н ь. [1912]². — Соловей. Сказка Андерсена. Рисунки Егора Нарбуць.— Москва, изд. І. Кнебель, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (29,5 × 22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, аркуш з присвятою, заставка, ініціал, малюнки в аркуш, малюнки в тексті та кінцівка: Г. Н. [арбуць]. Робота 1911 — 1912 рр. Друк. в кіл. фарб.

66. А п о л л о н ь. [Издатели: С. К. Маковскій. М. К. Ушаковъ. Редакторъ Сергій Маковскій]¹.— Спб., тип. „Сиріусъ“.

1912. Кн. 9. (26 × 20,5). 60 + [2] стор. + [18] стор. об'яв.

Кінцівки на стор. 15, 24 і 42: Г. Н. [арбуць].

67. [..... [1912]¹. — [Аполлонъ]¹. Литературный альманахъ.— [С.-Петербургъ, Книгоиздательство „Аполлонъ“, тип. „Сиріусъ“]¹. (26 × 20,5). 126 + [6] стор.

Кінцівки на стор. 64 і 93: Г. Н. [арбуць].

68. Г а л ч о н о в ь. П г. изд. [Издатель М. Г. Корнфельдъ]. Редакторъ А. А. Радаковъ.— Спб., [тип. журн. „Сатириконъ“ М. Г. Корнфельда]¹.

1912. № 12. 24-го Марта. Спеціальний номеръ объ игрушкахъ. (31.5 × 25). 16 стор. 10 коп.

Малюнок на 1 стор.: Г. Н. [арбуць] [19] 12. Друк. в кіл. фарб. 69. [..... 1912. — Глаголинъ и его роли. Отзвы и портреты. Собраны А. Б. Брянскимъ. — СПб., изд. З. Элькиндъ, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ] ¹. (24 × 17,5). [2] + 44 + [2] стор. + [9] вкл. арк. табл.

Обгортка: Г. Н. [арбуць].

70. Джекъ Лондонъ. 1912. — Вѣра въ человекѣ. Разказы — СПб, Кн-во „Прометей“, Н. Н. Михайлова, тип. „Энергія“. (21 × 14). 229 + [3] стор. 1 р. (Собрание сочиненій съ предисловіемъ Леонида Андреева. Переводъ съ англійскаго подъ редакціей А. Н. Кудрявцевой, Т. III).

Обгортка у дві фарби: Г. Н. [арбуць].

71. Крыловъ. 1912. — Басни: Котенокъ и скворецъ. Осель и соловей. Василекъ.

Видання не було здійснене. Були тільки окремі відбитки.

72. Крыловъ. [1912] ². — Басни: [Крылова. Рисунки Егора Нарбуць] ¹. Стрекоза и муравей. Лисица и виноградъ. Кукушка и пѣтухъ. — [Москва, изд. І. Кнебель, (тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ. С.-Петербургъ] ¹. (29 × 22,5). [8] стор. + [2] стор. на обг.

Обгортка, тит. стор., мал. в аркуш, заставки та кінцівки: Г. Н. [арбуць] [19] 12. Частина малюнків друк. в кіл. фарб.

73. Крыловъ. [1912] ³. — 1812 годъ въ басняхъ Крылова. Силуэты Егора Нарбуць. — С.П.Б., изд. Общины Св. Евгениі, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]. (33 × 23,5). 38 + [2] стор.

Обгортка, дві тит. стор., малюнки в аркуш, силуети в тексті, ініціали, написи: Г. Н. [арбуць]. Работа 1911 — 1912 рр. Частина друк. в дві фарби.

74. Лукомскіе, В. Г. и Г. К. [1912] ². МСМХІІ. — Вишневецкій замокъ. Его исторія и описаніе. — Санктпетербургъ, [(тип.) „Сиріусъ“] ¹. (28 × 19). 40 + [2] стор. + [16] вкл. арк. табл. (Отдѣльный оттискъ изъ журнала „Старые Годы“, Мартъ 1912 г.).

Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг. в одну фарбу): [Г. Нарбуць. 1912].

75. Н. [арбуць] ³, Г. [1912] ³. — [Ex-libris] ². В. [ладимірь] ³ Л. [укомскій] ³. — [Спб.] ³. (9 × 7,5). 1 стор.

Малюнок в дві фарби: Г. Н. [арбуць].

76. [..... 1912. — Новыя идеи въ философіи. Непериодическое издание, выходящее подъ редакціей профессора Н. О. Лосского и Э. Л. Радлова. Сборникъ первый. Философія и ея проблемы. — СПб., Книгоиздательство „Образованіе“, [тип.-лит. „Энергія“] ¹. (21 × 15). IV + 82 + [2] стор. 80 коп.

Універсальний ex-libris та видавничя марка (1910 р.): Г. Н. [арбуць].

77. С.-Петербургъ. Издательство „Грядущій День“. [1912]².—Германъ Гриммъ. Микель-Анджело Буонароти. Переводъ В. Г. Малахѣевой-Мировичъ подъ редакціей А. Л. Волинскаго. [Плакат рекламный]².— [Спб.]², [Издательство „Грядущій День“]². (55,5 × 42,5). 1 стор.

Малюнок в двѣ фарби: Г. Н. [арбуць] [19] 12.

*78. Сѣверова, Н. Б. 1912.—Къ идеаламъ. Повѣсть съ иллюстраціями И. Е. Рѣпина.— [С. 1.], Кн-во „Прометей“ И. Н. Михайлова. (20 × 14).

Обгортка: Г. Н. [арбуць] [19] 11.

79. Скиталець. 1912. Разказы и пѣсни. Томъ V. — Спб, К-во „Освобожденіе“, тип. „Сѣверъ“ (22 × 16). 261 + [1] стор. 2 р. 25 к.

Обгортка в двѣ фарби: Г. Н. [арбуць].

80. Современникъ. Ежемѣсячный журналъ литературы, науки, исторіи, искусства, общественной жизни и политики. Издатель П. И. Пѣвнѣвъ. Редакторъ П. В. Быковъ.—Спб, тип. „Улей“. 1912 Ноябрь. (24 × 15,5). 400 стор. + [16] стор. об'яв.

Обгортка та тит. стор.: Г. Н. [арбуць].

81. [Тройницкій, С.]². [1912]³. — Sigillum Sergii Nicolai Filii de Troinica Troinicensi. [Відбитка печатка]².— [Спб.]². (6 × 6).

Малюнок печатки: [Г. Нарбуць. 1912].

1913.

82. Андерсенъ. [1913]². — Прыгунъ. Сказка Андерсена. Рисунки Егора Нарбуць.— Москва, изд. Юс. Кнебель, [(тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (30,5 × 23). [8] стор. + 2 стор. на обг. Без тит. стор.

Обгортка, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, кінцівки: Г. Н. [арбуць]. Робота 1912—1913 рр. Ініціал: А. В. Друк. в філ. фарб.

*83. Андерсенъ. [1913]³.—Старый уличный фонарь. Сказка Андерсена.

Видання не було здійснене. Були тільки окремі відбитки.

*84. Андерсенъ. [1913]³. — Стойкій оловянный солдатикъ. Сказка Андерсена. Рисунки Г. Нарбуць.— Москва, изд. І. Кнебель.

Видання не було здійснене. Були тільки окремі відбитки.

85. Аполлонъ. [Издатели: С. К. Маковский. М. К. Ушаковъ. Редакторъ: Сергій Маковский]¹.— [Спб, (тип.) Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ].

1913. [Кн.]². 6. (26 × 20,5). [8] стор. об'яв. + 96 стор. + [6] вкл. арк. табл.

Малюнок між. стор. 28—29 та кінцівки на стор. 12, 23, 43: Егоръ Нарбуць. [19] 13.

86. Верещагинъ, В. А. 1913.—Русская карикатура. III. А. Орловскій. [Обложку и заглавный листъ рисовалъ Г. И. Нарбуць]¹.—С.П.Б., [Отпечатано въ тип. „Сиріусъ“]¹. (28 × 20). 100 + [8] стор. + [22] вкл. арк. табл.

Обгортка та тит. стор. в двѣ фарби: Егоръ Нарбуць. 1913.

87. Волконскій, Сергѣй, кн. 1913.—Выразительное слово. Опыт изслѣдованія и руководства въ области механики, психологій, философіи и эстетики рѣчи въ жизни и на сценѣ. — СПб, [тип. „Сиріусъ“] ¹. (23 × 18). 216 стор. + [4] стор. об'яв. 1 р. 50 к.

Обгортка: Г. Н. [арбуť] [19]13.

*88. Франгелъ, Н. Н., бар. 1913.—Вѣнокъ мертвымъ. Художественно-историческія статьи. — СПб, тип. „Сиріусъ“. (27 × 21). 187 стор. 2 р. 25 к.

Написи на обгор.: [Г. Нарбуť].

89. Гербоѳдъ. Издаваемый С. Н. Тройницкимъ. [Редакторъ-издатель С. Н. Тройницкій] ¹. — Санктпетербургъ, [тип. „Сиріусъ“] ¹.

1913. №№ 1 — 12. (24 × 18). 214 + [2] + 12 + [2] стор. + [1] вкл. арк. табл.

Обгортка, тит. стор. у двѣ фарби, заставки до кожного числа, кінцівка на стор. 244, а також герби друк. в кѣл. фабр на стор. 63, 80, 101, 127 та 214: Г. Н. [арбуť]. Робота 1912—1913 рр.

90. Грибоѳдовъ, А. С. 1913.—Горе отъ ума. Комедія въ четырехъ дѣйствіяхъ въ стихахъ А. С. Грибоѳдова [съ иллюстраціями Д. Н. Кардовскаго. Вступленіе, редакція текста и примѣчанія Н. К. Пиксанова] ¹. — Санктпетербургъ, [изд. и тип. Товарищества Р. Голике и А. Вильборгъ] ¹. (34 × 27,5). 158 + [2] + 14 + [20] стор. + 29 вкл. арк. табл.

Три тит. стор. та написи: Г. Н. [арбуť] [1913].

91. Гриммъ, Германъ. 1913.—Микель-Анджело Буонароти. Переводъ В. Г. Малахѣевой-Мировичъ. Художественная редакція книги М. В. Добужинскаго и В. Н. Левитскаго. [Томъ 1] ¹. Вып. 1—5. СПб., изд. „Грядущій День“, редакторъ А. Л. Вольнскій, тип. „Якорь“. (35 × 26). [6] + 312 + [3] стор. + [18] вкл. табл.

Обрамлення на стор. 170, 171, 195, 212 і 213, ініціали на стор. 5, 25, 48, 69, 107, підписи на стор. 63, 73 і 308 та кінцівка на стор. 116: Г. Н. [арбуť]. Робота 1912—1913 рр. Обгортка, заголовні арк., марка видавничка та друкарська: М. Добужинскій. Решта книжкових прикрас: М. Добужинскій та В. Левитскій.

*92. Заринъ-Несвицкій, Ф. Е. 1913.—Тайна поповскаго сына. Историческая повѣсть Ф. Е. Зарина-Несвицкаго.—[Спб.], изд. Т-ва М. О. Вольфъ. (27 × 19).

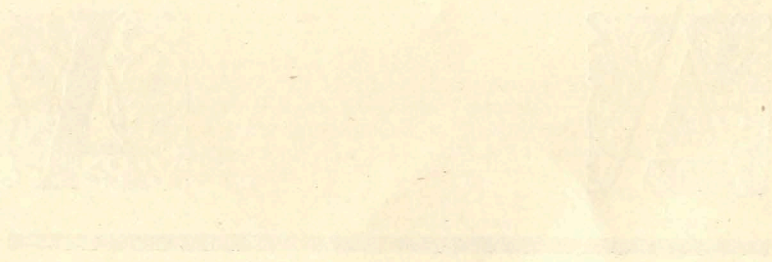
Обгортка: Г. Н. [арбуť] [19]13.

93. Казнаковъ, С. Н. [1913.—Пакетовыя табакерки Императорскаго Фарфороваго Завода. [Обложку рисовалъ Г. И. Нарбуť. Виньетку на титульномъ листѣ рисовалъ В. Я. Чемберсъ] ¹. — С.-Петербургъ, [тип. „Сиріусъ“] ¹. (25 × 17). 200 + [4] вкл. арк. табл.

Обгортка в три фарби: [Г. И. Нарбуť. 1913].

94. Кіевское Губернское Земство. [1913] ².—Кіевская Губернская Земская Управа на основаніи заключенія экспертной комиссіи..... [Диплом] ².—Спб., тип. Сиріусъ. (37 × 51). 1 стор. (Кіевское Губернское Земство).

Малюнок рамки і тексту: Егорь Нарбутъ. [19] 13. Друк. в кїл. фарб.
*95. Крыловъ. 1913. — Басни Крылова. Рисунки Егора Нар-
бута.—Москва, изд. Иос. Кнебель.

Видання не було здійснене. Були тільки окремі відбитки.

96. Крыловъ. 1913.—Спасенная Россія по баснямъ Крылова.
Рисунки Егора Нарбута. — Санктпетербургъ, тип. „Сиріусъ“.
(33 × 24,5). 36 + [2] стор.

Обгортка, 4 стор. обг., дві тит. стор., арк. з присвятою, заставки,
кінцівки, написи, малюнки в аркуш, малюнки в тексті, ініціали: Егорь
Нарбутъ. Робота 1912—1913 рр. Друк. в кїл. фарб.

97. Либровичъ, С. Ф. 1913.—Исторія книги въ Россіи. Со
снимками съ древнихъ рукописей, образцами первопечатныхъ книгъ
и позднѣйшихъ рѣдкихъ изданій, портретами, копіями картинъ,
гравюръ и пр. и пр.—С.П.Бургъ—Москва, изд. Товарищества М. О.
Вольфъ, [Печать типографіи Т-ва М. О. Вольфъ]¹ (22,5 × 15,5). [2] +
+ 224 стор.

Обгортка у дві фарби: Г. Н. [арбутъ] 19 [13].

98. Саккетти, Л. А., проф. [1913]¹ МСМХІІІ.— Исторія музики
[На обг.: всѣхъ временъ и народовъ]. Томъ ІІІ. Вып. 1—3.—С.-Пе-
тербургъ, изд. „Шиповникъ“, [тип. Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹.
(29 × 27,5). 296 стор. + [6] вкл. арк. табл.

Обгортка в дві фарби та ініціали на стор. 11, 23, 34, 69, 86, 104,
155, 191, 240, 251 і 279: Егорь Нарбутъ. 1913. Заголовні арк.: С. Ч. [е-
хошинъ]; Марка видавника: [М. Добужинскій].

99. С.-Петербургъ. Книгоиздательство „Образо-
ваніе“. [1913]². — „Образованіе“. Книгоиздательство научныхъ и
популярно-научныхъ сочиненій по всѣмъ отраслямъ естествознанія.
Каталогъ изданій 1913 г.—С.-Петербургъ, тип.-лит. „Двигатель“.
(20 × 14). 48 стор.

Марка видавника: [Г. Нарбутъ]. Порівняй з маркою в „Новыхъ
идеяхъ философіи“, СПб, 1912.

1914.

100. А. О. 1914.—Ф. Лидваль.—СПБ, [тип. Товарищество Р. Голике
и А. Вильборгъ. Петроградъ]². (33 × 23). 18 стор. + [54] вкл. арк.
табл.

Обгортка та тит. стор. в три фарби: Г. Н. [арбутъ].

101. Аполлонъ. [Издатели: С. К. Маковскій, М. К. Ушаковъ.
Редакторъ: Сергій Маковскій]¹.—[Спб., тип. Т-во Р. Голике и
А. Вильборгъ]¹.

1914. [Кн.]² 1—2. (25,5 × 20). [8] стор. об'яв. + 160 + [8] стор. +
+ [30] вкл. арк. табл.

Напис „Художественная Лѣтопись“ на стор. 131: [Г. Нарбутъ].

102. Аргусъ. Издатель: Акц. Об-во „Біохромъ“, въ лицѣ
П. Е. Кулакова. Редакторъ: Вас. Регининъ (Раціонортъ).—Петро-
градъ, [тип. Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ].

1914. № 20. (24,5 × 16,5). 128 стор. 50 коп.

Обгортка в три фарби: Г. Н. [арбуť] 1914.

103. Баунгартенъ, Ф., Поладъ, Ф., Вагнеръ, Р. 1914.—Эллинистическо-римская культура въ изложеніи Франка Баунгартена, Франца Полада, Рихарда Вагнера. Переводъ Э. Э. Малеръ подъ редакціей проф. М. И. Ростовцева. Съ 5 хромофотографіями, 4 картами и планами, 440 рисунками въ текстѣ и 6 одноцвѣтными таблицами.—С.П.Б., изд. „Брокгаузъ-Ефронъ“, [тип. Акц. Общ. „Брокгаузъ-Ефронъ“] ¹. (27,5 × 19). [2] + XVIII + 778 стор. + [15] вкл. арк. табл.

Оправа та тит. стор. в двѣ фарби: Егоръ Нарбуť. [19]14.

*104. Баянъ, Владимъ. 1914.—Лирической потокъ, Лирионетты и Баркароллы. Предисловія: Іер. Іер. Ясинскаго-Бѣлинскаго и Игоря-Сѣверянина.—СПБ, изд. и тип. Т-ва М. О. Вольфъ. (26 × 18). V + 40 II стор. 80 к.

Обгортка: Г. Н. [арбуť] 1913.

105. Гербовѣдъ. Издаваемый С. Н. Тройницкимъ. [Редакторъ-издатель С. Н. Тройницкій] ¹.—Санктпетербургъ, [тип. Спірусъ] ¹.

1914. № № 1—12. (25,5 × 19). 196 стор. + [3] вкл. арк. табл.

Обгортка, тит. стор. у двѣ фарби, заставки до всіх чисел, герби, що не увійшли до загального Гербовника, та герб між стор. 60 і 61 друк. в кіл. фарб: Г. Н. [арбуť]. Робота 1912—1914 рр.

106. Дульскій, П. М. 1914.—Памятники казанской старины. Очеркъ П. М. Дульскаго съ 50 снимками видовъ „Старой Казани“. Приложение. Археологическій этюдъ, Б. П. Денике, о фрескахъ Свяжскаго, Успенскаго монастыря (съ 6 снимками древней живописи).—Казань, изд. С. В. Соломина, Центральная типографія. (24 × 14,5). 232 стор. 1 р. 50 коп. 1.000 пр.

Обгортка: Егоръ Нарбуť. 1913.

107. [..... [1914]] ².—Календаръ на 1915 годъ. Акціонерное Общество словолитни О. И. Лемана въ Петроградѣ и Москвѣ.—Петроградъ—Москва, Акціонерное Общество словолитни О. И. Лемана, тип. при словолитнѣ. (28 × 20). [32] стор.

Малюнок в три фарби на обгортці: Егоръ Нарбуť.

108. Лермонтовъ, М. Ю. 1914.—Полное собраніе сочиненій. Редакція и примѣчанія П. Е. Щеголева. Художественная редакція М. В. Добужинскаго и В. Н. Левитскаго. Томъ I. [Проспектъ] ².—С.П.Б., Издательство „Грядущій день“, [тип. „Якорь“] ¹. (14 × 10,5). 16 стор.

Обгортка, що відтворює в зменшеному вигляді тит. стор. видання: Г. Н. [арбуť]. Видання не було здійснене.

109. Лукоморье. [Редакторъ-издатель М. А. Суворинъ. Завѣд. худ. отдѣломъ Г. А. Магула] ¹.—Петроградъ, [тип. Т-ва А. С. Суворинъ—„Новое Время“] ¹.

1914. № 24. Х. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.

Малюнок „Гербъ Галиціи“, „Лембергъ—снова Львовъ“ та заставки на стор. 1 і 2: Егоръ Нарбуť. 1914. Друк. в кіл. фарб.

1914. № 28. 21. XI. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.
Малюнок „Бельгійській левъ и тевтонській орелъ“: Егор Нарбутъ.
1914. Друк. в кіл. фарб.

1914. № 31. 13. XII. (33 × 25). 26 стор. + [1] вкл. арк. табл.
25 коп.

Заставки на стор. 6 та кінцівки на стор. 14 і 21: Г. Н. [арбутъ].
№ 32. 25. XII. 1914. (33 × 25). 34 стор. + [1] вкл. арк. табл.
35 коп.

Малюнок „Зима“ на обг., малюнок „Св. Софія“, заставки на стор.
12 і карикатура на Франца-Іосифа та Вільгельма на стор. 30: Егоръ
Нарбутъ. 1914. Друк. в кіл. фарб.

110. Лукомскій, В. К. и Модзалевскій, В. Л. 1914.—
Малороссійскій Гербовникъ, [съ рисунками Егора Нарбута] ¹.—
Санктъ-Петербургъ, изд. Черниговскаго Дворянства, [тип. „Сиріусъ“
[і] Худож. Граф. Зав. А. А. Бене] ¹. (28,5 × 19,5). XXVI + [6]
+ 214 + [4] + 2 стор. + LXVIII + [2] + 12 + [4] стор. + [1]
вкл. арк. табл.

Обгортка, тит. стор. (повт. обг.), друга тит. стор. в 4 фарби, ма-
люнки гербів на стор. VII (Чернігівської губерні), на стор. [6] графа
Кирила Розумовського друк. в кіл. фарб. і 159 гербів на табл. XLII—
LXVIII (Гербы Малороссійскіе): Егоръ Нарбутъ. 1914.

* 111. Лукомскій, Г. К. 1914.—Старинные театры.—Санктпе-
тербургъ. (25 × 18).

Напис на обг.: [Г. Нарбутъ].

112. Любанское Общество Попеченія о бѣдныхъ.
[1914] ³.—Открытое письмо.—Любань. Любанское Общество Попе-
ченія о бѣдныхъ, (тип.) тов. Р. Голике и А. Вильборгъ. Петроградъ.
(9 × 14). 2 стор.

Напис і марка товариства на звороті листівок з малюнками різ-
них художників: Г. Н. [арбутъ].

113. Международная Выставка Печатнаго Дѣла
и Графики въ Лейпцигѣ. 1914.—Каталогъ Русскаго Отдѣла.
Международная Выставка Печатнаго Дѣла и Графики въ Лейпцигѣ.
1914.—[Спб., тип. „Сиріусъ“] ¹. (24 × 17). 226 + [6] стор. + [9] вкл.
арк. табл. 3.000 пр.

Обгортка у три фарби, тит. стор. (повт. обг. в одну фарбу), за-
ставки та кінцівки: Г. Н. [арбутъ] [1914].

114. [Нарбутъ, Егоръ] ². [1914] ². — Верховный Глав-
нокомандующій Его Императорское Высочество Великій Князь Николай
Николаевичъ. [Плакат] ².—Петроградъ, изд. Акц. Об-ва „Біохромъ“,
[тип.] Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ. (57 × 41). 1 стор. (Военные
картины № 4).

Малюнок: Егоръ Нарбутъ. 1914. Друк. в кіл. фарб.

115. [Нарбутъ, Егоръ] ². [1914] ². — Казакъ и нѣмцы.
[Плакат] ².—С. П. Б. Петроградъ, изд. Акц. Об-ва „Біохромъ“, [тип.] Т-во
Р. Голике и А. Вильборгъ. (57 × 40,5). 1 стор. (Военные картины. № 1).

Малюнок: Егоръ Нарбутъ. 1914. Друк. в кіл. фарб.

116. **Н а р б у т ь**, Г. 1914. — Казакъ Крючковъ. [Почтовая карточка] ¹. — [Петроградъ, лит. Н. Кадушина] ¹. (14 × 19). 2 стор. (Въ пользу Общины св. Евгеніи).

Малюнок: Г. Н. [арбутъ] 1914. Друк. в кѣл. фарб.

117. **Н а с в ѣ т о в а**, Ю. [1914] ¹. — Друзья. Разказы. Рисунки П. Захарова. Обложка работы Г. Нарбута. — [Москва] ¹, изд. т-ва И. Д. Сытина, [тип. т-ва И. Д. Сытина] ¹. (22,5 × 18). 149 + [2] стор. 75 коп., в пап. 85 коп. (Библиотека „Тропники“ подъ редакціей П. Соловьевой и Н. Манасеиной).

Обгортка в двѣ фарби та марка бібліотеки: Г. Н. [арбутъ] [19] 13. Люстраціи: П. Захаровъ.

118. **Н а ш а С т а р и н а**. Литературно-историческій ежемѣсячникъ. Редакторъ-издатель Н. Н. Сергѣевскій. — С.-Петербургъ, годъ изд. первый, тип. „Сельскаго Вѣстника“.

1914. № 1. (24,5 × 15,5). 136 стор.

Кіндівки на стор. 66, 89 і 111: Г. Н. [арбутъ] 1908.

1914. № 4. (24,5 × 15,5). (307—402) стор.

Кіндівка на стор. 348: Г. Н. [арбутъ].

119. [.... 1914. Отклики. Литература. Искусство. Наука. Бесплатное приложение къ № 77 газеты „День“. — [Петроградъ]. (32 × 25,5).

Заголовок тит. стор.: Г. Н. [арбутъ].

120. [.... 1914. — Педагогическій Музей Военно-Учебныхъ Заведеній. 1864—1914. Историческій очеркъ подъ редакціей Я. Л. Барскова. — С.-Петербургъ, тип. „Спиріусъ“. (25 × 19). XXVII + [1] + 344 + 3 стор. + [27] вкл. арк. табл. 5 руб.

Обгортка та марка музею: Г. Н. [арбутъ] [19] 14.

121. [.... 1914. — Переписка Микель-Анджело Буонароти и жизнь мастера, написанная его ученикомъ Асканіо Кондиви. Съ приложениемъ портрета и двадцати рисунковъ. Переводъ Маргариты Павликовой. — СПб., изд. „Шиповникъ“, [тип.-лит. „Двигатель“] ¹. (24,5 × 17,5). [8] + 238 стор.

Оправа у двѣ фарби: Г. Н. [арбутъ].

122. **R a d l o w**, N. [1914] ¹. — Der Moderne Buchschmuck in Russland. Gesammelt und zusammengestellt von Sergei Makowsky. Text von N. Radlow. — [St. Petersburg, Druck der Gesellschaft R. Golicke und A. Willborg] ¹. (33 × 24). [8] + 112 стор. + XIX вкл. арк. табл.

Обгортка у двѣ фарби та друга тит. стор. у двѣ фарби: Georg Narbutt.

123. **Р о с с і я**. Община св. Евгеніи. [1914] ³. — Въ пользу Общины св. Евгеніи. 3 коп. [Благодійна марка] ². — [С.-Петербургъ] ³. (4,5 × 4,5). 1 стор.

Малюнок марки в двѣ фарби: Г. Н. [арбутъ].

124. [.... [1914] ¹. — Русская Икона. Сборникъ первый. [второй, третій]. [Редакціонный комитетъ: Вс. А. Дмитріевъ, гр. В. А. Комаровскій, П. И. Нерадовскій, Н. Н. Пунинъ, А. И. Соболевскій,

Н. П. Сычевъ и Шефферъ. Редакторъ-издатель Сергій Маковскій] 1.—С.-Петербургъ, [тип. Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ] 1. (37 × 28). 94 + [2] + (95 — 158) + [2] + (159 — 206) + 2 стор. + [4] + [2] + [3] вкл. арк. табл.

Обгортка, тит. стор., 4 стор. обг., верхня лінія, окраса колонцифр, ініціали, написи та кінцівки: Георгій Нарбутъ.

125. С.-Петербургъ. Издательство Т-ва М. О. Вольфъ. 1914.—Новыя изданія. 1913—1914. Каталогъ книгъ для дѣтей и взрослыхъ изданныхъ Т-вомъ М. О. Вольфъ.—С.-Петербургъ. (25 × 19).

Обгортка у дві фарби: Г. Н. [арбутъ] [19]13.

126. С.-Петербургъ. Типографія „Сиріусъ“. [1914] 3. Контора типографіи Сиріусъ [Бланок контори].—[Спб., тип. Сиріусъ] 1. 1 стор.

Заголовок бланку в дві фарби: Г. Н. [арбутъ].

127. Сэнъ-Викторъ, [Поль де] 1. 1914.—Побѣдители сильныхъ. По Сэнъ-Виктору П. Соловьева. Обложка работы Г. Нарбута.—[Москва] 1, изд. Т-ва И. Д. Сытина, [тип. Т-ва И. Д. Сытина] 1. (22,5 × 18,5). 44 стор. 40 коп. (Библиотека „Тропинки“ подъ редакціей П. Соловьевой и Н. Манасеиной).

Обгортка у дві фарби та марка бібліотеки: Г. Н. [арбутъ].

* 128. Сви́рскій, А. 1914.—Богъ любви.—СПБ., Книгоиздательство „Освобожденіе“. (21 × 15,5).

Обгортка: Г. Н. [арбутъ] [1914].

129. Соловьева, П. и Манасеина, Н. [1914] 1.—Родные завіты. Биографіи замѣчательныхъ людей.—[Москва] 1, изд. Т-ва И. Д. Сытина, [тип. Т-ва И. Д. Сытина]. (23 × 19). 178 + [2] стор. 1 руб. (Библиотека „Тропинки“. Подъ редакціей П. Соловьевой и Н. Манасеиной).

Обгортка в дві фарби та марки бібліотеки: Г. Н. [арбутъ] [19] 13.

130. [..... 1914.—150 лѣтъ Никольско-Бахметьевскаго Хрустального завода князя А. Д. Оболенскаго. Описаніе истории завода и краткій очеркъ о развитіи стекольнаго дѣла въ Россіи. Приложенія: I. Матеріалы по исторіи Никольско-Бахметьевскаго Завода. II. Матеріалы по исторіи стекольнаго дѣла въ Россіи.—С.-Петербургъ, изд. Постояннаго Бюро Съѣздовъ Стеклозаводчиковъ, [тип. „Сиріусъ“] 1. (29 × 24). LIV + 260 + [4] стор. + [21] вкл. арк. табл.

Обгортка : Егоръ Нарбутъ. 1914.

1915.

131. Блокъ, Александръ. 1915.—Стихи о Россіи.—Петроградъ, изд. журнала „Отечество“, [тип. „Якорь“] 1. (23 × 15,5). 44 + [4] стор. 40 коп.

Обгортка у дві фарби : Г. Н. [арбутъ].

132. [..... [1915] 1.—Гербы гетмановъ Малороссіи. [Рисоваль Е. И. Нарбутъ. Издалъ С. Н. Тройницкій] 1.—[Петроградъ, тип. Сиріусъ] 1. (24,5 × 17,5). [34] стор. 50 пр.

Обгортка, тит. стор. (повт. обг.) та 14 малюнків гербів : Г. Н. [арбуť].

133. Городецкій, Сергѣй. 1915.—Четырнадцатый годъ.—Петроградъ. Книгоиздательство „Лукоморье“, тип. „Сиріусъ“. (28 × 20). 60 + [8] стор. 1 р.

Обгортка у двѣ фарби: Егоръ Нарбуť. 1914.

134. Евгенъевъ, Борисъ. 1915.—Ваятель. Стихи. 1910—1914.—Петроградъ, изд-во „Трирема“, [тип. А. Лавровъ и К^о]¹. (19 × 14,5). 48 стор. 75 коп.

Обгортка та марка видавнича : Г. Н. [арбуť].

135. Зоммеръ-Острогорская, А. К. 1915.—Маленькое Живое Слово. Книга для изученія родного языка для учениковъ приготовительнаго класса средней общеобразовательной школы. Составила А. К. Зоммеръ-Острогорская. Съ рисунками И. Билибина, А. Вестфаленъ, О. Делла-Восъ-Кардовской, Д. Кардовскаго, Б. Кустодіева, Г. Нарбуťа, М. Чемберсъ - Билибиной, В. Чемберса и другихъ и снимками съ картинъ..... Второе изданіе.—Петроградъ, тип. Тренке и Фюсно. (26 × 17). [4] + 252 стор. 80 коп.

Малюнки на стор. 5 до казки „Лиса и дятелъ“, 11 до казки „Котъ и пѣтухъ“, 56 до віршу Ушинскаго „Мальчикъ и мотылекъ“, 125 до віршу Сурикова „Сѣнокосъ“, 135 до оповід. Аксакова „За груздями“, стор. 161 до віршу Плещеева „Конецъ осени“.

*136. Ивановъ, Георгій. 1915.—Памятникъ Славы. Стихотворенія.—Петроградъ, Издательство „Лукоморье“, тип. Т-ва А. С. Суворина—„Новое Время“. (17 × 13).

Обгортка у двѣ фарби та тит. стор. (повт. обг. безъ медальйону): Егор Нарбуť. [19]15.

137. Лѣтописъ. Ежемѣсячный литературный, научный и политическій журналъ. Издатель А. Н. Тихоновъ. Редакторъ А. Ѳ. Радзишевскій.—Петроградъ, тип.-лит. Акд. О-ва „Самообразование“.

1915. Декабрь. IV + 408 стор. + [8] стор. об'яв. 1 р. 25 к.

Заголовок обг. у двѣ фарби: Г. Н. [арбуť].

138. Лукоморье. [Редакторъ-издатель М. А. Суворинъ. Завѣд. худ. отдѣломъ Г. А. Магула]¹.—[Петроградъ]¹, [тип. Т-ва А. С. Суворина—„Новое Время“]¹.

1915. № 6. 7. II (33 × 25).

Заставки на стор. 1 і 2 : Г. Н. [арбуť] [19]15.

1915. № 7. 14. II. (33 × 25). 18 + [1] вкл. арк. табл. 25 коп.

Заставка на стор. 1 : Г. Н. [арбуť] [19]15.

1915. № 16. 18. IV. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.

Малюнок „Нашъ развѣдчикъ подъ нѣмецкой ракетой“ : Г. Н. [арбуť] [19]15. Друк. в кѣл. фарб.

1915. № 20. 16. V. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.

Малюнокъ „Надъ замкомъ Ягеллоновъ“ : Г. Н. [арбуť]. [19]15. Друк. в кѣл. фарб.

1915. № 24. 13. VI. (23 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.

Заставка на стор 1 : Г. Н. [арбуť]. Друк. в кѣл. фарб.

1915. № 25. 20. VI. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.
Заставка на стор. 4 : Г. Н. [арбуць].
1915. № 26. 27. VI. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 коп.
Заставка на стор. 1 : Г. Н. [арбуць]. Друк. в кіл. фарб.
1915. № 28. 11. VII. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.
Малюнок „Британській Левъ и гальск. Пѣтухъ надъ Дарданел-
лами“ : Г. Нарбуць. [1915]. Друк. в кіл. фарб.
1915. № 49. 5. XII. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 25 к.
Малюнок „Могила“ : Г. Н. [арбуць] [19] 15. Друк. в кіл. фарб.
139. Лукомскій, Г. К. 1915.—Галиція въ ея старинѣ. Очерки
по исторіи архитектуры XII—XVIII вв. и рисунки Г. К. Луком-
скаго.—Петроградъ, изд. и тип. Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ.
(30,5 × 23). [4] + 126 + [4] стор. + [15] вкл. арк. табл.
- Обгортка, форзац і дві тит. стор.: Егоръ Нарбуць. [19] 15. Друк.
в кіл. фарб.
- * 140. Модзалевскій, В. Л. 1915.—Товстолѣсы. Очеркъ исто-
ріи рода. — [Петроградъ]³. (20 × 13).
- Обгортка: Егоръ Нарбуць. [19] 15. Видання не було здійснене.
Було тільки кілька відбиток. Друк. в кіл. фарб.
141. [Нарбуць, Егоръ. 1915]². — Библиотека Гербового
Отдѣленія Департамента Герольдіи Правительствующаго Сената.
[Ex-libris]². — [Петроградъ]². (9,5 × 7,5). 1 стор.
- Малюнок: Егоръ Нарбуць. 1915.
142. [Нарбуць, Егоръ. 1915]². — Изъ книгъ барона Н. П.
Врангеля. [Ex-libris]². — [Петроградъ]³. (8,5 × 7,5). 1 стор.
- Малюнок: Г. Н. [арбуць] 1915.
- 142 а. Олигеръ, Н. [1915]². — Волки.—Петроградъ, Изда-
тельство „Лукоморье“, тип. С. Самойлова. (25 × 19). [4] + 236 стор.
1 р. 50 к.
- Обгортка у дві фарби : Егоръ Нарбуць. [19] 15.
- 142 б. Опочининъ, В. П. 1915. — Грезы и жизнь. Стихотво-
ренія.—Петроградъ, [Издательство „Лукоморье“, тип. „Сиріусъ“]¹.
(28 × 19,5). 114 + [6] стор. 1 р. 50 к.
- Обгортка у дві фарби : Егоръ Нарбуць. [19] 15.
- * 143. Отечество. — Иллюстрированная лѣтопись. [Народная
война]. Редакторъ-издатель З. И. Гржебинъ.—Петроградъ, тип. „Якорь“.
1915. № 1. (25,5 × 19).
- Обгортка в дві фарби: Егоръ Нарбуць.
144. Россія. Романовскій Комитетъ. [1915]². — Дип-
ломъ на званіе почетнаго члена отдѣленія Романовскаго Комитета.—
Петроградъ, [тип. Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (43 × 57,5)]. 1 стор.
- Малюнок рамки та тексту: Егоръ Нарбуць. 1915. Друк. в кіл.
фарб.
145. Россія. Романовскій Комитетъ. [1915]². —
Свидѣтельство. Во вниманіе къ пожертвованію Вашему на дѣло при-
зрѣнія сиротъ сельскаго населенія, состоящій подъ Высочайшимъ Его
Императорскаго Величества Покровительствомъ Романовскій Ко-

митеть..... [Диплом]². — Петроградъ, [тип.] Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (57 × 43,5). 1 стор.

Малюнок рамки та тексту: Егоръ Нарбутъ. 1915. Друк. в кїл. фарб. 146. Россія. Романовскій Комитетъ. [1915]². — Свидѣтельство. Во вниманіе къ щедрому дару Вашему на дѣло призрѣнія сиротъ сельскаго населенія, состоящей подъ Высочайшимъ Его Императорскаго Величества Покровительствомъ Романовскій Комитетъ..... [Диплом]². — Петроградъ, тип. Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ. (57 × 43,5). 1 стор.

Малюнок рамки та тексту: Егоръ Нарбутъ. 1915. Друк. в кїл. фарб. * 147. [..... 1915. — Сборникъ Лукоморья. Военные рассказы. — Петроградъ. (20,5 × 13).

Обгортка в три фарби: Егоръ Нарбутъ. [19]15.

148. Соловьева, П. и Манасейна, Н. [1915]¹. — Васильки. Легенды. Рисунки и обложка Г. Нарбутъ. — [Москва], изд. Т-ва И. Д. Сытина, [тип. Т-ва И. Д. Сытина]¹. (22 × 18). 102 + [2] стор. 70 коп., в пан. 85 коп. (Библіотека „Тропинки“ подъ редакціей П. Соловьевой и Н. Манасейной).

Обгортка, марка бібліотеки, написи, ініціали, заставки, малюнки в аркуш, кінцівки: Г. Н. [арбутъ] [19]13. Частина роб. друк. в кїл. фарб.

149. Старкъ, Эдуардъ (Зигфридъ). 1915. — Шаляпинъ. — Петроградъ, изд. и тип. Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (32,5 × 23,5). [6] + VI + 252 + [6] стор. + [24] вкл. арк. табл.

Тит. стор., заголовки до окр. розд., ініціали, кінцівки, верхня лінія та малюнок в три фарби коробки для книги : Егоръ Нарбутъ. [19]15. Друк. у дві фарби.

150. [Тройницкій, С.]¹. 1915. — Гербы командира и офицеровъ брига Меркурія. — Петроградъ, [тип. Свиріусъ]¹. (16,5 × 12,5). 32 стор. 250 пр.

Обгортка, тит. стор. (повт. обг.), 4-та стор. обг., фронтиспіс і малюнки гербів: Г. Н. [арбутъ].

151. Щепкинъ-Куперникъ, Т. 1915. — Пѣсня брюссельскихъ кружевницъ. [Рисунки худ. Е. И. Нарбута]¹. — [Петроградъ]¹, изд. Т-ва М. О. Вольфъ, [Печать и клише Т-ва М. О. Вольфъ]¹. (29 × 22,5). [4] + 6 + [2] стор. 50 коп.

Обгортка в дві фарби, тит. стор., малюнок в арк., малюнки в тексті, написи, ініціал та кінцівки : Егоръ Нарбутъ 1914.

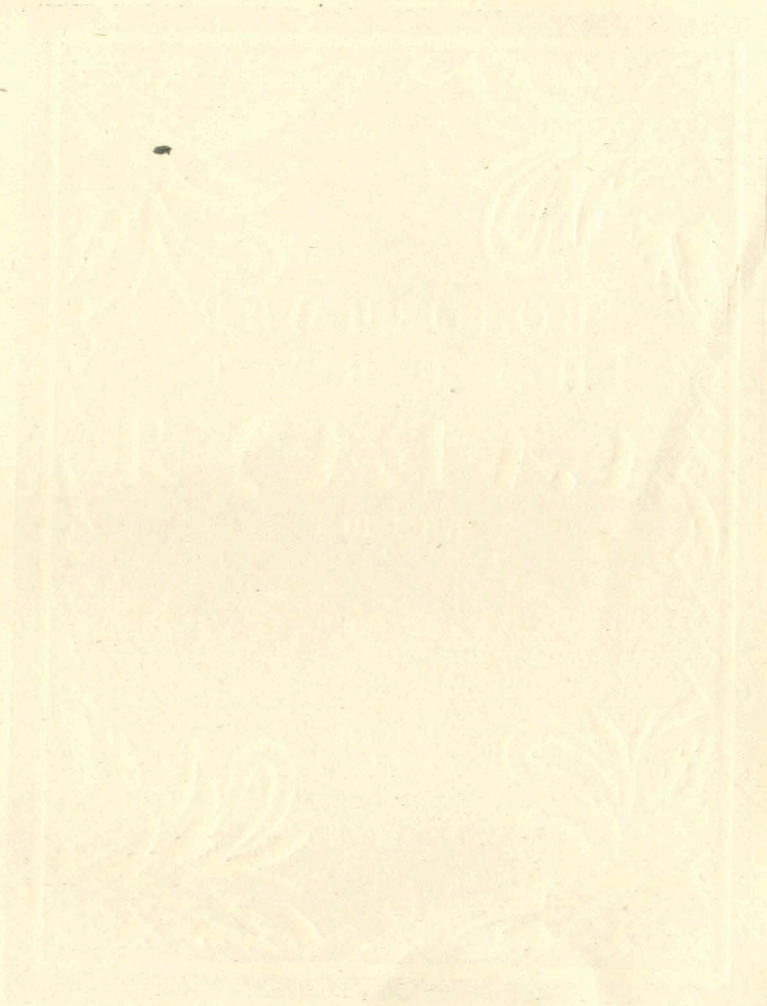
1916.

152. Аполлонъ. [Издатели: С. К. Маковскій, М. К. Ушаковъ. Редакторъ: Сергій Маковскій. — Петроградъ, [тип.] Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹.

1916. [Кн. 1]. (25,5 × 20). [4] + 62 + [2] стор. + [4] стор. об'яв + [18] вкл. арк. табл.

Тит. стор. в три фарби та напис (повт. ч. 1—2 за 1914 р.) на стор. 33: Егоръ Нарбутъ. [19]16.

*153. Бенуа, Александръ. 1916.—Русская школа живописи. Выпускъ I. — Петроградъ, изд. Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (20 × 16).

Обгортка: Егоръ Нарбутъ. [19]14. Видання не було здійснене.

154. Верещагинъ, В. А. 1916. — Московскій Аполлонъ. Альбомъ князя А. М. Бѣлосельскаго. 1725 — 1809. — Петроградъ, [тип. Сиріусъ] ¹. (28,5 × 20,5). 84 + [2] стор. + [10] вкл. арк. табл. 15 руб. 300 пр.

Заставка розмальована від руки на стор. 5 та кінцівки: Егоръ Нарбутъ. [19]16. Обгортка: В. Чемберсъ.

155. Ганзенъ, А. В. 1916. — Російскій Императорскій флотъ. Картины художника А. В. Ганзена. Текстъ ст. лейт. К. Г. Житкова. — Петроградъ, тип. Акц. Общ. Типогр. Дѣла. (46 × 56). [62] стор. + [16] вкл. арк. табл.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Егоръ Нарбутъ. [19]15.

156. Гоголь, Н. В. [1916] ³. — Сочиненія Н. В. Гоголя. Подъ редакціей В. В. Калаша. Томъ I. — [Петроградъ] ², изд. Брокгаузъ — Ефронъ, [тип. Акц. общ. Брокгаузъ — Ефронъ] ¹. (21 × 13,5). [12] + XXIV + [12] + 376 стор. + [6] вкл. арк. табл. (Библиотека Русскихъ Классиковъ. Серія I).

Оправа, форзац, фронтиспіс, тит. стор. (в дальших 2—10 т.т. змінювалось Нарбутом число та зміст тому), напис „Н. В. Гоголь“ та силует Гоголя: Г. Н. [арбутъ] [1916].

157. Лукоморье. Редакторъ-издатель М. А. Суворинъ. — [Петроградъ] ², [тип. А. С. Суворина — „Новое Время“] ¹.

1916. № 1. I. (33 × 25). 18 стор. + [1] вкл. арк. табл. 30 коп.

Малюнок „Новый годъ“: Егоръ Нарбутъ. [19]15. Друк. в кїл. фарб.

158. [.....] 1916. — Ал. К. Лядовъ. — Петроградъ, Попечительный Совѣтъ для Поощренія Русскихъ Композиторовъ и Музыкантовъ, тип. „Сиріусъ“, клише динкографіи Голике и Вильборгъ. (23 × 17). 221 + [3] стор. + [30] вкл. арк. табл. 2 руб. 50 коп.

Обгортка: [Г. Нарбутъ].

*159. Модзалевскій, Вадимъ и Савицкій, Петръ. 1916. — Очерки искусства старой Украины: Черниговъ. — Черниговъ — Петроградъ. (20,5 × 12,5).

Обгортка у дві фарби та видавничка марка „Studio Artis Ukraine“: Г. Нарбутъ. [19]15. Видання не було здійснене. Було тільки кілька відбиток.

160. Модзалевскій, Левъ Николаевичъ. 1916. — Для дѣтей. Стишки Льва Николаевича Модзалевскаго. Съ 35 рисунками Егора Нарбута. — Петроградъ, [„Огни“] ¹, [тип. Императорской Академіи Наукъ, Художественно-графич. зав. „Уніонъ“ [i] фототипія и тип. А. Ф. Дресслера] ¹. (24 × 19). [4] + 48 стор. + [2] вкл. арк. табл.

Обгортка у три фарби та малюнки-віньетки: Егоръ Нарбутъ [19]15.

161. [.....] 1916. — „Огни“. Исторія. Литература. Редація Е. А. Лядкаго, Б. М. Модзалевскаго и А. А. Сиверса. Книга первая. [Рисункъ обложки и заглавной страницы исполненъ художникомъ Г. И.

Нарбутомъ]¹. — Петроградъ, „Огни“, [тип.-лит. Акц. О-ва „Просвѣщенія“]¹. (21 × 14). 316 стор. + [2] вкл. арк. табл. 3 руб.

Обгортка та тит стор.: Егоръ Нарбутъ. [19]16.

*162. Петроградъ. Выставка англійскихъ и французскихъ гравюръ. 1916.—Выставка англійскихъ и французскихъ гравюръ XVII вѣка. — Петроградъ, [тип.] Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ. (123,5 × 69,5). 1 стор.

Напис у дві фарби: [Г. Нарбутъ].

163. Ремизовъ, Алексѣй. 1916.— Укрѣпа. Слово къ русской землѣ о землѣ родной, тайностяхъ земныхъ и судьбѣ.— Петроградъ, [тип. „Сиріусъ“]¹. (25 × 17,5). 140 + [4] стор. 1 руб. 75 коп.

Обгортка у дві фарби: Егоръ Нарбутъ. 1915.

164. Репнинъ, С. 1916.—Сказка о любви прекрасной королевы и вѣрнаго принца. Иллюстраціи Егора Нарбута.—Петроградъ, [Издательство „Башня“, (тип.) Т-во Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (30 × 22,5). 64 стор. + [5] вкл. арк. табл. 3 руб. 80 коп.

Обгортка у дві фарби, тит. стор. (повт. обг.), малюнки на окремих аркушах в кілька фарб, написи, ініціали, малюнки в тексті та кінцівки: Г. Н. [арбутъ] [19]16.

165. [..... [1916]¹. — Ро (?) ерихъ. Текстъ: Ю. К. Балтрушайтиса, А. Н. Бенуа, А. І. Гидони, А. М. Ремизова и С. П. Яремича. Художественная редакція: В. Н. Левитскаго. Десять сказокъ и притчъ Н. К. Ро (?) ериха. [Переплетъ, форзацъ и титульные листы по рисунку художника Егора Нарбута. Рисунокъ для обложки переплета художника В. Н. Левитскаго]¹.— Петроградъ, Издательство „Свободное Искусство“, [Художественно-графическое заведеніе „Уніонъ“]. (34,5 × 25,5). 234 + [4] стор. + XXX вкл. арк. табл.

Оправа, форзац в три фарби та тит. сторінки: Егоръ Нарбутъ.

166. Россія. Общество Англійскаго Флага. 1916.—Банкетъ Общества русско-англійскаго сближенія 17 февраля 1916 года. [Menu.]. — [Петроградъ]². (12,5 × 15,5). 2 стор.

Малюнок герба Т-ва: Г. Н. [арбутъ].

* 167. Россія. Общество Охраненія Народнаго Здравія. [1916]². — Общество Охраненія Народнаго Здравія. Дѣтская Колонія. [Марка благодійна]². — [Петроградъ]³. (4,5 × 4,5). 1 стор.

Малюнок в дві фарби: Г. Н. [арбутъ]. [19] 16.

168. Толстой, Л. Н. гр. 1916.— Хаджи-Муратъ. Иллюстраціи Е. Е. Лансере.— Петроградъ, изд. т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (30,5 × 24). [8] + XXXII + [10] + 180 + VII + [2] стор.

Тит. стор. в дві фарби, написи, заставки та кінцівки: Г. Н. [арбутъ] 1916.

1917.

169. [.... 1917. — Александръ Бенуа. Монографія подъ редакціей Г. К. Лукомскаго. [Проспектъ, вып. III]¹.—[Петербургъ]¹. Издательство „Свободное Искусство“, [Художественно-графическое заведеніе „Уніонъ“]¹. (21 × 16,5). 12 стор.

Обгортка у дві фарби, що відтворює тит. стор. видання: Егорь Нарбутъ. 1916. Видання не було здійснене.

170. Генеральный Секретарь по Народной Освѣтѣ. [1917]². — Генеральный Секретарь по Народной Освѣтѣ і в. о. ректора Української Академії Мі(?)стецтва мають честь..... [Запрошення на відкриття Академії]². — [Київ]². (11 × 17). 1 стор.

Малюнок тексту: Г. [Нарбут].

171. Гомеръ. 1917.—Иліада Гомера. Переводъ Н. М. Минскаго. Изданіе четвертое.— Пгр., изд. „Шиповникъ“, [тип. В. Андерсона и Г. Лойдянскаго]¹. (27 × 18). 358 + [2] стор. 2 р. 75 коп.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Г. Н. [арбутъ] [1909].

*172. Инициатива и Изобрѣтательность. Журналъ свободнаго творчества. — Петроградъ.

1917. Январь—мартъ.

Обгортка в три фарби: Егорь Нарбутъ. 1917.

173. [... 1917.—Картини войны.—[Петроградъ]², Главн. Управл. Генеральнаго Штаба, [тип.] Т-ва Р. Голике и А. Вильборгъ. (24 × 33). 32 стор. 75 коп.

Обгортка у чот. фарби та тит. стор. (змінена обг.): Егорь Нарбутъ. 1916.

174. Лукоморье. [Редакторъ-издатель М. А. Суворинъ]¹. — [Петроградъ]², [тип. Т-ва А. С. Суворина — „Новое Время“]¹.

1917. № 9—11. 2. IV. (33 × 25). [2] + 28 + [2] стор. 1 руб.

Малюнок „Куличъ-городъ“: Г. Н. [арбутъ] [19]15. Друк. в квл. фабр.

175. Лукомскій, Г. К. [1917]¹.—Старинныя усадьбы Харьковской губерніи. Часть первая. Уѣзды: Ахтырскій, Богодуховскій, Валковскій, Волчанскій, Сумскій, Харьковскій.—Петроградъ, [изд. графа Н. В. Клейнмихель, (тип.) Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ]¹. (27,5 × 19). 100 + [4] стор. + [232] ілюстр. стор. 25 р.

Обгортка у дві фарби, дві тит. стор., шість заг. арк. до розділів ілюстраційної частини, заставки та кінцівки: Егорь Нарбутъ. 1916. Частина прикрас з більш ранніх видань.

176. Новый Журналъ для Всѣхъ. Изд. И. И. Дабужскій, Ред. И. М. Василевскій. — Петроградъ, тип. Т-ва „Екатерингофское Печатное Дѣло“.

1917. № 1. (25,5 × 19). 176 стовп.

З недрук. работ Г. І. Нарбута уміщено: „Автопортретъ“ на стовп. 1—2, „Архитектурный пейзажъ“ на стовп. 39—40 та „Поле Бородина“ стих. М. Ю. Лермонтова на стовп. 137—138.

177. Радловъ, Н. [1917]¹.—Современная русская графика. Редакція Сергѣя Маковского. Текстъ Н. Радлова. — [Петроградъ, изд. т-во „Свободное Искусство“, Художественно-графическое заведение „Унионъ“]¹. (33 × 25). XX + 152 стор. + XXXVII вкл. арк. табл. 500 пр.

Обгортка, напис та ініціал: Г. Н. [арбутъ] 1916. Крім того з недрук. творів Г. І. Нарбута уміщено форзац для в-ва „Своб. Иск.“ в дві фарби та обг. до А. Бенуа „Русская школа живописи“. Вып. I, 1916.

178. Скалдинъ, А. 1917.— Странствія и приключенія Никодима Старшаго. Романъ. — Петроградъ, К-во „Фелана“, тип. Изд. Т-ва „Т/д. М. П. Якушевъ и К-о“. (20 × 13). 346 + [3] стор. + [1] вкл. арк. помилок.

Обгортка у дві фарби: Егоръ Нарбутъ. 1916.

*179. [..... 1917.— Українська абетка. Малюнки Георги(?)я Нарбута.— С.-Петербурґ, вы(?)д. друкарні Т-ва Голике і Вільборґ. (32,5 × 25).

Обгортка та 13 арк. малюнків літер (б, в, г—г, з, и—і, к, л, м, н, о, с, ф, ч): Георгій Нарбут. Видання не було здійснено. Були тільки окремі відбитки.

180. Українська Народня Республіка. 1917.— Державний Кредитовий Білет. Сто карбованців.— [Київ, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (10,5 × 17). 2 стор.

Малюнок: Г. Н. [арбут]. Друк. в кіл. фарб.

1918.

181. [..... 1918.— Архивъ декабриста С. Г. Волконскаго. Подъ редакціей кн. С. М. Волконскаго и Б. Л. Модзалевскаго. Т. I. До Сибири. Часть I. Съ портретами С. Г. Волконскаго и иллюстраціями.— Петроградъ, изд. „Огни“, [тип. Т-ва Р. Голике и А. Вильборґ]. (26 × 18,5). [4] + VIII + IV + 526 + [2] стор. + [55] вкл. арк. таб. 50 руб.

Обгортка: Егоръ Нарбутъ. [19] 16.

182. Військово-Науковий Вістник Генерального Штабу У. Н. Р.—Київ, [друк. Генерального Штабу]¹.

1918. [Кн.] I. (22 × 17,5). 64 + [4] стор.

Обгортка та тит. стор. (повт. обг.): Георгій Нарбут року 1918.

183. Державна Академія Мистецтв. [1918]³.— Державна Академія Мистецтв у Київі року 19... дня, По ч.... Ректор. [Бланк]².— [Київ]². (22,5 × 17,5). [2] стор.

Напис бланку: Г. Нарбут. 1918.

184. Дорощенко, Д. 1918.— Коротенька історія Чернігівщини. Чернігів, Видавниче Товариство „Сіверянська Думка“, [друк. Губ. Земства]¹. (21,5 × 14). 38 стор. 1 крб. 10 коп.

Видавнича марка: Г. Н. [арбут] 1918.

185. Зайцев, Павло. 1918.— Оксана. Перше кохання Шевченка.— Київ, Видавництво „Друкаръ“, Печатня Вид. Товариства „Друкаръ“. (13,5 × 9). 32 стор. 50 коп.

Обгортка, заставки та кінцівки: Георгій Нарбут року 1918.

186. Коваленко, Грицько. 1918.— Оповідання з української історії для початкових шкіл. З портретами, картами й малюнками. Видання третє.— Черкаси, Видавниче Товариство „Сіач“, [друк. Видавничого Товариства „Сіач“]¹. (22 × 14). 118 + II стор. 3 крб. 60 коп.

- Обгортка: Г. Н.[арбут] [19] 18.
187. Народня Справа. Видає Київська Губерська Народня Управа. [Редагує Комітет]¹.— Київ, [друк. Київської Губерської Народньої Управи]¹.
1918. Ч. 32—33. 24. VIII. (26,5 × 18). 44 + [4] стор. 50 коп.
- Обгортка: Георгій Нарбут. Київ. 1918. VIII. 17.
188. Наше Минуте. Журнал історії, літератури і культури. [Редактор Пав. Зайцев]¹.— Київ, Видавниче Т-во „Друкарь“, [друк. Видавничого Товариства „Друкарь“]¹.
1918. Число 1. (27 × 18). 210 стор.+ [6] стор. об'яв.
- Обгортка у дві фарби та тит. стор. (повт. обг. в одну фарбу): Георгій Нарбут. 26. V. 1918 р. Київ.
189. Україна. Державна Скарбниця. 1918.—Білет Державної Скарбниці на тисячу гривень.— [Берлін]³. (15 × 22). 2 стор. Малюнок: [Г. Нарбут. 1918]³. Друк. в дуже зміненому вигляді.
190. Українська Академія Мистецтв. [1918]³.— Українська Академія Мистецтв. [Відбитка гумової печатки]².— [Київ]². (4 × 4).
- Малюнок печатки: [Г. Нарбут. 1918].
191. [Українська Держава]³. [1918.—Промислове свідоцтво]³. [Рамка з сіткою]².— [Київ, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (26 × 17). 1 стор.
- Малюнок рамки та сітки: [Нарбут. 1918].
192. Українська Державна Академія Мистецтв. [1918]³.—Українська Державна Академія Мистецтв. [Тиснена відбитка з круглої печатки Академії]².— Київ. (8,5 × 8,5). 1 стор. Малюнок печатки: [Г. Нарбут. 1918]³.
193. Українська Державна Академія Мистецтв. [1918]².— Українська Державна Академія Мистецтв у Києві року 19... дня. [Бланк]².— [Київ]². (36 × 23). [4] стор.
- Напис бланку: [Г. Нарбут. 1918].
194. Українська Народня Республіка. 1918.—Державний Кредитовий Білет. Десять гривень.— [Берлін]³. R. [eichs]³ D. [guckerei]³. (9 × 14). 2 стор.
- Малюнок: Г. Н.[арбут] [1918].
195. Українська Народня Республіка. 1918.—Державний Кредитовий Білет. П'ятьсот гривень.— [Берлін]³. R [eichs]³ D [guckerei]³. (12 × 18,5). 2 стор.
- Малюнок: Г. Н.[арбут]. Друк. в кіл. фарб.
196. Українська Народня Республіка. 1918.—Державний Кредитовий Білет. Сто гривень.— [Берлін]³. R [eichs]³. D [guckerei]³. (11,5 × 17,5). 2 стор.
- Малюнок: Г. Нарбут [19] 18. Друк. в кіл. фарб.
197. Українська Народня Республіка. [1918]³.— [Поштова марка]². 50 шагів.— [Київ, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (2,5 × 2). 1 стор.
- Малюнок: [Г. Нарбут].

198. Українська Народня Республіка. [1918]³. — [Поштова марка]². 40 шагів. — [Київ, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (3 × 2,5). 1 стор.

Малюнок: [Г. Нарбут].

199. Українська Народня Республіка. [1918]³. — [Поштова марка]². 30 шагів. — [Київ, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (2,5 × 2). 1 стор.

Малюнок: [Г. Нарбут. 1918].

200. Українське Товариство Діячів Пластичного Мистецтва. [1918]. — Товариство Діячів Українського Пластичного Мистецтва має за честь запросити Вас [Запрошення на відкриття з'їзду]². — [Київ]². (11,5 × 20). 1 стор.

Малюнок тексту: [Г. Нарбут. 1918].

201. Український Державний Університет в Києві]². [1918]². — Рада професорів і Ректор першого Національного Українського Державного Університету в Києві повідомляючи Вас про акт урочистого відкриття Університету, яке відбудеться о 11-й год. дня 6 Жовтня ц. 1918 року [Запрошення на акт]². — [Київ]². (30 × 17,5). 1 стор.

Малюнок тексту в дві фарби: [Г. Нарбут].

1919.

202. Вестник Совета Народного Хозяйства Украины. Еженедельный журнал. 1-й год издания. [Изд. Редакционно-Издательского Отдела Укрсовнархоз'а]¹. — [Киев, тип. Акц. Общ. Н. Т. Корчак-Новицкого]¹.

1919. № 1. 10. VI. (31 × 22). 44 стор. 2 р. 50 к.

Обгортка: Г. Н. [арбут] 1919.

1919. № 2. 21. VI. (31 × 22). 36 стор. 2 руб. 50 коп.

Обгортка (повт. № 1) та заставки: Г. Н. [арбут] 1919.

203. Винниченко, В. 1919. — Твори. Том перший. — Київ, Видавництво „Дзвін“, [друк. Ігн. Штеймана, Т. з о. п. Відень]¹. (21 × 14,5). 260 стор. 15 гривень.

Обгортка (в дальших II—V тт. змінював Нарбут число та зміст тому): Георгій Нарбут. Київ. 1918. XI.

204. Воронедь, А. 1919. — Ярина. Український Букварь. Зложив А. Воронедь. З малюнками художників М. Козика, А. Середи, Г. Павловича. Обгортка художника Нарбута і К. Трохименка (?). — Київ-Ляйпциг, вид. Міністерства Народньої Освіти [і Мистецтв]¹. Українська Накладня, [із друк. Шарфого у Ведлярі]¹. (22,5 × 15). 80 стор.

Обгортка у дві фарби: Георгій Нарбут. Київ, р. 1918. VIII. 12.

205. Житєцький, П. 1919. — Енеїда Котларевського в звязку з оглядом української літератури XVIII століття. — Київ, Всеукраїнський Кооперативний Видавничий Союз, друк. акц. т-ва „П. Барський“. (25 × 17,5). 120 стор. 40 гривень.

Універсальна обгортка та видавнича марка: Георгій Нарбут. Київ, 1919. 2.

206. З о р и. Двухнедельник отдела искусств при Наркомпросе. Издание Всеукраинского Литературного Комитета. [Редактор: С. Мстиславский. Обложка, заставка и виньетки работа художника Г. Нарбута]¹.—[Киев, Советская Типография]¹.

1919. № 1. (23,5×22). 48 стор.

Обгортка в три фарби, тит. стор. в дві фарби, заставки, кінцівки, верхня лінія та марка ВЛК: Георгій Нарбут. Київ, року 1919. VII.

207. М и с т е д т в о. Літературно-мистецький тижневик української секції Всеукрлітком'а. [За редакційну колегію відповідає Михаль Семенко]¹.—[Київ, друк. „І. І. Чоколов“].

1919. ч. 3. Червень. (28×21). 34 стор. 8 крб. 50 коп. 5.000 пр.

Тит. стор., заставка на стор. 3: Георгій Нарбут. Київ, року 1919. V.

1919. ч. 4. Червень. (28×20,5). 48 + [4] стор. 8 крб. 50 к. 5.000 пр.

Тит. стор. (повт. ч. 3), заставка на стор. 3 (повт. з ч. 3) і 11 та кінцівка на стор. 48: Георгій Нарбут року 1919. V.

1919. ч. 5—6. Липень. (28×20,5). 56 стор.+ [4] вкл. арк. табл. 15 крб. 4.000 пр.

Обгортка у дві фарби, тит. стор. (повт. обг.), заставка на стор. 3 (повт. з ч. 3), 9 (повт. з ч. 4), 22 та 47, верхня риса та кінцівки: Г. Н. [арбут] [19] 19.

208. Н а р о д н о е П р о с в е щ е н и е. Издание Народного Комиссариата Просвещения Украины. [Редактор: Редакционная Коллегия]¹.—Киев, [тип. Т-ва И. Н. Кушнерев и К^о]¹.

1919. № 1. Июль. (27,5×17). 96 стор. 12 руб.

Обгортка: Георгій Нарбут року 1919. VII.

209. Н а р о д н о е Х о з я й с т в о У к р а и н ы. Ежемесячное издание Укрсовнархоз'а. [Редакционная коллегия: Э. Квириг. М. Сокольев. А. Прасолов. Редактор А. Прасолов]¹.—Киев, [Университетская типография Акц. О-ва Н. Т. Корчак-Новицкого]¹.

1919. № 2—3. Апрель—Май. (27,5×18). 224 ст.+ [4] ст. об'яв. 12 р.

Обгортка: Г. Н. [арбут] 1919.

210. Н а р о д н я О с в і т а. Видання Народного Комисариату Освіти України. Виходить раз у місяць. [Редактор: Редакційна Коллегія]¹.—Київ, [друк. І. М. Кушнерева та Спілки]¹.

1919 р. ч. 1. Липень. (27×17). 96 стор. 12 крб.

Обгортка: Георгій Нарбут року 1919. VIII.

211. [..... [1919]]¹.—Революционное Искусство.—Киев, Бюро пропаганды Всеукраинского Литературного Комитета Нар. Ком. Просв., [тип. „И. И. Чоколов“]¹. (22×17,5). 16 стор.

Обгортка: Г. Н. [арбут] [19] 19.

212. С о л н ц е Т р у д а. Двухнедельное издание Укрсовнархоз'а. [Редактор А. Прасолов. Обложка, надписи, заглавные буквы, иллюстрации, виньетки и концовки—Г. Нарбута, М. Ойгенблика, К. Адамской и М. Бург]¹.—Киев, [тип.-лит. Бр. Б. и Г. Кацлун]¹.

1919. № 1. (35,5×26,5). 24 стор.+ [1] вкл. арк. табл. 5 руб.

Обгортка у дві фарби, малюнок на стор. 13 і між стор. 16 і 17, ініціали на стор. 1, 4, 6, 9, 14, кінцівки на стор. 5, 11, написи на

стор. 1, 4, 6, 9, 12, 14 та заставки на стор. 1, 12, 20 і 23: Георгій Нарбут року 1919. Київ.

1919 № 2. (25,5 × 36,5). 24 стор. + [1] вкл. арк. табл. 5 руб.

Обгортка у три фарби (повт. № 1), заставки на стор. 1 (повт. № 1), 14 (повт. № 1), 20 (повт. № 1), ініціали на стор. 1 (повт. № 1), 3, 7 (повт. № 1), написи на стор. 1, 3, 5, 7, 10, 18 і кінцівка на стор. 23: Георгій Нарбут року 1919. Київ. Друк. у дві фарби.

213. Українська Держава. [1919]³. — Знак Державної Скарбниці. Сто карбованців. — [Кам'янець - Подільський, друк. Експедиції Заготовки Державних Паперів]³. (9 × 17,5). 2 стор.

Малюнок: [Г. Нарбут. 1918.]. Друк. в кіл. фарб.

1920.

214. Днепровский Водный Транспорт. Двухнедельное издание Днепровского Управления Водного Транспорта. [Редактор: Коллегия]¹. — Киев, [тип. А. И. Гросман]¹.

1920 г. № 1. 1. V. (33,5 × 24). 20 стор. 50 руб.

Обгортка у дві фарби: Георгій Нарбут. Київ, року 1920.

215. З е р о в, М и к о л а. [1920]². ДСМХХ—Антологія римської поезії. — Київ, Вид. Т-во „Друкарь“. (15,5 × 10,5). 64 стор.

Обгортка у дві фарби: Георгій Нарбут року 1920.

216. К н и г а р ь. Літопис українського письменства. Виходить що місяця. Рік видання четвертий. [Редактор М. Зеров]¹. — Київ, [Кооперативне В-че Т-во „Час“ у Києві, друк. Кооперат. В-че Т-во „Час“]¹.

1920. Число 1 — 3. (27,5 × 18). 96 стор.

Заголовок тит. стор.: Г. Н. [арбут] 1920. 1.

217. Київ. Літературно-художня виставка пам'яті Тараса Шевченка. 1920. — Літературно-художня виставка пам'яті Тараса Шевченка [Плакат]². — Київ, літ. Я. К. Бендіяновського. (74 × 55). 1 стор.

Малюнок в дві фарби: Георгій Нарбут. Київ, року 1920.

218. М и с т е ц т в о. [Видання Державного Видавництва УСРР. Редактор М. Семенко]¹. — Київ, [друк. І. М. Кушнерева та Спілки]¹. (30,5 × 22,5). 82 стор. 1.000 пр.

Обгортка у дві фарби, тит. стор. (повт. обг.), заставки, кінцівки та ініціали: Георгій Нарбут року 1920.

1923.

219. А р г о н а в т ы. [Иллюстрированные сборники по вопросам изобразительного искусства и музейной жизни. Под редакцией Э. Ф. Голлербаха (живопись и прикладное искусство), Д. И. Митрохина (графика) и Н. Я. Лансере (архитектура).]¹. — [Петроград, Книгиздательство „Петроград“, Военная Типография Штаба Р.-Кр. Краевой Армии]¹.

Державна
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
Л. КИЇВ

1923. № 1. (28 × 23). 92 стор. + [4] стор. об'яв.

На стор. 25 потрет (силует) Д. Н. Митрохина: [Г. И. Нарбут].

1924.

220. Охочинский, В. К. 1924. — Книжные знаки Георгия Нарбута. — Ленинград, „Север“, тип.-лит. „Транспечати“ НКПС. (17 × 13). 16 стор. 500 пр.

На стор. 10 — Кн. знак Д. Н. Дубенского („Изъ книгъ Д. Н. Дубенского — Г. Н. [арбутъ] [19] 07“); 11 — Кн. знак. О. Н. Значко-Яворской („Г. Н. [арбутъ] [1910]“); 14. — Кн. знак. П. Я. Дорошенко („Изъ Библиотеки Петра Дорошенка“ [Г. Нарбутъ. 1916]) та 15 — Кн. знак. О. Ганзен („Ex-libris Oscar Hansen — Георгій Нарбут. 1919. X. 6“).

1925.

221. Коряк, В. 1925. — Нарис історії української літератури. Література передбуржуазна. — [Харків]¹, Державне Видавництво України, [друк. Держвидав України ім. Г. І. Петровського, № 1]¹. (23 × 17). 376 стор. 2 кар. 50 к.

На стор. 205 малюнок до „Енеїди“: Г. Нарбут. [1919].

222. Щербаківський, Данило та Ернст, Федір. 1925. — Український Портрет. Виставка Українського портрету XVII — XX ст. [Обгортка роботи худ. В. В. Кричевського. Лінійки, заголовні літери та кінцівки Ю. Нарбута]¹. — Київ, Всеукраїнський Історичний Музей ім. Т. Шевченка, [Держ. Треста „Київ-Друк“. Друкарня 2]¹. (22,5 × 15). 64 стор. + [16] вкл. арк. табл.

Між стор. 42 і 43 портрет родини художника: Георгій Нарбут. [1919].

1926.

223. Модзалевський, В. 1926. — Гути на Чернігівщині. За редакцією та з передмовою акад. М. Біляшівського. — Київ, вид. та друк. Української Академії Наук. (27 × 18). [4] + 192 + [2] стор. + [2] вкл. арк. табл. 2 крб. 25 коп. 1.200 пр. (Українська Академія Наук. Археологічний Комітет. Відділ мистецтва. Monumenta et fontes Artis Ucrainicae, Fontes v. I).

Портрет (силует) В. Модзалевського: [Г. Нарбут. 1919].

А К Т А Н А Р В В Т О Р В М

III. ПАМ'ЯТКОВИЙ ВІДДІЛ.

Склав Ф. Ернст.

ПОРТРЕТИ Г. І. НАРБУТА.

1. А. Могилевський. Портрет Г. І. Нарбута. Поясний, $\frac{3}{4}$ уліво, у петлиці рожева квіточка. Підпис: А. Могилевський. Полотно, олійні фарби, 48×38 . Писано в Мюнхені 1909—10 р.
2. Автопортрет. Голова у природно величнь, сильвета, профіль уліво. Напис: Есьпъ 5. VII. 1913. Туш, 41×29 .
3. М. Добужинський. Портрет Г. І. Нарбута. Погруддя, сидить, профіль управо. Підпис: М. Д. 1914. Олівець, 27×25 .
4. Й. Шарлемань. Портрет Г. І. Нарбута. Сильвета. Голова у природно величнь, профіль уліво. Підпис: 30. IV. 1914. О. Ш. Туш, 43×32 .
5. Б. Рерих. Погруддя Г. І. Нарбута. $\frac{3}{4}$ уліво, в робочій блузі. Сангіна, 56×47 .
6. Б. Рерих. Г. І. Нарбут з перев'язаною шостою. Погруддя, профіль уліво. Підпис: Б. Рерих 19 мая 1919 г. Олів., 17×15 .
7. М. Козік. Нарбут у труні в Софійськiм соборі. Напис: Художник Георгій Нарбут. Київ 1920 р. 23. V. Підпис: М. Козік. Дерево, олія, 54×76 .
- 8—10. Фотографії з портретів, писаних Б. М. Кустодієвим, С. В. Чехоніним і двох автопортретів.
- 11—17. Фотографії: Дід Г. І. Нарбута, Я. М. Нарбут, та бабуна.

Батько Г. І., Ів. Як. Нарбут, гімназистом; р. 1879; в старих роках (читає „Ниву“); Н. М. Нарбут (мати Г. І.), нар. Махнович, в молодих та старих роках.

18. Г. І. Нарбут дитиною 3-х років, 1889.

19—24. Глухівська гімназія: директор М. Ф. Лазаренко; навчителі: І. Ф. Висоцький, І. К. Литовченко, С. А. Живаго, В. А. Мальченко, Б. Біленький.

25—33. Г. І. Нарбут в гімназичній формі, 1905 та 1906 років; товариші по гімназії—Телегін, Гапонов, сестра Агнеса Іванівна, М. Р. Біловська.

34. Краєвид Глухова з боку Веригина, з частиною міста, де жив Нарбут. Фот. Г. Л. Ернста біля 1905 року.

35. Альбом фотографій: На память о первой художественной выставкѣ, бывшей въ гор. Глуховѣ 23/30 апр. 1906 г.

36—46. Г. І. Нарбут в убранні Онегіна (1907—8 рр.); в російській сорочці; сидить на канапі з лялькою Таха-Бульбаха; в Чернігові; в музеї Тарновського в гетьманському жупані і з Я. М. Ждановичем перед Мазенинським будинком; з В. П. Нарбут, нар. Киріаковою, в Петербурзі; за малюванням; перед люстром; в парку; на землі (Г. І. тягнуть за ноги).

47. Брат Г. І., Володимир Нарбут.

48—52. Родина Нарбутів на сходах будинку в Нарбутівці; в алеї парку; біля в'їзду до садиби.

53. Український жупан, шовковий, старовинного крою, шитий самим Нарбутом біля 1911—1912 років.

54—61. Знімки, що робив сам Г. І.: церква на Веригині у Глухові; дві інші церкви; дерев'яні будови; група дівчат на Лубенщині; двоє хлопців догори ногами.

62—66. Г. І. в гостях у Є. Є. Лансере в маєтку Усть-Крестиче на Вороніжчині (Г. І. Нарбут, Є. Є. Лансере, М. В. Добужинський, М. Я. Чемберс-Білібіна, В. Я. Чемберс та ин.).

67—84. Г. І. в гостях у С. М. Тройницького в маєтку Надьожино, Новгородської губернії (17 фотографій); Г. І. у С. В. Чеховіна.

85—90. Списки творів Г. І., складені ним самим (4 окремих аркуші різних часів, два зшитки).

91—94. Вирізки з газет та ин. видань з рецензіями на видання Нарбутові.

95. Г. І. серед фундаторів Української Академії Мистецтв у Києві (І. М. Стещенко, М. С. Грушевський, В. Г. Кричевський, М. Т. Бурячек, М. Л. Бойчук, А. А. Маневич, Ф. Г. Кричевський, О. О. Мурашко).

96. Карикатура на відкриття Української Академії Мистецтв (ж. „Гедз“ 1918, № 1).

97—99. Г. І. в міністерстві освіти; Г. І. в синім жупані; в садку Софійського собору (фот. С. Д. Аршеневського, М. П. Негеля та ин.).

100. Жартовливий анонімний лист студентів майстерні Нарбутова до Г. І.—„мы—или министерство“.

Державно-
Республіканська
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІМ. КІРПО

101. Брошура В. Л. Модзалевського й Г. І. Нарбута: „До питання про державний герб України“ з автографом Г. І.

102. Запрохання на вечірку 7. IX. 1918 з нагоди видрукування першого числа журналу „Наше Минуле“.

103—117. Урядові посвідчення про службу по радянських установах; клопотання про звільнення від Всевобучу; послуговий лист від 12 березня 1919 р.

118. Автобіографічний уривок датований 19 грудня 1919 р. (олівцем, шість аркушів in 8°, чотири in 4°). Незакінчені.

119—120. Запрохання на вечірку й меню вечері нарочитої на пошану 89-х роковин народження Луши Грабуздова, 27 березня 1920 р.

121. Пляшка гутного шкла з етикеткою: Солодуха ректорська.

122. Лікарські—аналізи крові й свідоцтво про смерть Г. І. 23 травня 1920 р.

123. Жалібне оголошення про смерть Г. І.

124—128. Г. І. в труні (2 фот.); похоронна процесія коло будинку виконкому (2 фот.); промови над могилою. (фот. С. Д. Аршеневського).

129—134. Бинди до жалібних вінків на труну Г. І. від Академії Мистецтв; студентства Академії; Архітектурного Інституту; Спілки Художників та ин.

135—137. Дитячі малюнки Марини й Дані Нарбутів: батько в ліжку (18. IV. 1920), похорон батька.

138—153. Порцелянові чашечки фабрики Баранівка та ин. посуд з рештками фарб (гвашу, акварелі); частини межигірського сервізу 1830—1840 років з особистого вжитку Нарбутового та ин.

IV. ЛИТЕРАТУРА ПРО Г. І. НАРБУТА.

СКЛАВ Я. СТЕШЕНКО.

1908.

* 1. [..... 1908. — Пятая выставка картинъ Нового Общества Художниковъ.—СПБ.

1909.

* 2. [..... 1909. — Каталогъ VI выставки картинъ Союза Русскихъ Художниковъ.—СПБ.

* 3. [..... 1909.—Шестая выставка картинъ Нового Общества Художниковъ, 1909 года.—СПБ., (18×12). 36 стор. 20 к.

4. [..... [1909]².—Салонъ. Каталогъ интернаціональной выставки картинъ, скульптуры, гравюры и рисунковъ. 1909—1910.—[Одесса, тип. „Одесскихъ Новостей“]¹. (13×10,5). [160] стор. 30 коп.

1910.

5. [..... 1910. — Каталогъ выставки картинъ Союза Русскихъ Художниковъ. Кіевъ. 1910. Городской Музей. — Кіевъ, тип. „С. В. Кульженко“. (15,5×11). 24 + [4] стор. 15 коп.

* 6. [..... 1910. — Каталогъ выставки картинъ Союза Русскихъ Художниковъ.—СПБ.

* 7. [... 1910. — Салонъ. Каталогъ интернаціональной выставки картинъ, скульптуры, гравюры и графики.—СПБ., тип. Альтусера. (15×11). 140 стор. 30 к.

1911.

8. Бенуа, Алекс. 1911. — Выставка „Міръ Искусства“. — „Рѣчь“, Спб., № 13.

* 9. [..... 1911. — Каталогъ выставки картинъ „Міръ Искусства“.—СПБ., тип. „Сиріусъ“. (19×13). 23 стор.

* 10. [... 1911.—Каталогъ выставки картинъ „Міръ Искусства“. 1911 г., весна.—Москва.

* 11. [..... 1911.—Каталогъ выставки картинъ „Міръ Искусства“. 1911 г., осень.—Москва.

12. Маковскій, Сергѣй. 1911. — Выставка „Міръ Искусства“. — „Аполлонъ“, Спб., кн. 2, стор. 14 — 24.

1912.

13. [..... 1912. — Искусство въ книгѣ и плакатѣ. Выставка при Всероссийскомъ Сѣздѣ Художниковъ. Декабрь 1911—январь 1912. — С.-Петербургъ, Академія Художествъ, [тип. Товарищество Р. Голике и А. Вильборгъ] ¹. (18 × 12,5). [2] + 88 + [2] стор.

* 14. [..... 1912. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 1912 г., весна. — СПБ.

* 15. [..... 1912. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 1912 г., осень. — Москва.

16. [..... 1912. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 2 изданіе. — Москва, [Т-во Типо-Литографія И. М. Машистова] ¹. (19 × 12,5). [2] + 24 + [6] стор.

1913.

* 17. [..... 1913. — Выставка графическихъ искусствъ. Каталогъ. — СПБ., тип. М. Пивоварскій и А. Типографъ (20 × 14). 14 стор. 15 к.

* 18. [..... 1913. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 1913 г., весна. — СПБ.

* 19. [..... 1913. — Постоянная выставка современного искусства. Каталогъ. — СПБ., тип. Морского М-ва. (20 × 14). 13 стор. 15 к.

20. Радловъ, Н. 1913. — Современная русская графика и рисунокъ — „Аполлонъ“, Спб., кн. 6, стор. 5—23 і кн. 7. (9 репр. роб. Г. І. Нарбута).

21. [..... 1913. — Ретроспективная выставка русской художественной графики. 1888 — 1913. Коллекція В. С. Карповича. Каталогъ. — „Всероссійская Выставка въ Кіевѣ 1913 г. Каталогъ отдѣла печатнаго и писчебумажнаго дѣла“, К., стор. 37 — 53.

1914.

22. [..... 1914. — Выставка „Искусство въ книгѣ и плакатѣ“. — „Труды Всероссийскаго Сѣзда Художниковъ“, Петроградъ, Томъ III, стор. 181 — 186 + [12] вкл. арк. табл. (2 репр. роб. Г. І. Нарбута).

* 23. [..... 1914. — Выставка картинъ въ пользу лазарета дѣятелей искусства. Каталогъ — Петроградъ, тип. Первая Женская. (20 × 13). 12 стор.

24. Маковскій, С. 1914. — Современная графика. — „Каталогъ Русскаго Отдѣла. Международная Выставка Печатнаго Дѣла и Графики въ Лейпцигѣ. 1914“, Москва, стор. 187 — 194.

25. [..... 1914. — Работа современныхъ художниковъ-графиковъ въ репродукціи. — „Каталогъ Русскаго Отдѣла. Международная Выставка Печатнаго Дѣла и Графики въ Лейпцигѣ. 1914“, М., стор. 194 — 197.

26. Radlow, N. [1914] ¹. — Der Moderne Buchschmuck in Russland. Gesammelt und zusammengestellt von Sergei Makowsky. Text von N. Radlow. — [St.-Petersburg, Druck der Gesellschaft R. Golicke und

A. Willborg¹. (33 × 24). [8] + 112 + XIX вкл. арк. табл. (15 репр. роб. Г. И. Нарбута).

27. [..... 1914. — Рисунки для современной книги. (Оригиналы). — „Каталогъ Русскаго Отдѣла. Международная Выставка Печатнаго Дѣла и Графики въ Лейпцигѣ. 1914“, М., стор. 187—194.

28. Тугеихольдъ, Я. 1914. — Письмо изъ Лейпцига. — „Аполлонъ“, Спб., кн. 5, стор. 71—72.

1915.

* 29. [..... 1915. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 1915 г., осень. — Петроградъ, тип. М. Пивоварскій и Ц. Типографъ. (18 × 13). 20 + [2] стор.

30. [..... 1915. — Художники! — Берегитесь „Смирновыхъ“. — „Лукоморье“, Пгр., № 6, стор. 14—15.

1916.

31. Дмитриевъ, Вс. 1916. — „Миръ Искусства“. Выставка этюдовъ, эскизовъ и рисунковъ. — „Аполлонъ“, Спб., кн. 9—10, стор. 79—81.

32. Esses. 1916. — Живопись и графика (На выставкахъ „Мира Искусства“ и „Союза“). — „Аполлонъ“, Спб., кн. 2, стор. 41—43 и кн. 3, стор. 50—54.

* 33. [.... 1916. — Каталогъ выставки картинъ „Миръ Искусства“. 1916 г., весна. — Петроградъ, тип. М. Пивоварскаго и Ц. Типографъ. (18 × 12). 21 + [3] стр.

* 34. [..... 1916. — Каталогъ выставки этюдовъ, эскизовъ и рисунковъ „Миръ Искусства“. 1916 г., осень. — Петроградъ, тип. М. Пивоварскаго. (19 × 12). 16 стор.

35. [..... 1916. — Русское Графическое Искусство. Выпускъ первый. — [Москва, тип.-лит. Русскаго Товарищества]¹. (26,5 × 18,5). [28] стор. + [41] вкл. арк. табл. 5 руб. (2 репр. роб. Г. И. Нарбута).

1917.

36. Исаковъ, С. 1917. — Книжная графика. (Къ рисункамъ Г. И. Нарбута). — „Новый Журналъ для Всѣхъ“, Пгр., № 1, стор. 135—138. (18 репр. роб. Г. И. Нарбута).

37. Радловъ, Н. [1917]¹. — Современная русская графика. Редакція Сергѣя Маковского. Текстъ Н. Радлова. — [Петроградъ. Изд. Т-во „Свободное Искусство“, Художественно-графическое заведение „Унионъ“]¹. (33 × 25). XX + 152 стор. + XXXVII вкл. арк. табл. 500 пр. (24 репр. роб. Г. И. Нарбута).

38. Широдький, К. 1917. — „Современная русская графика“. Редакція Сергѣя Маковского, текстъ Радлова. Худ. Графзаведение „Унионъ“ въ Петроградѣ. Петроградъ 1917 года. — „Книгарь“, К. ч. 2, стовб. 86—87.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДИНАЙТЕСЬ!

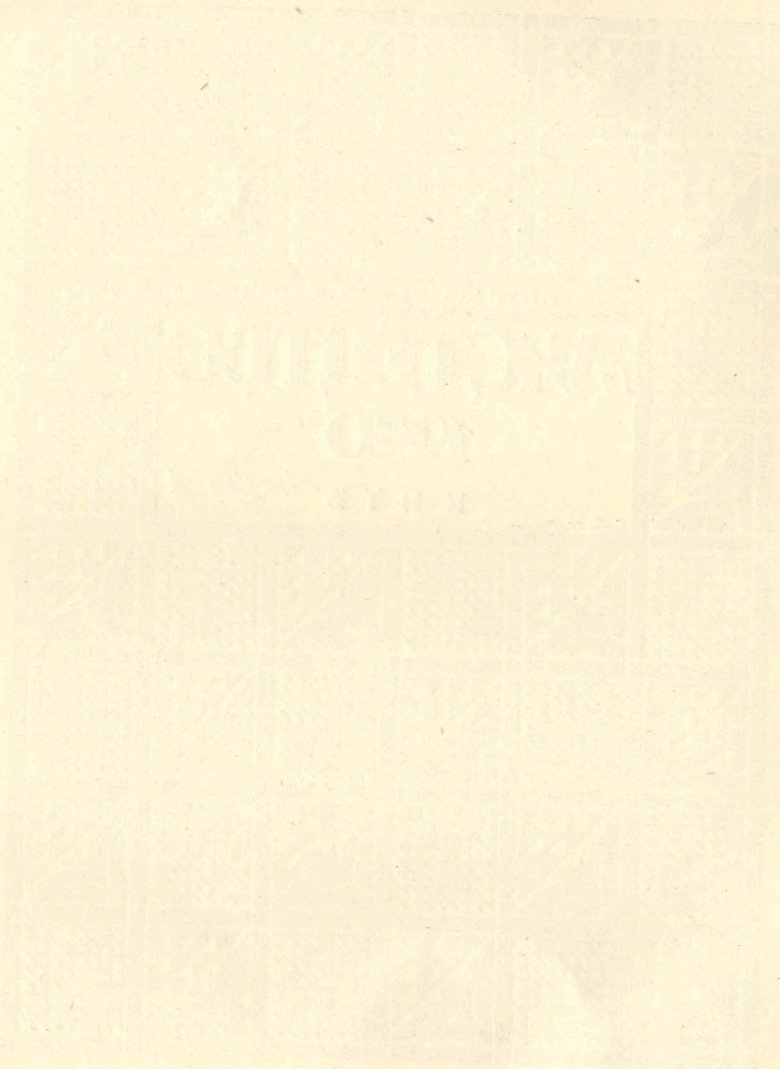
МИСТЕЦТВО

1920

КИЇВ *число 1*

Львівський музей

Друковано в
Республіканській
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІМ. КІРС

1919.

39. Радловъ, Н. 1919.—Русская книжная графика. „Искусство и современность“. Очеркъ четырнадцатый.—„Пламя“, Пгр., № 59, стор. 7—9.

1920.

40. Бурячек, М. 1920.—Г. І. Нарбут.—„Громадське Слово“, К., № 14.

41. [..... 1920.—В Академії Мистецтв (Розмова з акад. Бурачком).—„Громадське Слово“, К., № 18.

42. [..... 1920.—[Вѣнокъ на могилу Г. І. Нарбута].—„Кіевскія Новости“, К., № 15.

43. Эфрос, Абрам. 1920.—О Егоре Нарбуте.—„Художественная Жизнь“, М., № 4—5, стор. 34—35.

44. З. [айцев]³, П. 1920.—Незамінимому.—„Громадське Слово“, К., № 15.

45. [..... 1920.—Г. І. Нарбут.—„Громадське Слово“, К., № 13.

46. [..... 1920.—Jerzy Narbut (Rektor Kijowskiej Akademji Sztuk Pięknych).—„Dziennik Kijowski“, К., № 15.

47. [..... 1920.—Г. І. Нарбут.—„Кіевскія Новости“, К., № 15.

48. [..... 1920.—Пам'яті Г. І. Нарбута.—„Громадське Слово“, К., № 22.

49. [..... 1920.—Похорон Г. І. Нарбута.—„Громадське Слово“, К., № 14.

1921.

50. Е. [рнст]³, Ф. 1921.—Георгій Іванович Нарбут. (1886—1920).—„Збірник Секції Мистецтв“, К., І, стор. 130—132.

51. [..... 1921.—Нарбут, Георгій.—„Книга“, Відень-Київ, кн. І, стор. 38.

52. Воинов, Всеволод. 1922.—Общество любителей художественной книги.—„Среди Коллекционеров“, М., кн. 7—8, стор. 84—85.

1922.

53. Голлербах, Э. 1922.—Графика Нарбута. (По поводу смертной выставки его произведений в Русском Музее).—„Россия“, Москва-Петроград, № 2, стор. 23. (4 репр. роб. Г. І. Нарбута).

54. Голлербах, Э. 1922.—Искусство силуэта.—„Москва“, М., № 7, стор. 6—8. (1 репр. роб. Г. І. Нарбута).

55. Голубець, Микола. 1922.—Юрій Нарбут. (В другі роковини смерті 25. V. 1922).—„Літературно-Науковий Вістник“, Львів, кн. V, стор. 59—62.

56. Экрапъ, Вестникъ театра, искусства-кино-спорта. [Редакторы-Издатели: И. И. и Э. И. Добужские. Морис Долинов. Ник. Хессин.]¹.—[Москва, 39 типогр. М. Г. С. Н. Х.].

1922. № 29. Настоящий номер посвящается памяти художника Георгія Івановича Нарбута. Обложка и большинство виньеток,

концовок и заставок—его работы. (35,5 × 26,5). 20 стор. 8.000 пр. 450.000 руб. (30 репр. роб. Г. И. Нарбута).

57. [..... 1922. — Каталог выставки произведений Г. И. Нарбута. Вступительные статьи П. И. Нерадовского и Д. И. Митрохина. — Петербург, Комитет популяризации художественных изданий при Российск. Акад. Истории Материальной Культуры, [Государственный трест „Петропечат“ Типография имени Ивана Федорова]¹. (20 × 16). 82 + [10] вкл. арк. табл. 500 пр. (20 репр. роб. Г. И. Нарбута).

Зміст: 1. П. Н. [Передмова]², 2. П. Нерадовский, Г. И. Нарбут, 3. Д. Митрохин. Нарбут — художник книги, 4. Портреты Г. И. Нарбута, 5. Д. И. Митрохин. Каталог рисунков и акварелей Г. И. Нарбута, 6. Б. Г. Крыжановский. Перечень изданий с рисунками Г. И. Нарбута, 7. Ф. Ф. Нотгафт. Список работ Г. И. Нарбута.

58. [..... 1922. — Книжные знаки русских художников [под редакцией Д. И. Митрохина, П. И. Нерадовского и А. К. Соколовского]¹. — Петербург, „Петрополис“, [15-ая Государственная типография (бывш. Голике и Вильборг)]¹. (19,5 × 26,5). 240 стор. 500 пр. (1 репр. роб. Г. И. Нарбута).

59. Ковжун, Павло. 1922. — Записки маляра. Графіка. — „Митуса“, Львів, січень, стор. 22—24.

60. Лернер, Н. 1922. — Памяти Г. И. Нарбута. — „Современное Обозрение“, Петроград, 1922, № 1, стор. 12. (5 репр. роб. Г. И. Нарбута).

61. Лукомский, Г. 1922. — Вѣнокъ на могилу пяти дѣателей искусства. Памяти: Е. И. Нарбута, В. Л. Модзалевского, А. А. Мурашко, К. В. Шероцкаго и Ш. Я. Дорошенка. — Берлинъ, Издательство „Грани“, [Русская типография Е. А. Гутнова]¹. (22 × 14,5). (13 репр. роб. Г. И. Нарбута).

* 62. Лукомский, Г. 1922. — Е. И. Нарбутъ. — „Сполохи“, Берлинъ, № 10 (репр. роб. Г. И. Нарбута).

63. Митрохин, Д. 1922. — Памяти Нарбута. — „Среди Коллекционеров“, М., № 9, стор. 5—9 (3 репр. роб. Г. И. Нарбута).

64. Нерадовский, П. 1922. — Выставка Нарбута в Русском Музее. — „Москва“, М., № 6, стор. 12—13 (4 репр. роб. Г. И. Нарбута).

65. Охочинский, В. 1922. — Выставка произведений Г. И. Нарбута в Русском Музее. — „Среди Коллекционеров“, Москва, № 9, стор. 55—57.

* 66. Сидоров, А. А., проф. 1922. — Г. И. Нарбут. — „Экран“, № 30, стор. 3.

67. Фрейман, Р. 1922. — Ex-libris. Краткий исторический очерк книжного знака. — Петербург, Издательство „Время“, [15-ая Государственная Типография (б. Голике и Вильборг)]¹. (23 × 18). 56 стор. + [1] арк. вкл. табл. 1.000 пр. (1 репр. роб. Г. И. Нарбута).

68. А дарюков, В. Я. [1923]². [МСМХХІІ]¹.—Русский книжный знак. II-ое дополненное и исправленное издание.—Москва, Издательство „Среди Коллекционеров“, [Напечатано в 7-ой типографии „Мослечать“ [б. Мамонтова]]¹. (28,5 × 20). 92 стор. 600 пр.

69. [..... 1923.—Друга Українська Мистецька Виставка, Львів, май 1923. Каталог.—Львів, З друкарні спілки „Діло“. (15 × 20,5). 16 стор. (Гурток діячів українського мистецтва у Львові).

70. Ернст, Ф. 1923.—Біжуча художня література про Г. І. Нарбута.—„Бібліологічні Вісти“, Київ, ч. 4, стовп. 1—12.

71. Ернст, Ф. 1923.—Посмертна виставка творів Г. І. Нарбута в Києві.—„Червоний Шлях“, Харків, кн. 1, стор. 263—264.

72. Эфрос, Абрам. [1923]².—Мастер советского Ампира.—Абрам Эфрос и Николай Пучнин. С. Чехонин, Москва—Петроград, стор. 5—22.

73. Кузьмин, М. 1923.—Г. Нарбут (По поводу посмертной выставки).—„Русское Искусство“, М., № 1, стор. 34—36.

74. Лукомский, Г. К. 1923.—Егор Нарбут, художник - график. [Памяти Е. И. Нарбута, художника - графика и художественного деятеля. Воспоминание Г. К. Лукомского, Э. Ф. Голлербаха и Д. И. Митрохина]¹. [На обг.: Нарбут, его жизнь и искусство. 1885—1920].—Берлин, изд. Е. А. Гутнова, [тип. Е. А. Гутнова]¹. (21 × 16). 40 стор. (26 репр. роб. Г. І. Нарбута).

75. Митрохин, Д. 1923.—О Нарбуте. (По поводу выставки в Русском Музее).—„Аргонавты“, Пр. № 1, стор. 19—21.

76. Мозалевський, І. 1923.—Артист—графік Юрій Іванович Нарбут. (1886—1920). [З передмовою Д. Ісаєвича]².—„Нова Україна“, Прага, ч. 6, стор. 140—145.

77. [..... 1923.—Нарбутівська виставка.—„Нова Україна“, Прага, ч. 8, стор. 323—324.

78. Р. Е. 1923.—Petersburg.—„Der Cicerone“, Leipzig, Н. 1, стор. 40—41.

79. [..... 1923.—Памятка выставки оригинальных рисунков петроградских книжных знаков (ex-libris). Сентябрь. 1923 г.—Петроград, Петроградское Общество Экслибристов, [тип.-лит. Академии Художеств]¹. (18 × 13). 90 + [6] стор. 300 нум. пр. (1 репр. роб. Г. І. Нарбута).

80. Сидоров, А. А., проф. 1923.—Г. Нарбут и его книга.—„Печать и Революция“, М., кн. 5, стор. 43—64. (30 репр. роб. Г. І. Нарбута).

81. Сидоров, А. А., проф. 1923.—Русская графика за годы революции 1917—1922.—Москва, „Дом Печати“, [1 Образц. тип. „Мосполиграф“]¹. (24,5 × 17,5). 114 + [2] стор.

82. Чехонин, С. В. 1923.—Воспоминания о Г. И. Нарбуте.—„Аргонавты“, Петроград, № 1. (1 репр. роб. Г. І. Нарбута).

1924.

83. [..... 1924. — Vystava ukrajinské současné knižní grafiky. Katalog. Praha, Duben 1924. — Praha, [Tiskla „Politika“] ¹. (20 × 12,5). 15 + [1] стор. (Jubilejní rok knihtiskařství na Ukrajině (1875—1924).

84. Голлербах, Э. 1924. — Книжные знаки А. М. Литвиненко. — Ленинград, [тип. Акад. Худ.] ¹. (17,5 × 13). 24 + [44] стор. 300 нум. пр.

85. Охочинский, В. К. 1924. — Книжные знаки Георгия Нарбута. — Ленинград, [„Север“, тип.-лит. „Транспечати“ НКПС] ¹. (16,5 × 13). [2] + 18 стор. (6 репр. роб. Г. І. Нарбута).

1925.

86. Адарюков, В. Я. 1925. — Портреты издателей и художников русской книги. — „Русская Книга девятнадцатого века“ под редакцией В. Я. Адарюкова и А. А. Сидорова, М., стор. 481—520.

87. Дульский, П. и Манасеина, Я. 1925. — Иллюстрация в детской книге. — Казань, [(тип.) школа Полиграфического производства им. А. В. Луначарского] ¹. (17,5 × 13). 150 + [2] стор. 2 руб. 75 коп. 1.000 пр. (6 репр. роб. Г. І. Нарбута).

88. Ернст, Ф. 1925. — Георгій Нарбут в українському мистецтві. — „Життя й Революція“, К., № 5, стор. (5 репр. роб. Г. І. Нарбута).

89. Ернст, Федір. 1925. — Посмертна виставка творів Г. І. Нарбута. — „Бібліологічні Вісті“, К., ч. 1—2, стор. 180—181.

90. Ернст, Ф. 1925. — Посмертна виставка творів Г. І. Нарбута. — „Життя й Революція“, Київ, № 10, стор. 103—104.

91. Ернст, Федір. 1925. — Український портрет від кінця XVIII століття до наших днів. — Данило Щербаківський та Федір Ернст. Український портрет, К., 1925, стор. 24—42. (Прикраси всієї книжки роботи Г. І. Нарбута, крім того 1 репр.)

92. [..... 1925. — Каталог виставки. — Д. Щербаківський та Ф. Ернст. Український Портрет XVII—XX ст., К., стор. 43—61.

93. Л-ко, Арк. 1925. — Монографія про Нарбута. — „Нова Книга“, Харків, № 3, стор. 47—48.

94. Маковській, Сергій. [1925]². МСМХХV. — Четверть века русской графики. — „Временникъ Общества Друзей Русской Книги“, Париж, I, стор. 1—8.

95. [..... 1925. — [Монографія про Г. Нарбута]². — „Бібліологічні Вісті“, К., ч. 1—2, стор. 181.

96. Обідний, Михайло. 1925. — Графіка українських грошових знаків — „Стара Україна“, Львів, кн. XI—XII, стор. 198—200.

97. О. [охочинский]³, В. 1925. — Об универсальном книжном знаке работы Г. И. Нарбута. — „Труды Ленинградского Общества Экслибрисов“, Лен., Вып. IV, стор. 21—22 (1 репр. роб. Г. І. Нарбута).

98. Сидоров, А. А. 1925. — Искусство русской книги XIX — XX веков. — „Русская книга девятнадцатого века“ под редакцией В. Я. Адарюкова и А. А. Сидорова, М., стор. 139—348 (1 репр. роб. Г. І. Нарбути).

99. Sičunský, V. 1925. — Současná ukrajinská grafika— La graphique ukrainienne moderne. — „Umění Slovanů — L'Art Slave“, Brno, ч. 3, стор. 11—24. (5 репр. роб. Г. І. Нарбути).

1926.

100. [..... 1926. — Виставка, присвячена худ. Нарбутові. — „Пролетарська Правда“, К., № 4, стор. 8.

101. [..... 1926. — До влаштування Посмертної Виставки Г. І. Нарбути. — „Пролетарська Правда“, К., № 82.

101a. Голлербах, Э. 1926. — Современная книжная графика. — „Красная Панорама“, Ленингр., № 10.

101b. Голлербах, Е. 1926. — М. Кириарский. — „Бібліологічні Вісті“, К., ч. 2.

102. Є., В. 1926. — Недруковані проекти поштових марок Ю. Нарбути. — „Український Філателіст“, Відень, ч. 2, стор. 6.

103. Ернст, Ф. 1926. — До влаштування посмертної виставки творів Г. І. Нарбути. — „Життя й Революція“, К., № 4, стор. 116—117.

104. Эрнст, Э. (?). 1926. — Искусство Советской Украины. Очерк. — „Красная Нива“, М., № 25, стор. 14—15. (2 репр. роб. Г. І. Нарбути).

104a. Мозалевський, Іван. 1926. — Посмертна Виставка творів артиста-графіка Г. Нарбути в Києві (1926 р.). — „Українські Вісті“, Париж, № 7, стор. 2.

105. [... 1926 — Посмертна виставка творів Г. І. Нарбути. — „Червоний Шлях“, Харків, № 4, стор. 223.

106. Федоров-Давыдов. 1926. — Ленинградская гравюра и графика. — „Печать и Революция“, М., кн. 1, стор. 76—101.

ДОДАТКИ ДО КАТАЛОГУ ОРИГІНАЛЬНИХ ТВОРІВ
Г. І. НАРБУТА

495. Двохголовий орел. З синього паперу, наклеєного на картон 1890-х років. Папір, акв., 14×12 . В. І. Музей.
496. Ескіз заставки до казки Андерсена Соловей. Китайська принцеса сидить під парасолькою. Туш, олів., 16×25 . Вл. В. П. Нарбут.
497. Ескіз гербового щита. Олів., 19×26 . В. І. Музей.
498. Герб баронів Ротерфурд. Підпис: Г. Н. Туш, 16×13 . Вл. В. П. Нарбут.
499. Герб. В щиті чотири поля: в двох одноголовий орел, в двох — малюнок в шашку. Туш, акв., 11×12 . Вл. В. П. Нарбут.
500. Герб Нарбутів. Напис олівцем: Дворянській. Олів, туш, акв., 16×14 . Вл. В. П. Нарбут.
501. Відбиток печата з гербом Тройницьких. Тиснений, колір. від руки. Акв., діам. $6\frac{1}{2}$ см. Вл. В. П. Нарбут.
502. Обгортка журналу Аргус. Кол. відбитка. Вл. В. П. Нарбут.
503. Сільветна група. С. К. Глеваський, О. Д. Глеваська, Я. П. Дорошенко. Підпис: Г. Н. 15. Туш. 36×50 . В. І. Музей.
504. Марка «Централу». В колі п'ять серпів. Туш, акв., діам. кола— $16\frac{1}{2}$ см. Вл. П. Діброви.
505. Родинна група. Сильвета. Праворуч Г. І. Нарбут стоїть з олівцем та папером; ліворуч В. П. Нарбут сидить з в'язанням; в середині Марина з ляльками, в глибині—нарбутівська садиба. Підпис: Георгій Нарбут СПб. року 1915. Вл. В. П. Нарбут.

KURZER AUSZUG.

Die Kunstkultur der modernen Ukraine erlitt in den letzten Jahren des Bürgerkrieges einen schweren Verlust in dem Hinscheiden Georg Narbuts—eines der hervorragendsten Buchkünstler und Graphiker, den die Gegenwart kennt.

Narbut stammte aus einem litauischen Geschlecht, welches noch in der Mitte des XVII Jahrhunderts zu den ukrainischen Kosaken, ins spätere Gouvernement Tschernigow, übersiedelte und hier, unweit Gluchows, sich Landeseigentum erwarb. Auf dem altererbten Gute Narbutowka, erblickte unser Künstler im Jahre 1886 das Licht der Welt. Bereits in den Schuljahren, die Narbut im gluchowschen Gymnasium verbrachte, traten seine Kunstneigungen, speziell seine Vorliebe für Buchkunst und Graphik, Interesse für ukrainische Altertümer, daneben Studien der Natur—deutlich zu Tage. 1906 begab sich Narbut nach Petersburg, wo der bekannte russische Künstler Iwan Bilibin, dessen Buchschmuck schon früher die Phantasie unseres Jünglings gefangennahm, seine nächste Leitung übernahm. Bekanntschaft von Alexander Benois, eingehende Studien unter Führung von Dobujinsky, verhalfen dem bescheidenen, etwas dörfischen Anfänger sich zu einem der namhaftesten Mitgliedern der Kunstgemeinschaft „Mir Iskusstwa“ emporzuarbeiten. Den verhältnismässig kurzen Aufenthalt 1909—1910 in Holschysch's Schule in München benutzte Narbut hauptsächlich zum Studium der alt-deutschen Holzstiche; er wurde dort begeisterter Anhänger Dürers.

Bald nach seiner Rückkehr nach Petersburg erschienen eine grosse Anzahl von illustrierten Ausgaben, in denen besonders Märchen und andere Sachen für Kinder, später Krylows Fabeln, hervorragten. In denselben offenbart Narbut bedeutende Kenntnisse verschiedener Stilarten—speziell in den Fabeln, die die Zeit der napoleonischen Kriege zum Thema wählen. Narbut tritt nun unter der Petersburger Kunstwelt als Vertreter der jüngeren Generation auf, der sich für die Buchkunst nicht unter anderen Kunstarten interessiert, wie etwa Benois, Somof, Baxt, Bilibin, Dobujinsky—sondern als begeisterter, zugleich enger Fachmann, dessen sämtliche Werke auf mechanische Wiedergabe berechnet sind; Narbut schafft nicht einzelne „Illustrationen“, sondern be-

trachtet die Buchkunst, als Ganzes. Hunderte von Ausgaben einzelner graphischer Werke, Teilnahme an einer Reihe von Ausstellungen, darunter Leipzig 1914, Malmö, Venedig u. a., brachten Narbut eine allgemeine Anerkennung und hohe Achtung ein.

Die Revolution 1917 erweckte besonders stark in Narbut das ukrainische Nationalgefühl. Schon in seinen früheren Werken—in Sujet, Form und Schrift trat glänzendes Wissen ukrainischen Barocks, Klassizismus, der Handschriftmalerei, Holz- und Kupferstiches, des Ornaments hervor. Jetzt bei den ersten Bewegungen der ukrainischen Befreiung, verlässt er Petersburg um die ganze Kraft seinem eigentlichen Vaterlande zu widmen. Zuerst als Professor der Graphik an der neugegründeten Akademie der Künste, später als Rektor derselben, spielt Narbut die bedeutendste Rolle unter der Kunstwelt Kiews. Eingehendes Studium der altukrainischen Kunst, im Laufe der vorangehenden Jahre, bringt nun seine Früchte—Narbut projektierte ausdrucksvolle national—ukrainische Uniformen, projektierte das neue Staatswappen, zahlreiche Geldzeichen, Postmarken, Spielkarten, schaffte eine grosse Anzahl von Buchumschlägen, Verzierungen, Urkunden, selbständige Architektur—Kompositionen, eigentümliche Schriftformen, die heute als ukrainische Nationalschriften allgemein anerkannt werden. Dieses tiefe Kennen der alten Kunstformen, verbunden mit hervorragender, europäischer Schule und glänzender Technik, machte nun Narbut zu einem Lichte der neuauftretenden ukrainischen Kunstschule. Ein frühzeitiger Tod (er starb im Alter von 34 Jahren) setzte diesem kunstsprudelnden Schaffen ein jähes Ende.

Narbut's Ausstellung, die das Leningrader „Russische Museum“ 1922 organisierte, brachte hauptsächlich die Peterburger Epoche in Narbut's Tätigkeit zum Vorschein. Die Ausstellung in Kiew stellt sich als Ziel Narbut in seiner ganzen Eigenart, von den ersten naiven Malproben der Kindheit angefangen, bis zu den letzten, im Krankenzimmer geschaffenen Werken, darzustellen, wobei das ukrainische Element in seiner Formensprache besonders scharf hervortreten soll. Ein umfassendes Werk, das der ukrainische Staatsverlag herauszugeben gedenkt, wird dann die ganze künstlerische Evolution Narbut's in Wort und Bild eingehender zur Schau bringen.

Der Artikel über Georg Narbut's Werk und Leben, gleichwie der Katalog der Originalwerke und der Memorialabteilung der Ausstellung ist von Theodor Ernst, Kustos des Ukrainischen Historischen Museums, verfasst. Katalog der gedruckten Werke und Narbut's Literaturindex sind von Jaroslaw Steschenko zusammengestellt. Künstlerische Leitung des Buches—von Anton Ssereda.

РЕЄСТР ІЛЮСТРАЦІЙ.

1. Фронтиспис до книги родових документів „Akta Narbutowicz” т. I (кат. № 407)	12
2. Ілюстрація до „Енеїди“ Котляревського (кат. № 360)	16— 17
3. Мотив убрання „Суддя“ (кат. № 269)	20— 21
4. Ілюстрація до віршу В. Нарбута „Предпасхальное“ (кат. № 390)	25
5. Портрет Луни Грбуздова з „Діаріуша“ (кат. № 312)	32— 33
6. Ілюстрація до літери В з „Української Абетки“ (кат. № 436)	36— 37
7. Обгортка до часопису „Солнце Труда“ (кат. № 385)	41
8. Ілюстрація до літери Б з „Української Абетки“ (кат. № 435)	48— 49
9. Фронтиспис до книжки В. Нарбута „Аллилуя“ (кат. № 388)	53
10. Диплом Г. І. Нарбута на звання професора й ректора Державної Української Академії Мистецтв (кат. № 476)	60— 61
11. Руїни (кат. № 352)	64— 65
12. Фронтиспис до часопису „Мистецтво“ (кат. № 363)	69
13. Обгортка до книги М. Зерова „Антологія“ (кат. № 485)	77
14. Автопортрет з дружиною й дитиною (кат. № 505)	80— 81
15. Фронтиспис до „Української Абетки“ (кат. II, № 179)	88
16. Портрет акад. Д. Багалія (кат. № 318)	95
17. Карикатура на гетьманську владу та добровольців „Пес Мочащий“ (кат. № 323)	101
18. Ілюстрація до літери К з „Української Абетки“ (кат. II, № 179)	115
19. Ілюстрація до літери А з „Української Абетки“ (кат. № 434)	125
20. Обгортка до книжки В. Нарбута „Аллилуя“ кат. № 386)	135
21. Портрет І. Я. Нарбута (кат. № 254)	145
22. Портрет Н. М. Нарбут (кат. № 247)	151
23. Обгортка до часопису „Мистецтво“ (кат. № 483)	157

ОЗДОБИ

24. Лінійка з часопису „Зори“ (кат. № 395)	7
25. Заставка „Поезія“ з часопису „Мистецтво“ (кат. № 364)	13
26. Літера Б з „Української Абетки“ (кат. № 435)	13
27. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 367)	85
28. Кінцівка кошук з квітками (кат. № 374)	86
29. Заставка „Теорія пролетарської творчості“ з „Мистецтва“ (кат. № 366)	89
30. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 368)	110
31. Заставка „Красне Письменство“ з часопису „Ми- стецтво“ (кат. № 365)	111
32. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 367)	147
33. Титул з книги родових документів „Akta Narbutorum“ т. I (кат. № 406)	149
34. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 375)	153
35. Лінійка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 382)	154
36. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 373)	163
37. Лінійка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 382)	165
38. Кінцівка з часопису „Мистецтво“ (кат. № 369)	166

Передрук Л.№ 1, 2, 4, 6, 8, 13, 19, 21, 22 і 33 без згоди Всеукраїнського Історичного Музею не дозволяється.

ЗМІСТ

1. Від Музейного Комітету	7
2. Ф. Ернст. Георгій Нарбут. Життя й творчість	11
3. Ф. Ернст. Оригінальні твори Г. І. Нарбута	89
4. Я. Стещенко. Друковані твори Г. І. Нарбута	111
5. Ф. Ернст. Пам'ятковий відділ	149
6. Я. Стещенко. Література про Г. І. Нарбута	141
7. Auszug	165
8. Реєстр ілюстрацій	167

Книга надрукована в 1-й фото-літо-друкарні Тресту «Київ-Друк» в кількості 1.000 прим., з яких 400 — на папері верже під техн. доглядом О. Козлова, складена й зверстана під доглядом С. Ляхова, складачами Ю. Комаровим та К. Давидченком. Видрукована друк. В. Гребеніченком. Фотографії виконані М. Негелем. Кліше роб. І. Яржемського та Ф. Немировського. Фототіпії А. Петліцького.

Обгортка та художня редакція
А. Середи.

2006

n. 0/08

10

52
85

= H =